

onze opdracht is te waken over de veiligheid
van de voedselketen en de kwaliteit van ons voedsel,
ter bescherming van de gezondheid
van mens, dier en plant

activiteiten verslag

2007

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

.be

2007

activiteitenverslag 2007

Verantwoordelijke uitgever

Gil Houins, Gedelegeerd Bestuurder
Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
AC Kruidtuin - Food Safety Center
Kruidtuinlaan 55 - 1000 Brussel

Eindredactie

Yasmine Ghafir - Paul Coosemans

Vormgeving

Communicatiedienst
Gert Van Kerckhove - Jan Germonpré

Druk

Cartim

Vertaling

Vertaaldienst FAVV
Wettelijk depot: BD 54.194

© FAVV — augustus 2008

Tekstovername toegestaan mits bronvermelding

Gedrukt op papier dat voldoet aan het Europees ecolabel
pdf-versie beschikbaar op www.favv.be

Dit activiteitenverslag is ook beschikbaar in het Frans

Beste lezer,

In dit activiteitenverslag maakt het Voedselagentschap naar jaarlijkse gewoonte de balans op van haar activiteiten en vaststellingen in verband met de veiligheid van de voedselketen. Ik stel tot mijn grote voldoening vast dat hiernaar opnieuw met grote belangstelling wordt uitgekeken door tal van partners van het Agentschap. Niet in het minst zijn er de talrijke parlementaire vragen die elk jaar opnieuw naar aanleiding van het verschijnen, worden gesteld. Dit toont duidelijk aan dat de politieke vertegenwoordigers de problematiek van de voedselveiligheid op de voet blijven volgen. Ook de economische sectoren zijn opnieuw bijzonder geïnteresseerd naar de vaststellingen en de evoluties binnen hun eigen sector. Tenslotte –en niet in het minst– volgen ook de verbruikersorganisaties met kritische aandacht de evolutie van de kwaliteit van ons dagelijks voedsel. En uiteraard zijn er de media die ons werkterrein mee hoog op de agenda van de publieke opinie houden.

In dit activiteitenverslag brengen wij een ruim overzicht van onze activiteiten en van de resultaten van onze controles. De opeenvolgende activiteitenverslagen sedert 2002, jaar dat het FAVV operationeel werd, laten stilaan toe trends aan te duiden. Het stemt mij hoopvol dat deze trends zonder meer positief zijn. Dit geldt niet alleen op het vlak van de veiligheid en de kwaliteit van de producten die wij controleren, maar ook op het vlak van de inspanningen door de bedrijfssectoren; getuige het behoorlijk aantal autocontrolelegidsen die werden ontwikkeld. Niettemin blijft op dit vlak nog een hele weg te gaan, in het bijzonder voor de kleinere bedrijven. Vandaar dat wij vanaf dit jaar starten met een voorlichtingscel voor deze bedrijven die vaak geen lid zijn van een beroepsorganisatie en dus minder goed geïnformeerd. Voor hen zullen wij in een stevige begeleiding voorzien die hen moet helpen met eenvoudige procedures of ingrepen te voldoen aan de wettelijke voorschriften.

2007 was duidelijk een jaar waarin het FAVV gegroeid is op professioneel vlak. Niet alleen hebben wij de wetenschappelijke risico-evaluatie en de hieruit voortvloeiende planning van onze controles kunnen verbeteren. Ook de kwaliteit van onze databanken is er sterk op vooruitgegaan. De systematische registratie van alle operatoren is noodzakelijk om de controles efficiënt en doeltreffend te kunnen uitvoeren maar is op termijn ook essentieel voor het beperken van de administratieve lasten.

Het is onze duidelijke ambitie om deze permanente groeicurve inzake professionalisme in een geest van transparantie en overleg in de toekomst te blijven verder zetten.

Veel leesplezier!

Gil Houins
Gedelegeerd bestuurder

1. **De organisatie**
2. **Horizontale activiteiten**
3. **Van programmatie naar inspectie**
4. **Controleactiviteiten**
5. **Fraudebestrijding**
6. **Crisispreventie en crisisbeheer**
7. **Activiteiten van de laboratoria**

De organisatie	15
1. Organisatie	16
1.1. Controlebeleid	17
1.2. Controle	17
1.3. Laboratoria	17
1.4. Algemene diensten	17
1.5. De diensten van de Gedelegeerd Bestuurder	17
2. Personeel	20
2.1. Effectieven	20
2.2.1. Gecertificeerde opleidingen	22
2.2.2. Technische opleidingen	22
2.3. Debohra	23
3. Financiering van het Agentschap	24
3.1. Financieringssysteem	24
3.1.1. Heffingen	24
3.1.2. Retributies	24
3.2. Begroting	25
3.2.1. Inkomsten	25
3.2.2. Uitgaven	26
Horizontale activiteiten	29
1. Meldpunt voor de consument	30
2. Communicatie	32
2.1. Contacten met de pers en persberichten	33
2.2. Conferenties	33
2.3. Publicaties	33
2.4. Beurzen en manifestaties	34
2.5. www.favv.be	34
2.6. Bederf je zomer niet !	35
3. Internationale zaken	36
3.1. Internationale uitstraling	36
3.2. Handel met derde landen	38
3.3. Inspecties en audits door Europese en internationale organismen	40
3.3.1. Missies van de Europese Commissie	40
3.3.2. Missies van derde landen	41
3.4. Deelname aan internationale organisaties	43
3.4.1. Codex Alimentarius	43
3.4.2. World Organization for Animal Health (OIE)	43
3.4.3. World Health Organization (WHO)	43

4.	Raadgevend comité	44
4.1.	Algemene werkzaamheden	44
5.	Autocontrolesystemen en sectorgidsen	47
6.	Ombudsdienst	50
6.1.	Klachten over de werking van het FAVV	51
6.2.	Vragen om informatie	52
6.3.	Niet FAVV klachten	52
6.4.	Andere	52
7.	Wetenschappelijk comité	53
7.1.	Wetenschappelijke adviezen	54
7.1.1.	Blootstelling aan residuen van bestrijdingsmiddelen	54
7.1.2.	Opkomende mycotoxinen	54
7.2.	Valorisatie van de werkzaamheden van het wetenschappelijk comité	55
8.	Interne audit	56
8.1.	Oprichting van het auditcomité	56
8.2.	Audits in 2007	56
9.	Kwaliteit	58
Van programmatie naar inspectie		61
1.	Programmatie van de controles	63
2.	Planning van de controles	64
3.	Gecoördineerde inspecties in slachthuizen	65
3.1.	Evaluaties van de PCE's	65
3.2.	Gecoördineerde inspecties in slachthuizen	65
3.3.	Beheer dierenartsen met opdracht	65
4.	Uitvoering van de controles	66
4.1.	Checklists	67
4.2.	Gerealiseerde controles in 2007	68
5.	Inrichtingen in de voedselketen	70
5.1.	Erkenning, toelating, registratie	70
5.2.	Slachthuizen en uitsnijderijen	71
5.2.1.	Als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren	72
5.2.2.	Pluimvee, konijnen, wild	72
6.	Veebeslagen	73

Controleactiviteiten	75
1. Inspecties	76
1.1. Plantaardige productie	76
1.1.1. Fytosanitaire inspecties	76
1.1.2. Meststoffen, bodemverbeteraars, teeltsubstraten en zuiveringslib	76
1.1.3. Bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik	77
1.1.4. Primaire plantaardige productie	78
1.2. Diervoeders	79
1.3. Dierlijke productie	79
1.3.1. Levende dieren	79
1.3.2. Vlees	82
1.3.3. Melk	89
1.3.4. Eieren en eiproducten	91
1.3.5. Visserijproducten	92
1.4. Diverse producten	93
1.4.1. Verwerking	93
1.4.2. Distributie, handel, horeca, gemeenschapskeukens	94
1.5. Dierlijke bijproducten	96
2. Ziektes	97
2.1. Plantenziektes	97
2.1.1. Bacterievuur	98
2.1.2. Phytophthora ramorum	98
2.1.3. Harskanter bij den	99
2.1.4. Palmsnuitkever	99
2.1.5. Meloidogyne chitwoodi	99
2.1.6. Ringrot	99
2.2. Dierziekten	100
2.2.1. BSE	101
2.2.2. OSE	101
2.2.3. Brucellose	101
2.2.4. Tuberculose	102
2.2.5. Leucose	102
2.2.6. Ziekte van Aujeszky	102
2.2.7. Trichinose	103
2.2.8. Cysticercose	103
2.2.9. Hondsdolheid	104
2.2.10. Visziekten	104
2.2.11. Bijenziekten	104
2.3. Voedseltoxi-infecties	104
3. Controle van de producten	106
3.1. Kwaliteit	106
3.1.1. Meststoffen, bodemverbeteraars, teeltsubstraten en zuiveringslib	106
3.1.2. Bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik	107
3.1.3. Diervoeders	108

3.1.4.	Fruit en groenten	111
3.1.5	Etikettering van diverse producten	111
3.2.	Residuen en contaminanten	112
3.2.1.	Diervoeders	112
3.2.2.	Meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten	116
3.2.3.	Graan (voedingsmiddelen), fruit en groenten	117
3.2.4.	Melk en melkproducten	121
3.2.5.	Eieren en eiproducten	123
3.2.6.	Vlees en vleesproducten	124
3.2.7.	Visserijproducten	125
3.2.8.	Diverse levensmiddelen	127
3.2.9.	Contactmaterialen	134
3.2.10.	Water voor de bereiding van levensmiddelen en water in flessen	136
3.3.	Microbiologische controles	137
3.3.1.	Diervoeders	137
3.3.2.	Levende dieren	138
3.3.3.	Melk en melkproducten	140
3.3.4.	Vlees	142
3.3.5.	Visserijproducten	145
3.3.6.	Eiproducten	145
3.3.7	Diverse voedingsmiddelen in de verwerking	145
3.3.8.	Diverse voedingsmiddelen in de distributie	147
3.3.9.	Diverse levensmiddelen in de horeca en grootkeukens	149
3.3.10.	Diverse levensmiddelen gecontroleerd in kinderdagverblijven en ziekenhuizen	150
3.3.11.	Dierlijke bijproducten	151
3.4.	Genetisch gemodificeerde organismen	152
3.4.1.	Diervoeders	152
3.4.2.	Producten op basis van rijst, maïs en soja	152
3.5.	Bestraling	153
3.6.	Radioactiviteit	155
4.	Controles voor andere overheden	156
4.1.	Tabakscontroles	156
4.2.	Dierenwelzijn	157
4.3.	CITES	158
5.	Controles op intracommunautaire zendingen	159
6.	Controles op invoer en uitvoer	161
6.1	Invoer uit derde landen	161
6.1.1	Levende dieren	161
6.1.2	Dierlijke producten voor menselijke consumptie	162
6.1.3	Levensmiddelen niet van dierlijke oorsprong	163
6.1.4	Producten van dierlijke oorsprong niet bestemd voor menselijke consumptie	164
6.1.5	Diervoeders	165
6.1.6	Planten en producten van plantaardige oorsprong	166
6.2.	Uitvoer naar derde landen	167

7.	Notificaties	168
7.1	RASFF	168
7.2	Meldingsplicht	169
8.	Administratieve boetes	170
Fraudebestrijding		173
1.	Verwerking van de dossiers	175
2.	Soort inbreuken	175
3.	Strijd tegen illegale groeibevorderaars en verboden stoffen	176
3.1	Slachtdieren op landbouwbedrijven	176
3.1.1	Monsters in het kader van het controleplan	176
3.1.2	Verdachte monsternemingen op landbouwbedrijven	177
3.2	In het slachthuis aangeboden slachtdieren	179
3.2.1	Monsters in het kader van het controleplan	179
3.2.2	Verdachte monsters in slachthuizen	180
4.	Wegcontroles	181
5.	Acties	181
5.1	Actie compost	181
5.2	Actie pootgoedaardappelen	182
5.3	Actie kaviaar	182
5.4	Actie KORBEEF	182
5.5	Actie voedingssupplementen	182
5.6	Actie schapen in het kader van het offerfeest	183
6.	Beheer bedreigingen FAVV agenten	183
Crisispreventie en crisisbeheer		185
1.	Vogelgriep	186
1.1	Actieve monitoring bij wilde vogels	186
1.2	Verdachte sterfte bij wilde vogels	187
1.3	Serologische monitoring bij pluimvee	188
1.4	Passief toezicht bij pluimvee	189
2.	Incident met uit het milieu afkomstige PCB's en dioxines	190
3.	Geval van rabiës bij een ingevoerde hond	191
4.	Blauwtong	192
Activiteiten van de laboratoria		197
1.	Het laboratoriumnetwerk van het FAVV	198
1.1.	De laboratoria van het FAVV	198
1.2.	De erkende laboratoria	199
1.3.	De nationale referentielaboratoria	199
2.	Activiteiten in 2007	201
3.	De laboratoria van het FAVV	202

BIJLAGEN

1. EFFECTIEVE LEDEN VAN HET RAADGEVEND COMITÉ	208
2. PLAATSERVANGENDE LEDEN VAN HET RAADGEVEND COMITÉ	210
3. SAMENSTELLING VAN HET WETENSCHAPPELIJK COMITÉ	212
4. ADVIEZEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK COMITÉ IN 2007	213
5. WETENSCHAPPELIJKE PUBLICATIES EN VOORDRACHTEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK COMITÉ VAN HET FAVV	215
6. AFKORTINGEN	216

De organisatie

1

1. Organisatie

Het FAVV is opgebouwd rond 4 besturen: controlebeleid, controle, laboratoria en algemene diensten. Een aantal diensten zijn rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van de gedelegeerd bestuurder geplaatst. De structuur van het FAVV wordt voorgesteld op blz 18.

16

KB van 20 december 2007 betreffende de organisatie en de werking van het FAVV

Het KB van 16 mei 2001 betreffende de organisatie en de werking van het FAVV bepaalde de krachtlijnen voor de integratie van de diensten van oorsprong in de nieuwe structuur zoals deze was uitgetekend in het businessplan van de eerste gedelegeerd bestuurder van het FAVV.

In de loop van de jaren zijn een aantal structuren in die mate geëvolueerd dat een grondige aanpassing van het KB aan de realiteit noodzakelijk was geworden, dit zonder evenwel aan de grote lijnen zoals bepaald in het oorspronkelijke KB te raken. De 4 besturen elk met hun kernopdrachten en de coördinerende rol van de gedelegeerd bestuurder blijven behouden evenals het initiatiefrecht van deze laatste om rechtstreeks onder zijn bevoegdheid een aantal niet-permanente eenheden op te richten en aan te sturen.

De wijzigingen in het KB van 20 december 2007 betreffen vooral:

- het meldpunt voor consumenten wordt onder de verantwoordelijkheid van de dienst communicatie geplaatst;
- de ombudsdienst die destijds niet voorzien was, wordt toegevoegd aan de dienst interne audit, kwaliteitsbeheer, preventie en bescherming op het werk; deze dienst verzorgt bijgevolg ook de coördinatie over het geheel van genoemde opdrachten. Er wordt eveneens voorzien in een auditcomité.
- bij het Bestuur Controle wordt een reorganisatie doorgevoerd op directieniveau die een bevestiging inhoudt van de reeds bestaande situatie en waardoor de coördinatie van de inspecties beter gewaarborgd wordt;
- bij het Bestuur Laboratoria wordt de bevoegdheid tot erkenning van laboratoria en de kwaliteitsbewaking ervan via ringtesten, toegevoegd;
- bij het Bestuur der Algemene Diensten worden vijf in plaats van 3 directies voorzien en de sociale dienst wordt toegevoegd aan de directie Personeel en Organisatie.

1.1. Controlebeleid

Het Bestuur Controlebeleid voert de evaluatie uit van de risico's die de veiligheid van de voedselketen in het gedrang kunnen brengen. Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitwerken van de operationele regelgeving en de controle-, bemonsterings- en analyseprogramma's. Binnen het domein van de bevoegdheden van het FAVV is het bestuur eveneens belast met het overleg met de sectoren en de nationale en internationale instanties, inzonderheid de Europese Unie.

Het bestuur is eveneens verantwoordelijk voor de internationale betrekkingen, de uitwerking van traceer- en identificatiesystemen, het beheer van de databanken en voor het secretariaat van het wetenschappelijk comité van het FAVV.

1.2. Controle

De controleprogramma's die door het Bestuur Controlebeleid zijn opgemaakt, worden door de centrale diensten van het Bestuur Controle omgezet in controleplannen en dienstinstructies. De controles en audits ter plaatse worden uitgevoerd door de 11 provinciale controle-eenheden (PCE).

Dit bestuur is eveneens verantwoordelijk voor de toekenning van erkenningen en toelatingen, voor de aflevering van certificaten, invoercontroles en gecoördineerde onderzoeken inzake fraudebestrijding.

1.3. Laboratoria

Het Bestuur van de Laboratoria coördineert en voert de analyses uit voorzien in het controleprogramma. Hiertoe beschikt het FAVV over 5 eigen laboratoria die geaccrediteerd zijn volgens ISO 17.025 en doet geregeld een beroep op een vijftigtal externe laboratoria. De accreditering en de kwaliteit van de resultaten zijn in dit opzicht de belangrijkste voorwaarden om door het FAVV erkend te kunnen worden. Dit netwerk van laboratoria wordt wetenschappelijk en technisch ondersteund door nationale referentielaboratoria die gespecialiseerd zijn in welbepaalde vakgebieden en door het FAVV worden aangeduid.

1.4. Algemene diensten

Een organisatie kan maar behoorlijk functioneren als er voldoende logistieke en administratieve ondersteuning aanwezig is. Daarom werd voorzien in een goed uitgebouwd Bestuur Algemene Diensten dat bestaat uit de diensten personeel & organisatie, financiën en begroting, logistiek en aankopen, ICT en juridische zaken.

1.5. De diensten van de Gedelegeerd Bestuurder

Zijn onder meer onder de directe verantwoordelijkheid van de gedelegeerd bestuurder geplaatst : de dienst communicatie, de cel crisispreventie en -beheer en de dienst interne audit.

Gedelegeerd Bestuurder

Raadgevend Comité

Interne audit, kwaliteitszorg, preventie en bescherming op het werk

Communicatie en meldpunt

Crisispreventie en -beheer

Controlebeleid

Plantenbescherming, veiligheid van de plantaardige producten en dierenvoeders

Diergezondheid
en veiligheid van de dierlijke producten

Voedingsmiddelen
Transformatie en Distributie

Internationale zaken

Databanken en traceerbaarheid

Wetenschappelijk Comité met secretariaat

Controle

Centrale diensten

Primaire productie - Transformatie

Distributie - Erkenningen

Import & Export, notificaties

Inspectiediensten

NICE – 11 PCE's

Nationale opsporingseenheid (NOE)

Laboratoria

Centrale diensten

FAW labo's

Gent

Tervuren

Melle

Liège

Gembloux

Algemene diensten

Personeel en organisatie

Financiën en begroting

Logistiek en aankoopdienst

ICT

Juridische dienst

Duurzame ontwikkeling in het Voedselagentschap

Sinds het FAVV op 1 februari 2007 deelnam aan de nationale actie "lichten doven tussen 19u55 en 20u00" kreeg een beleid van duurzame ontwikkeling stilaan gestalte in het Voedselagentschap.

Een stuurgroep bestaande uit vrijwilligers van alle besturen, werd opgericht en een netwerk van contactpersonen in de verschillende diensten werd uitgebouwd. 2007 was vooral een jaar waarin de organisatie vorm kreeg; toch werden reeds een aantal concrete acties gevoerd, met gebruikmaking van de bestaande informatiekanaalen (ad valvas, intranet, Foodnotes, e-notes...).

Zo werd o.m. een sensibilisatiecampagne gevoerd rond:

- lichten doven
- besparingstips voor PC-gebruik en toners
- besparingstips voor papier...

Op 16 oktober werd een Dag van de Duurzame Ontwikkeling georganiseerd met aandacht voor duurzame productiewijzen en dito handelspraktijken, lokale producenten... Het ligt in de bedoeling deze dag tot een jaarlijks weerkkerend evenement te laten uitgroeien.

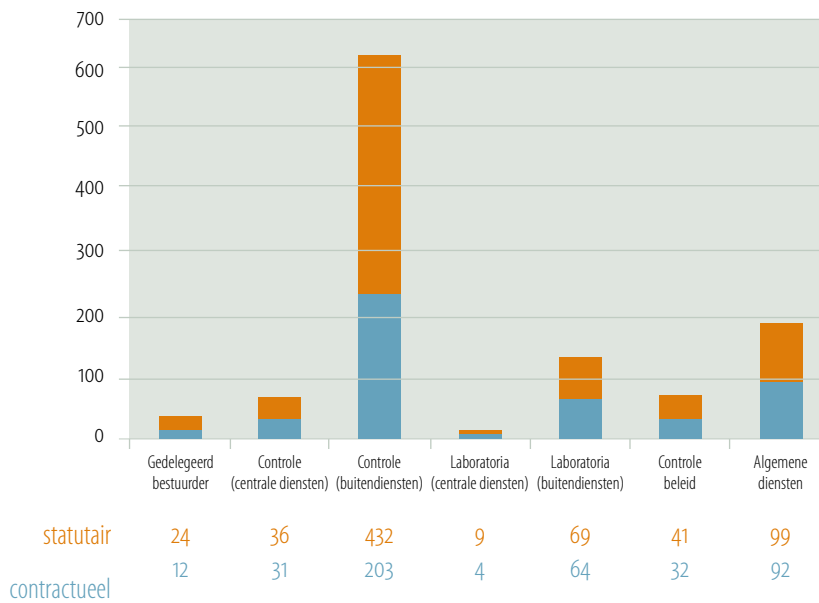
Het management besliste ook om in samenwerking met de POD Duurzame Ontwikkeling voor het Voedselagentschap een EMAS-certificering (Environmental Management Auditing Scheme) te bekomen. Dit gebeurt op basis van het aanduiden, monitoren en bijsturen van een aantal relevante indicatoren, vb. grondstoffen (gas, elektriciteit, water...).

2. Personeel

2.1. Effectieven

Naast de toepassing van het derde personeelsplan was 2007 vooral gekenmerkt door een belangrijk aantal natuurlijke afvloeiingen (35 pensioneringen) en door de verdere statutarisering van personeel van niveau A, B en C.

Effectieven van het FAVV (aantal voltijdse equivalenten) op 31/12/2007

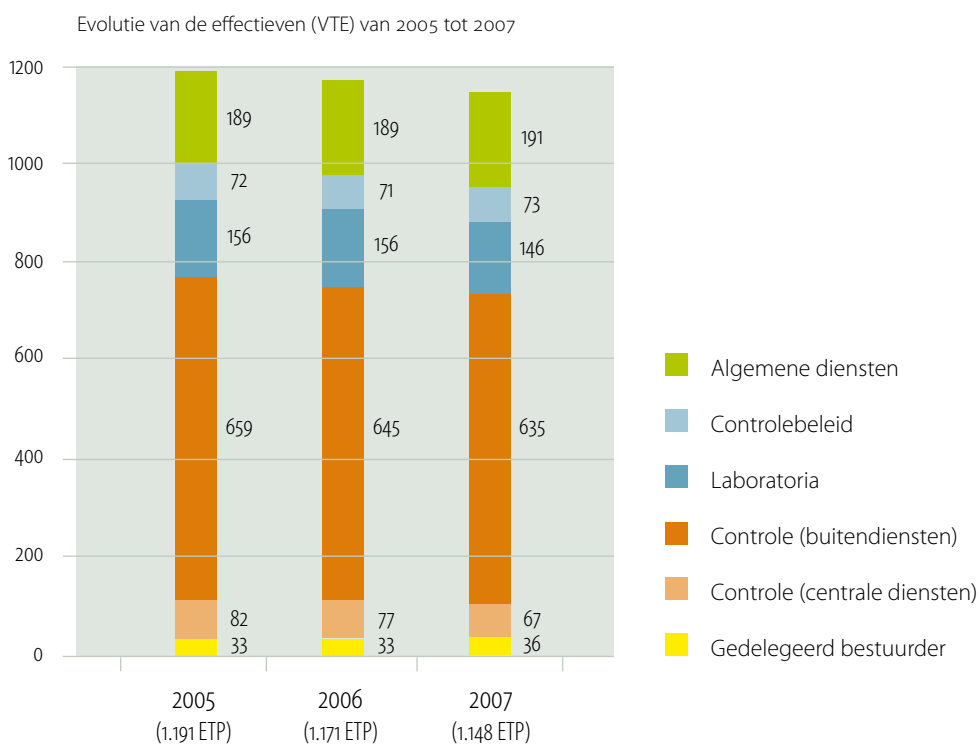

Effectieven van het FAVV (aantal medewerkers) op 31/12/2007

Bestuur	Medewerkers
Gedelegeerd bestuurder	37
Controle	773
Laboratoria	168
Controlebeleid	83
Algemene diensten	214
Totaal	1.275

In samenwerking met SELOR, het selectiebureau van de federale overheid, werden in 2007, 23 selectieprocedures (voornamelijk voor niveau A) aangevat, dit ten einde te voorzien in de vacante betrekkingen en aan de contractuele medewerkers de mogelijkheid tot statutarisatie te bieden.

Naast dit statutair en contractueel personeel deed het Agentschap beroep op 762 zelfstandige dierenartsen belast met opdracht. Zij werden verspreid over de verschillende buitendiensten (PCE), afhankelijk van de hen toevertrouwde opdrachten.

2.2. Opleidingen

2.2.1. Gecertificeerde opleidingen

Gecertificeerde opleidingen

Het FAVV hecht bijzonder veel belang aan de organisatie van gecertificeerde opleidingen voor de medewerkers. Deze opleidingen van hoog niveau worden georganiseerd door de FOD Personeel en Organisatie samen met het FAVV, universiteiten of privé-partners. In 2007 hebben 214 medewerkers deze 5-daagse opleidingen gevolgd. Deze opleidingen vergen een belangrijke persoonlijke inspanning aangezien deze opleidingen afgesloten worden door een test.

De gecertificeerde opleidingen die in 2007 door de medewerkers van niveau A werden gevolgd zijn de volgende:

- Internationale vergaderingen en onderhandelingen
- Europese en internationale instellingen Veiligheid in de voedselketen
- Interpretatie van gegevens en inleiding tot de statistiek
- Methodes voor technische risicoanalyse
- Externe audit – Autocontrolesystemen voor de voedselketen.

Bij het FAVV hebben 162 medewerkers van niveau A de gecertificeerde opleiding Audit – Autocontrolesystemen voor de voedselketen gevolgd. Diegenen die slagen in deze test kunnen als auditeur worden aangesteld.

Het personeel van de ondersteunende diensten heeft eveneens deelgenomen aan gecertificeerde opleidingen over thema's zoals:

- Arbeidswetgeving, administratief en geldelijk statuut
- Kennisbeheer
- Effectief leiderschap
- Strafprocedure : nieuwe aspecten
- Recht en informatica
- Elektronische documenten beheren
- IT projectmanagement
- Algemene boekhouding
- Milieubeheersysteem (MBS).

2.2.2. Technische opleidingen

Meerdere honderden medewerkers betrokken bij de controles hebben bovendien opleidingen gevolgd, specifiek voor de 3 domeinen van activiteiten: primaire productie, transformatie, distributie. De meest gevolgde opleidingen waren:

- Fytosanitaire wetgeving (georganiseerd door DG controlebeleid)
- Hoe, wanneer en waarom bacteriën voedselvergiftigingen veroorzaken (georganiseerd door DG Laboratoria met medewerking van de nationale referentielaboratoria)
- Norovirus : een opduikende humane pathogeen in de voedselketen (georganiseerd door de Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid)
- De conferentie over voedingsmicrobiologie (georganiseerd door de Universiteit Luik)

De medewerkers van het Bestuur Controle hebben bovendien buiten het FAVV nog andere opleidingen gevolgd (georganiseerd door universiteiten, de Europese Commissie...). Deze hadden vooral betrekking op reglementering en risico's, HACCP, traceerbaarheid, controle en audit.

De nationale referentielaboratoria hebben 21 opleidingen van zeer hoog wetenschappelijk en technisch niveau georganiseerd in verschillende domeinen waaronder voedselmicrobiologie, dioxines, opsporingstechnieken voor brucellose en opsporingstesten voor tuberculose. De opleiding over analytische onzekerheid georganiseerd in samenwerking met het referentielaboratorium CODA, was bijzonder succesvol.

De medewerkers van het Bestuur Laboratoria hebben bovendien deelgenomen aan meer dan 50 studiedagen over analyse-instrumenten en analysetechnieken in België en het buitenland.

De medewerkers van het Bestuur Controlebeleid hebben deelgenomen aan talrijke nationale en internationale colloquia, seminaria en symposia evenals aan opleidingen georganiseerd door de universiteiten.

2.3. Debohra

Debohra (Data Oracle Human Resources Application), de gecentraliseerde personeelsdatabank werd in 2007 in gebruik genomen. Ze bevat meerdere modules:

- een module self-service medewerker geeft toegang tot de persoonsgegevens, laat deze aan te passen en on-line aanvragen te doen voor verloven, geboortepremie, opleidingen
- een module self-service manager voor de on-line goedkeuring van aanvragen van medewerkers
- een module self-service ontwikkelcirkels die het beheer toelaat van evaluatieprocedures.

Verskillende interfaces voor de uitwisseling van gegevens werden ontwikkeld of zullen in de nabije toekomst ontwikkeld worden voor:

- de toepassing voor arbeidstijdsregistratie die een efficiënt beheer van de afwezigheden toelaat
- de Centrale Dienst voor Vaste Uitgaven die instaat voor de uitbetaling van de wedden
- het Opleidingsinstituut van de Federale Overheid.

Een specifieke opleiding werd georganiseerd voor de medewerkers die in het kader van hun werk geen informatietoepassingen gebruiken (chauffeurs, onderhoudspersoneel...). Voor hen werden eveneens computers ter beschikking gesteld.

3. Financiering van het Agentschap

3.1. Financieringssysteem

Het huidige financieringssysteem van het FAVV is sinds januari 2006 van toepassing. Het streeft naar een billijke verdeling van de lasten over de verschillende sectoren en de individuele operatoren die in de voedselketen actief zijn. Het systeem steunt vooral op 2 pijlers : heffingen en retributies.

3.1.1. Heffingen

Het koninklijk besluit van 10 november 2005 betreffende de heffingen bepaalt dat alle operatoren die activiteiten uitoefenen waarvoor het FAVV bevoegd is, een heffing moeten betalen. De heffingen zijn bedoeld om het controleprogramma te bekostigen, om een crisisreserve aan te leggen en om de vroeger gemaakte kosten in verband met BSE (gekkekoeienziekte) terug te betalen.

De operatoren van de voedselketen zijn verdeeld over 7 grote activiteitensectoren :

- sector toelevering landbouw
- sector primaire productie
- sector verwerking
- sector groothandel
- sector detailhandel
- sector horeca
- sector transport.

Voor alle operatoren bestaat de heffing uit een vast en een variabel gedeelte. Het vaste gedeelte bedraagt 101,21 € (25,30 € voor operatoren van de sector transport). Het bedrag van het variabele gedeelte hangt af van de omvang van de onderneming.

In 2007 hadden de operatoren die op 31 december 2006 over een gevalideerd autocontrolesysteem beschikten recht op een bonus, nl. een korting van 15% op het bedrag van hun heffing. Slechts 15 ondernemingen waren in dat geval. Er is bepaald dat aan de operatoren uit een sector waarvoor een goedgekeurde autocontrolelegids bestaat en die niet over een gevalideerd autocontrolesysteem beschikken, een malus van 15 % wordt aange-

rekend. Die malus werd in 2007 niet toegepast om de operatoren wat meer tijd te geven om hun autocontrolesysteem te laten valideren.

3.1.2. Retributies

De retributies dienen om de prestaties te betalen die door medewerkers van het FAVV worden geleverd (keuringen, controles, certificaten...) op verzoek van de operatoren of op grond van de regelgeving.

Oprichting van een directie Financiering

Om het nieuwe financieringssysteem in te voeren moest een directie worden opgericht die in het bijzonder moet instaan voor het innen van de heffingen en de retributies bij de operatoren uit de voedselketen. Deze directie :

- beheert het proces van de aangifte tot de facturatie en staat in voor geschillenbeheer,
- behandelt de vragen, de verzoeken om informatie en de klachten van de operatoren,
- onderhoudt contacten met de onderaannemers die instaan voor de administratieve verwerking van de heffingen en voor het callcenter.

Er werden in 2007 zo'n 126.000 facturen verstuurd voor een totaal bedrag van 25,2 miljoen € voor de heffingen en zo'n 33.900 facturen voor een totaal bedrag van 38,2 miljoen € voor de retributies. Daarop kwamen respectievelijk om en bij 14.000 en 5.000 reacties, betwistingen en correcties binnen.

Alle informatie over de heffingen en de retributies en een uitgebreide lijst met vragen en antwoorden zijn weergegeven op de website van het FAVV.

3.2. Begroting

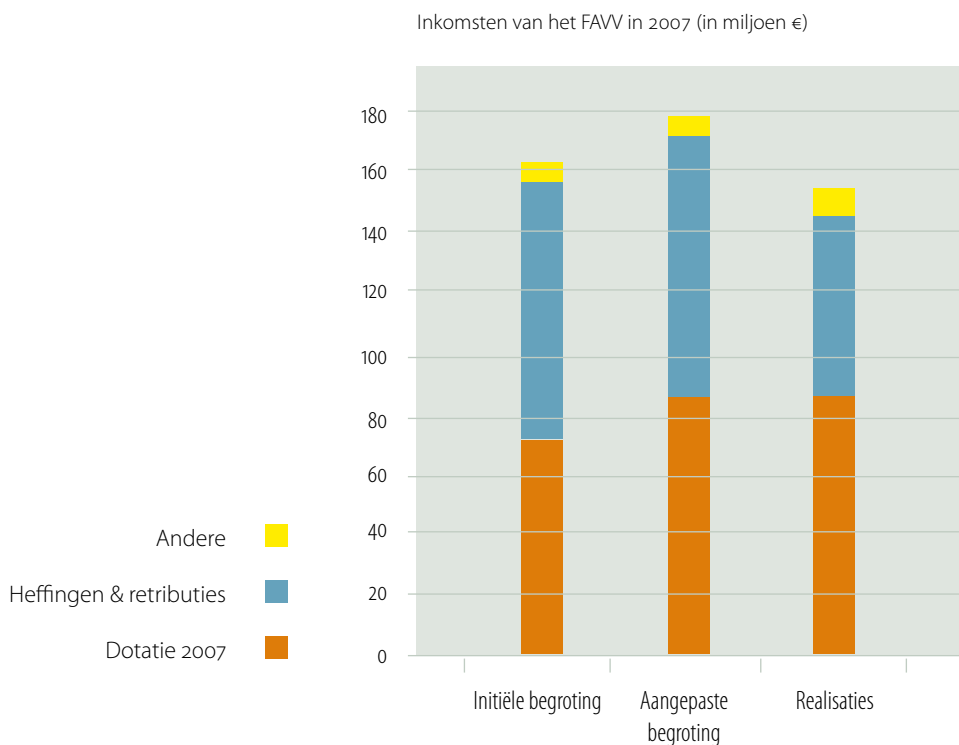
Het begrotingsjaar 2007 was voor het FAVV het tweede jaar van het nieuwe financieringssysteem. In de loop van het jaar werd dit systeem in overleg met de betrokken sectoren geëvalueerd op basis van de resultaten 2006. Bij gebrek aan een begrotingscontrole in 2007 kon pas bij de opmaak van de begroting 2008 met deze resultaten rekening gehouden worden.

3.2.1. Inkomsten

Naast de dotatie van de overheid bestaan de inkomsten van het Agentschap voornamelijk uit heffingen en retributies ten laste van de operatoren.

In de initiële begroting 2007 bedroeg het aandeel van de dotatie in de totale ontvangsten van het FAVV 43,53%. Tegen het einde van het jaar werd het overheidsaandeel opgetrokken tot 48,22%. In deze dotatie waren ook extra middelen voorzien voor de controle op de toepassing van de verstrengde tabaksreglementering, voor de uitvoering van monitoringprogramma's (bluetongue) en als compensatie van de niet-geïnde heffingen.

Voor de heffingen bleven de ontvangsten ook in 2007 op 66 % ondanks de doorgedreven inspanningen van het FAVV om de operatoren uit de voedselketen te registreren. Op het vlak van de retributies werden in 2007 72 % van de inkomsten gerealiseerd als gevolg van het niet factureren van hercontroles en van het klein aantal door het FAVV uitgevoerde audits ter validatie van autocontrolesystemen.

3.2.2. Uitgaven

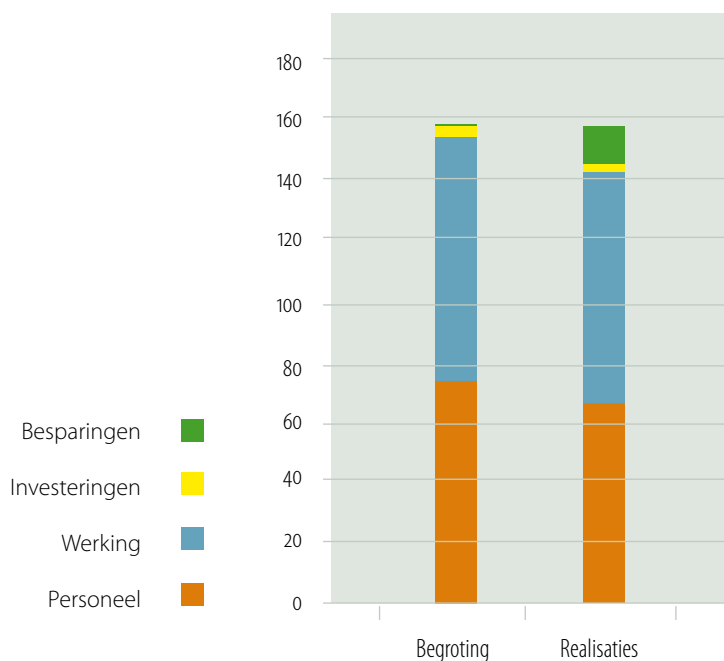
Langs uitgavenzijde vormen de personeelskosten de grootste uitgavenpost: dit is volkomen normaal voor een overheidsdienst waarvan de kerntaak bestaat uit het uitvoeren van inspecties, controles, monsternemingen en analyses. Voor het tweede jaar op rij nam het FAVV de beslissing om nieuwe of vervangingsaanwervingen zo veel mogelijk op te schorten teneinde het budgettaire evenwicht te behouden.

Ook de kosten met betrekking tot de BSE (gekekoeienziekte) blijven met 14,8 mio euro het uitgavenbudget van het FAVV zwaar belasten. Om de werking van het FAVV niet in het gedrang te brengen werd door de minister-raad beslist dat het FAVV de jaarlijkse aflossing van de schuld uit het verleden aan het BIRB met 2 jaar zou opschorten.

Over het algemeen heeft het FAVV gedurende 2007 sterk gesnoeid in zijn werkingsuitgaven: die bedroegen 13,4 miljoen euro, d.i. 92 % van de begrote uitgaven. Niet alleen werden de aanwervingen bevroren, ook werden onder meer investeringen in IT en laboratoriummateriaal en de vervanging van meubilair doorgeschoven naar 2008.

Al bij al werden 87 % van de in de begroting 2007 ingeschreven inkomsten ook gerealiseerd. Dankzij de verhoging van de dotatie en de forse besparingen die het FAVV doorvoerde, kon het tekort worden beperkt tot 217.000 euro, d.i. 0,14 % van de begroting.

Uitgaven van het FAVV in 2007 (in miljoen €)

Begroting van het Voedselagentschap (in 1.000 €) in 2007

Rubriek	Inkomsten		
	Initiële begroting	Begroting	Realisaties
Dotatie	70.697	85.397	85.397
Heffingen	36.219	36.219	23.904
Retributies	49.019	49.019	35.474
Tussenkomen Europese Unie	2.888	2.888	2.571
Overige	3.552	3.552	7.103
Totaal inkomsten	162.375	177.075	154.449

Rubriek	Uitgaven		
	Initiële begroting	Begroting	Realisaties
Personeel			
Lonen en wedden	72.883	72.883	67.387
Andere personeelskosten	7.009	7.009	6.236
Werking			
Personeelsgebonden werkingskosten	8.967	8.967	7.924
ICT	5.884	5.884	6.028
Prestaties externe dierenartsen	27.782	27.782	28.895
Externe labo's	18.975	18.975	15.931
Terugbetaling BIRB lasten uit het verleden BSE	0	0	0
Andere werkingskosten	22.924	22.924	19.811
Investerings			
Machines, meubilair, ICT	3.246	3.246	2.020
Totaal uitgaven	167.670	167.670	154.232

Horizontale activiteiten

2

1. Meldpunt voor de consument

In 2002 werd het meldpunt bij het Voedselagentschap opgericht voor alle Belgische consumenten die klachten of vragen hebben over de veiligheid van de voedingsmiddelen die zij hebben aangekocht.

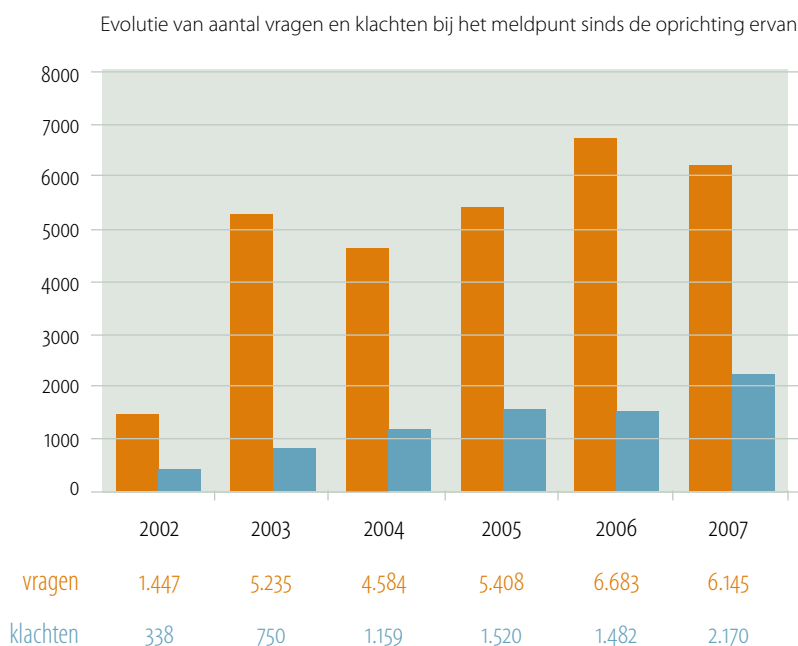
Het meldpunt verzamelt deze klachten en vragen en probeert deze zo snel mogelijk te beantwoorden. Als een klacht of vraag buiten de bevoegdheid van het Voedselagentschap valt zal het meldpunt de consument doorverwijzen naar de juiste dienst.

Het meldpunt is niet bedoeld voor klachten van operatoren over de werking van het Voedselagentschap: die kunnen daarmee terecht bij de ombudsdienst.

Het meldpunt voor de consument is bereikbaar via:

- een gratis telefoonnummer (0800 13 550)
- een faxnummer (02 208 48 26)
- een e-mail (meldpunt@favv.be).

30

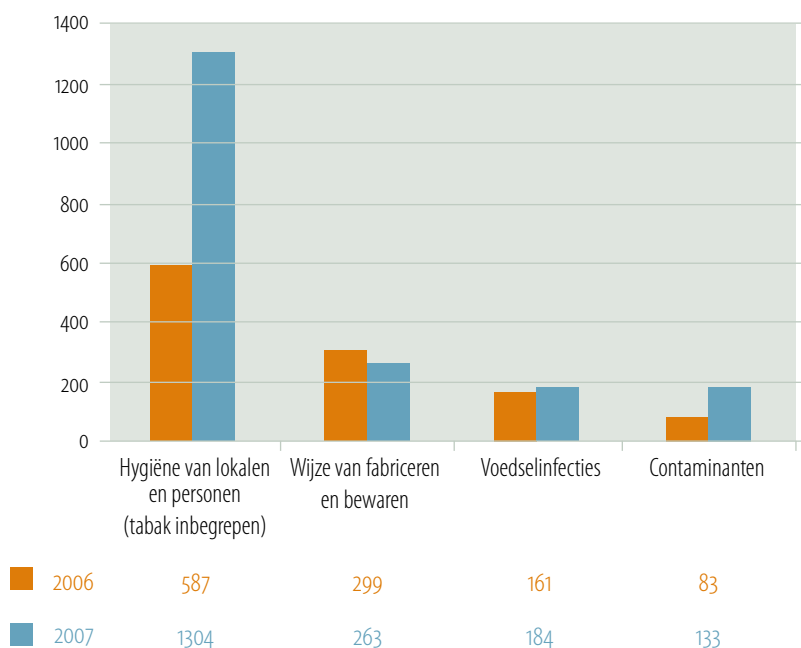
Het aantal vragen daalde licht ten opzichte van 2007 (- 8 %), het aantal klachten steeg fors (+ 30 %).

Belangrijkste thema's in de **vragen** gesteld aan het meldpunt

Hygiëne van lokalen en personen (met inbegrip van de toepassing van de nieuwe tabakswetgeving)	2.306
Het FAVV en haar werking	1.182
Vragen buiten de bevoegdheid van het FAVV	583
Fabricage en bewaarmethoden	300

Bij de vragen is de categorie "dierziekten" in 2007 uit de top 4 verdwenen; er was dan ook geen plotse uitbraak van een nieuwe dierziekte en blijktbaar was de consument gewend geraakt aan de aanwezigheid van blauwtong in België.

Belangrijkste onderwerpen die aan bod komen in de **klachten** gemeld aan het meldpunt

De "top 4 klachten" is dezelfde als in 2006, opnieuw met als uitschieter "Hygiëne van lokalen en personen". Immers de consument wordt hiermee rechtstreeks geconfronteerd. De forse stijging tegenover 2006 in deze categorie kan worden toegeschreven aan klachten omtrent de naleving van het rookverbod in restaurants.

2. Communicatie

Communicatie en informatie zijn 2 kernopdrachten van het Agentschap. Het FAVV communiceert onder meer over zijn activiteiten, dier- en plantenziekten, procedures, terugroepingen, risico's, analysesresultaten en raadgevingen aan de consument.

Afhankelijk van de noden en het doelpubliek worden ook audiovisuele media aangesproken (radio en televisie). Interne communicatiekanalen zijn onder andere het personeelsblad Foodnotes, nieuwsflashes via multimap en het intranet.

Daarvoor wordt gebruik gemaakt van verschillende kanalen, waaronder:

- het meldpunt voor de consument
- contacten met de pers (woordvoerders)
- persberichten
- publicaties (een nieuwsbrief, thematische brochures en posters)
- aanwezigheid op beurzen en manifestaties
- de website www.favv.be.

32

Communicatie in enkele cijfers

	2007	2006	Evolutie 2006 - 2007
Persberichten	118	91	+ 22,9 %
Waarvan recalls	37	31	+ 16,2 %
Beursdeelnames			
Vakbeurzen	10	7	+ 30,0 %
Publieksbeurzen	6	9	- 50,0 %
www.favv.be			
Aantal bezoeken	637.472	449.987*	
Nieuwsbrief			
Afleveringen	5	5	0,0 %
Abonnees post	3.650	3.120	+ 14,5 %
Abonnees mail	7.310	6.615	+ 9,5 %
Meldpunt			
Vragen	6.145	6.683	- 8,8 %
Klachten	2.170	1.482	+ 31,7 %

* Moeilijk vergelijkbaar want de cijfers van 2006 beslaan slechts een periode van 7 maanden

2.1. Contacten met de pers en persberichten

Persmededelingen worden door het FAVV via de persagentschappen naar de verschillende media gestuurd en ook op de eigen website geplaatst.

Volgende onderwerpen zijn in 2007 heel het jaar door in de pers is geweest:

- de blauwtongziekte,
- de controles op het rookverbod
- een overschrijding van de dioxinenorm in dierlijke producten in het Antwerpse havengebied (Stabroek)
- een overschrijding van de PCB-norm in melk en dierlijke producten in Henegouwen (Hennuyères).

In het kader van de meldingsplicht vonden ook in 2007 persberichten van bedrijven over productterugroepingen hun weg naar de website van het Voedselagentschap. Het versturen van het bericht zelf naar de pers wordt ten laste genomen door de bedrijven. Een overzicht van deze en eigen persberichten van het Voedselagentschap is te vinden op de onthaalpagina van de website van het FAVV. Er werd eveneens een persontmoeting georganiseerd waarop het Smiley-concept aan de pers werd voorgesteld.

2.2. Conferenties

Op vraag van verschillende organisaties van sectoriële, professionele en zelfs filantropische inslag, en ook van onderwijsinstellingen gaf het Agentschap in 2007 een honderdtal conferenties in verband met haar opdracht.

2.3. Publicaties

Behalve de tweemaandelijks nieuwsbrief (met intussen bijna 11.000 abonnees) bracht het FAVV in 2007 ook een aantal nieuwe thematische publicaties uit.

- Goede landbouwpraktijken voor veilig voedsel, een totaal bijgewerkte versie van de bestaande publicatie met dezelfde titel wegens de gewijzigde reglementering.
- Om het meldpunt bij het grote publiek nog bekender te maken werden bladwijzertjes en stickers met de coördinaten van het meldpunt uitgegeven. Ook kwam er een flyer om de ombudsdienst bekend te maken.
- Er verschenen twee nieuwe strips op affiche van "de avonturen van Ohlala" waarin de aandacht werd gevestigd op het veilig bewaren en bereiden van voedsel.
- De Ohlala-posters die in de zomer van 2007 in verschillende winkelketens te zien waren zijn nu op aanvraag verkrijgbaar.
- Toepassing van risico-evaluatie in de voedselketen, de resultaten van een gelijknamige workshop die eind 2006 door het Wetenschappelijk Comité werd gehouden.
- Ter gelegenheid van het Islamitisch offerfeest werd opnieuw een foldertje in het Nederlands, Frans, Turks en Arabisch verspreid via de moskeeën en islamitische culturele centra waarin de reglementering over ritueel slachten in herinnering gebracht werd.
- De brochure "Goede vachtcondities dragen bij tot veilig vlees" helpt de verantwoordelijken om de doelstellingen voor een veilige vleesproductie te helpen realiseren.
- Er verscheen opnieuw een aflevering van het rapport "Trends and sources: report on zoonotic agents in Belgium", een gezamenlijke Engelstalige publicatie van het FAVV, het CODA en het WIV die de weergave is van het jaarlijks rapport dat overgemaakt wordt aan de Europese Commissie.
- Tot slot werkte het Agentschap samen met de provincie West-Vlaanderen, Agricall en de FOD VWL mee aan een brochure "Opvang voor land-en tuinbouwers en hun gezinnen in crisis"

Verder kregen verschillende brochures en folders in 2007 een herdruk, onder andere onze consumentenfolder "Veilig voedsel, ook u werkt eraan mee" en ons foldertje voor de jeugdkampen "Bederf je zomerkamp niet".

Het Voedselagentschap realiseert zelf de grafische vormgeving en opmaak van al zijn publicaties, zo ook van dit jaarverslag.

2.4. Beurzen en manifestaties

Via beurzen en manifestaties kan het publiek rechtstreeks met de medewerkers van het FAVV in contact komen. In grote lijnen kan het doelpubliek onderverdeeld worden in twee groepen: de beroepssectoren en de consumenten (of meer algemeen het "grote publiek").

Het FAVV nam in 2007 deel aan volgende vakbeurzen:

- Agriflanders te Gent
- het Land- en Tuinbouwsalon te Roeselare
- de Foire de Libramont en Agribex te Brussel (landbouwsector)
- Horecatel te Marche-en-Famenne
- Horeca Life te Brussel
- Horeca Expo te Gent (Horeca en toeleverars)
- PPT Food te Gent (industriële voedingsverwerking en verpakking)
- het Festival du Pain te Marche-en-Famenne (bakkers en toeleverars)
- Veterinexpo te Marche-en-Famenne (dierenartsen).

Gericht naar het grote publiek was het FAVV ook aanwezig op:

- het Voedingssalon te Brussel
- de "Ferme en ville" in alle Waalse provincies.

De aanwezigheid van het FAVV op het voedingssalon was opmerkelijk omdat bij die gelegenheid het meldpunt zijn intrek genomen had op de stand op de Heizel en rechtstreeks het publiek te woord kon staan.

In oneven jaren worden er meer vakbeurzen georganiseerd dan in even jaren, wat de toename van onze deelname aan vakbeurzen verklaart.

2.5. www.favv.be

2007 is het eerste jaar waarin voor de FAVV-website statistieken voor een volledig jaar beschikbaar zijn. 2007 bleef gespaard van grote voedselcrisissen of plotse uitbraken van dierziekten en dat weerspiegelt zich onmiddellijk in de cijfers tegenover die van 2006, zelfs al waren die maar gedeeltelijk (-21 %).

In vergelijking met 2006 blijft het aantal bezoeken elke maand vrij stabiel, met weliswaar een lichte stijging van augustus tot oktober. Wellicht is dit te verklaren door de overschrijding van de dioxinenorm in het Antwerpse havengebied (Stabroek). De hoge piek die in september 2006 werd genoteerd (de eerste uitbraak van blauwtong in België) bleef uit in 2007.

Hoewel er uiterlijk aan de lay-out van de website niet veel veranderde (dit is voorzien in 2008) kreeg ze toch een nieuwe manier van navigeren: alfabetisch op trefwoord ("het FAVV van A tot Z"). Geleidelijk aan worden meer Duitstalige documenten op de website geplaatst. Ook dit wordt een belangrijk aandachtspunt in 2008. De huidige website is reeds voor een groot deel aangepast aan informaticasystemen voor personen met een visuele handicap.

2.6. Bederf je zomer niet !

Bederf je zomerkamp niet:

Aandacht voor veilig voedsel op kamp

Elk jaar vertrekken duizenden jongeren op kamp. Reeds enkele jaren vestigt het Voedselagentschap hierbij de aandacht op het belang van hygiëne en respect voor de koudeketen. De omstandigheden in kampkeukens zijn meestal niet ideaal en extra aandacht voor keukenhygiëne is er zeker geen overbodige luxe. Een ongelukje is vlug gebeurd en daarbij komt nog dat, als er een voedselvergiftiging uitbreekt, deze een groot aantal jonge "slachtoffers" maakt.

Na de incidenten van 2006 besloot het FAVV in 2007 zijn informatiecampagne voor de jongeren op te voeren. Voor elke jeugdgroep die op kamp vertrok werd een pakket samengesteld met daarin:

- onze folder "Bederf je zomerkamp niet", met tips over keukenhygiëne, en het bewaren en bereiden van voedsel op kamp;
- een begeleidende brief met informatie voor de kampleiding;
- en een houder voor keukenrol met hygiëne- en bewaartips.

Vooraf in Vlaanderen werd hieraan zeer actief meegewerkt door de overheid en organisaties. Meer dan 3.000 pakketten werden verstuurd. Het FAVV wenst deze informatie- en sensibiliseringscampagne trouwens de komende jaren te hernemen en te versterken.

Sinds enkele jaren voert het FAVV onder de noemer "Bederf je zomer niet" een informatie- en sensibiliseringscampagne voor het grote publiek, over het belang van goede hygiënepraktijken en het respecteren van de koudeketen, zeker op warme zomerdagen.

Ons stilaan bekende figuurtje Ohlala was in de zomer van 2007 in verschillende winkelketens en warenhuizen op posters en affiches te zien waarop hij een aantal goede tips gaf.

Ter gelegenheid van de Dag van de Klant op 22/9/2007 kwam het Voedselagentschap ook ruim aan bod in het magazine "Dag van de klant", uitgegeven door de Vereniging van Zelfstandige Voedingsdetailhandel, aangesloten bij Unizo, die deze dag organiseerde. Met deze werd zowel de consument als de bedrijfswereld bereikt.

3. Internationale zaken

3.1. Internationale uitstraling

Gedurende het jaar 2007 heeft het FAVV 16 buitenlandse delegaties ontvangen. Hierbij werden de werking en de opdrachten van het FAVV toegelicht en ging bijzondere aandacht naar het vrijwaren van onze exportmarkten en het afsluiten van bilaterale akkoorden.

Voor bepaalde derde landen werden op hun vraag een aantal specifieke topics uitgewerkt, met name voor:

Volksrepubliek China:	de organisatie van de officiële controle bij de invoer uit derde landen van levensmiddelen en diervoeders
Filippijnen:	de organisatie van de officiële controle bij de invoer uit derde landen van visserijproducten en de toepassing van de hygiëneverordeningen in de visverwerkende sector
Taiwan:	de werking van het Rapid Alert System for Feed and Food (RASFF)
Indonesië:	de officiële controle en de analyses met betrekking tot contaminanten in visserijproducten
Zuid-Afrika:	de organisatie van de officiële controle betreffende residuen van fytofarmaceutische producten bij de invoer van plantaardige producten uit derde landen
Hong Kong :	Dr. York Chow, staatssecretaris bevoegd voor Volksgezondheid, Welzijn en Voeding werd op 9 mei 2007 ontvangen. Het was voor hem een "fact finding" missie waarbij hij een beter inzicht wenste te bekomen in de controle op de voedselketen in België en in Europa. De staatssecretaris was onder de indruk van de verwezenlijkingen van het FAVV en was gecharmeerd door de smiley.

Y. Chow, Staatssecretaris (Hong Kong) et H. Diricks, Directeur-generaal (FAVV)

3.2. Handel met derde landen

Samenwerkingsprotocol FAVV/Douane & Accijnzen

Op 13 maart 2007 heeft het FAVV een samenwerkingsprotocol ondertekend met het Bestuur Douane en Accijnzen. Dit protocol laat beide partijen toe efficiënter op te treden en een betere dienstverlening te garanderen aan de bedrijven.

Het FAVV en de Douane hebben gemeenschappelijke doelstellingen met het oog op het verzekeren van de veiligheid van de voedselketen en de veiligheid van de samenleving. Dit samenwerkingsprotocol leidt tot een betere coördinatie bij de controles op de invoer en uitvoer uit de Europese Unie voor levende dieren en hun producten, levensmiddelen, diervoeders, planten en plantaardige producten, dierlijke bijproducten en alle andere producten die onder de bevoegdheid van het FAVV vallen.

Het is dan ook logisch dat de directie Internationale zaken het voortouw nam in de totstandbrenging van dit samenwerkingsprotocol. Er werd ook een coördinatiecel opgericht met vertegenwoordigers van de beide diensten. Deze cel evalueert permanent de toepassing van dit protocol en de resultaten ervan.

Aandacht wordt er ook besteed aan een degelijke opleiding van de medewerkers en de uitwisseling van expertise. Op het vlak van de inning van de retributies is er een beter samenwerking.

G. Houins, gedelegeerd bestuurder van het FAVV en N. Colpin, Administrateur Douane en Accijnzen

In 2007 werden er na overleg met derde landen verschillende nieuwe bilaterale overeenkomsten afgesloten en nieuwe certificaten opgemaakt:

Maleisië:	- voor de uitvoer van fok- en gebruiksvarkens
Marokko:	- voor de uitvoer van rundersperma gewonnen vóór 1 juli 2006 - voor de uitvoer van darmen
Zuid-Afrika: :	- voor de uitvoer van honden, katten en hondensperma - voor de uitvoer van melk en melkproducten
Hong-Kong :	- over nieuwe modellen van certificaten voor de uitvoer van vers vlees van runderen, schapen en geiten, - voor de uitvoer van vers varkensvlees - voor de uitvoer van vers vlees van gevogelte
Argentinië:	- voor de uitvoer van gelatine uit varkenshuiden voor de voedsel- en wijnproductie.
Canada:	- voor de uitvoer van varkensvlees en producten op basis van varkensvlees - voor de uitvoer van azalea's
Frans Polynesië:	- voor de uitvoer van eiprodukten, zee- en zoetwaterproducten

Net zoals vorig jaar werd ook dit jaar gestreefd naar een verbetering en gebruiksvriendelijker gebruik van de rubriek "Uitvoer derde landen" op de website van het FAVV.

De rubriek werd verder aangevuld met:

- een algemene procedure voor "Aanvraag exporterkenning";
- 12 nieuwe algemene certificaten voor producten van dierlijke oorsprong en één non-manipulatie certificaat, aangepast aan de geldende wetgeving;
- 2 algemene certificaten voor diervoeders, die per e-mail kunnen worden doorgestuurd;
- een gestandaardiseerd gezondheidscertificaat voor export van levensmiddelen en andere producten.

Tijdens de economische zending van Z.K.H. Prins Filip in juni aan de Volksrepubliek China heeft de dienst Internationale zaken deelgenomen aan de Gemengde Commissie China/België onder leiding van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken. Het voornaamste resultaat van deze Gemengde Commissie was:

- het opheffen van het Chinees embargo voor Belgisch varkensvlees ingevolge het dioxine-incident van 2006;
- de gunstige evaluatie van het in 2006 ingediende perendossier, waardoor een Chinees inspectieteam naar België kon worden gestuurd.

In 2007 werden ook onderhandelingen opgestart met:

- Zuid-Korea voor de import van Belgisch vlees van gevogelte;
- Australië en de Volksrepubliek China voor de import van Belgisch varkensvlees.

3.3. Inspecties en audits door Europese en internationale organismen

3.3.1. Missies van de Europese Commissie

Het "Food and Veterinary Office" (FVO of het Voedsel en Veterinair Bureau) is een dienst van de DG Sanco van de Europese Commissie en controleert de inspecties in de voedselketen in de Lidstaten. De verslagen van de audits kunnen worden geraadpleegd op de website van het FVO (<http://ec.europa.eu/food/fvo>). De audits worden in de verschillende entiteiten van het FAVV en in de betrokken inrichtingen uitgevoerd. Het auditteam is samengesteld uit FVO-auditors en deskundigen uit andere Lidstaten. Deskundigen van het FAVV nemen geregeld deel aan FVO-missies. Het FAVV heeft 4 missies in 2007 ontvangen:

- in januari 2007: missie om na te gaan of de controles met betrekking tot gelatine werden ingesteld ;
- in maart 2007: de « general review » om de controlesystemen op levensmiddelen, diervoeders, de gezondheid van planten en dieren en dierenwelzijn te evalueren, zodat een « country profile » kan worden uitgewerkt;
- april 2007: missie met als doel de fytosanitaire controles bij invoer evalueren (o.a. bezoek aan de haven van Antwerpen);
- mei 2007: missie om de officiële controlesystemen met betrekking tot de levensmiddelenhygiëne, de traceerbaarheid en de etikettering te evalueren.

Door de audit « general review » konden 25 van de 54 aanbevelingen van de vorige missies worden afgesloten.

3.3.2. Missies van derde landen

Inspectie door de Russische Federatie (Rosselkhoznadzor)

In augustus en november/december heeft het Russische agentschap Rosselkhoznadzor inspecties uitgevoerd in Belgische inrichtingen, die ontbeend rundvlees wensen uit te voeren naar de Russische Federatie.

Een aantal corrigerende maatregelen dienden te worden genomen om de export van dit vlees veilig te stellen. In november/december werd door Rosselkhoznadzor tevens een volledige audit uitgevoerd van de veterinaire diensten van het FAVV en de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Hierbij werd vooral aandacht besteed aan dierziektebestrijding, crisismanagement, laboratoria en officiële controle in de verschillende schakels van de voedselketen. Gedurende deze audit heeft Rosselkhoznadzor een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het FAVV, waarbij een bilaterale werkgroep werd opgericht om problemen op veterinair gebied te bespreken.

In 2007 ontving het FAVV inspecties en audits uit volgende derde landen:

de Russische Federatie

Zie kader hiervoor.

Zuid-Korea:

In februari heeft de National Veterinary Research & Quarantine Service (NVRQS) een audit uitgevoerd in de Belgische varkensvleessector (slachthuizen en uitsnijderijen). Doel van deze audit was de controle op de naleving van de geldende wetgeving door de bedrijven, het opvolgen van de specifieke instructie Zuid-Korea ("born & raised in Belgium", traceerbaarheid) en controle op de naleving hiervan via een specifieke checklist en certificering.

Verenigde Staten van Amerika:

In maart heeft de Food Safety and Inspection Service (FSIS) van het US Department of Agriculture een on-site audit uitgevoerd. In zijn conclusies stelde FSIS dat het FAVV het vertrouwen behoudt en dat deze de garantie kan geven dat alle Amerikaanse voorschriften betreffende inspectie en export nageleefd worden. Tot op heden is slechts één Belgische inrichting erkend voor export van vleesproducten naar USA.

Volksrepubliek China:

In augustus bracht de General Administration for Quality Supervision, Inspection and Quarantine (AQSIQ) een inspectiebezoek voor de uitvoer van Belgische peren. Het FAVV en de Belgische Fruitveiling (BFV) werden door het Chinese inspectieteam gefeliciteerd voor de gedegen interactie tussen de bevoegde overheid en de privésector. Wellicht kan in 2008 dit geslaagd inspectiebezoek worden afgerond met een fytosanitair protocol en een akkoord over de voorwaarden van certificatie.

3.4. Deelneming aan internationale organisaties

3.4.1. Codex Alimentarius

Het FAVV nam deel aan de jaarvergadering van de Commissie van de Codex Alimentarius, het uitvoerend orgaan van de Codex Alimentarius, die handelde over de vaststelling van internationale normen voor producten en processen en over richtlijnen en goede praktijken voor de hele voedselketen.

De Codex Alimentarius is een gezamenlijk programma van de Organisatie van de Verenigde Naties voor voeding en landbouw (FAO) en de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO). Het is een verzameling van normen, gebruikscodes, richtlijnen en andere aanbevelingen in verband met de productie en de verwerking in de agrovoeding die de sanitaire veiligheid van levensmiddelen, d.w.z. de bescherming van consumenten en van werknemers in de voedingssectoren, en de bescherming van het leefmilieu beogen.

De experts van het FAVV namen ook deel aan een aantal bijzondere comités van de Codex Alimentarius, zoals:

- het Codex Committee on General Principles (CCGP)
- het Codex Committee on Methods of Analysis and Sampling (CCMAS)
- het Codex Committee on Contaminants in Foods (CCCF)
- het Codex Committee on Residues of Veterinary Drugs in Foods (CCRVDF)
- het Codex Committee on Food hygiene (CCFH).

3.4.2. World Organization for Animal Health (OIE)

De World Organization for Animal Health (Wereldorganisatie voor diergezondheid of OIE) speelt een zeer belangrijke rol in de centralisering en de verspreiding van epidemiologische gegevens over dieren. Ze handelt in overleg met de WGO als daarbij ook de humane gezondheid betrokken is, bijvoorbeeld bij een groot aantal zoonoses, waaronder vogelgriep.

Het FAVV nam deel aan de algemene vergadering van de OIE waarop internationale normen en aanbevelingen werden vastgelegd op het gebied van de diergezondheid en waarbij met name voor elk land de risicocategorie voor BSE werd bepaald. De Volksrepubliek China werd in 2007 aanvaard als volwaardig lid van de OIE.

3.4.3. World Health Organization (WHO)

Het FAVV werd dank zij de goede contacten die het onderhoudt met de vertegenwoordigers van de WHO (WGO, Wereldgezondheidsorganisatie) gevraagd om op de Workshop of the South Eastern Europe Food Safety and Nutrition Network in Chisinau (Moldavië) een uiteenzetting te geven over grenscontroles op levensmiddelen.

4. Raadgevend comité

Het raadgevend comité van het FAVV geeft op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de gedelegeerd bestuurder advies over alle materies die betrekking hebben op het door het FAVV gevolgde en te volgen beleid. Het comité is samengesteld uit 37 leden die de belangrijkste beroepssectoren, de consumentenverenigingen en de andere bij de werking van het FAVV betrokken autoriteiten vertegenwoordigen (zie bijlage).

Evaluatie van de werkzaamheden van het raadgevend comité

De werkzaamheden van het raadgevend comité worden geëvalueerd op grond van het huishoudelijk reglement en van prestatie-indicatoren. Die evaluatie gebeurt een of twee maal per jaar en draagt bij tot de verbetering van de werking van het comité. Er is daarbij gebleken dat het FAVV kan rekenen op de inzet van de leden van het raadgevend comité, dat de vergaderingen goed worden bijgewoond en dat het huishoudelijk reglement correct wordt toegepast. De doorstroming naar de basis van door het FAVV verstrekte informatie kan echter nog beter.

4.1. Algemene werkzaamheden

Het raadgevend comité vergaderde 9 maal in 2007.

Het volgde de evolutie van de financiering van het FAVV op de voet, met bijzondere aandacht voor de wijzigingen die gericht waren op de aanpassing van het bestaande financieringssysteem. De werkgroep Financiering deed daarbij het voorbereidende werk en spitste zich vooral toe op het uitwerken en bespreken van de verbetervoorstellen van de sectoren.

Zoals elk jaar werd het verslag van de multidisciplinaire hormonencel (jaargang 2006) voorgesteld aan het raadgevend comité. De heer Francis CLARYSSE, Substituut van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep van Gent – bijstandsmagistraat voor residuen en voedselveiligheid en de heer Jan Van den Boeynants, gerechtelijk commissaris van de federale politie en hoofdcoördinator van de multidisciplinaire hormonencel gaven uitleg bij het netwerk, de overlegstructuur en het mandaat van de hormonencel. Dat mandaat werd geleidelijk aan uitgebreid. Wat de bij wet verboden stoffen betreft, houdt de Cel zich vooral bezig met het strafrecht met betrekking tot 3 gebieden:

- vetmesting
- doping bij mensen
- doping bij dieren.

Het gerecht voert nauwgezet onderzoek naar de aangetroffen stoffen en de nog hangende dossiers over « gebruik en bedrog ».

België kreeg in 2007 opnieuw te maken met de blauwtongziekte. De leden van het raadgevend comité werden op de hoogte gehouden van de toestand in België en van de maatregelen om deze ziekte te bestrijden (o.a. in samenhang met de verhoogde waakzaamheid, verdachte gevallen, vaccinatie en epidemiologische bewaking).

In 2007 werd o.m. over de volgende aangelegenheden advies gevraagd en informatie verstrekt aan het raadgevend comité:

- Aanpassing van het koninklijk besluit van 28 juni 2006 tot benoeming van de leden en van de plaatsvervangende leden van het raadgevend comité ingesteld bij het FAVV, naar aanleiding van de aanvragen om vervanging
- Financiering 2007 en begroting 2008
- Controleprogramma 2008
- Uitvoering van het controleplan 2007
- Blauwtongziekte
- Sectorgidsen voor autocontrole – stand van zaken i.v.m. validatie
- Technisch voorschrift voor vaststelling van het aantal mandagen en de frequentie van audits in het kader van de validatie van autocontrolesystemen
- Opmaken van het jaarprogramma van het raadgevend comité
- Vergelijking van de controlekosten in België en de andere lidstaten
- Resultaten van de administratieve vereenvoudiging bij het FAVV
- Jaarverslag van de ombudsdienst
- Communicatieplan 2007
- Overzicht van de onderwerpen waarover het Wetenschappelijk Comité in 2006 op eigen initiatief een standpunt innam en voor 2007 geplande onderwerpen – advies over risico's in de toekomst
- Jaarverslag 2006 van de cel voor administratieve boetes
- Inventaris van acties, actiegrenzen en voorstellen voor harmonisering – Chemische verontreinigingen, residuen en additieven
- Diverse actuele dossiers (Guargom, dioxineverontreiniging in Stabroek...).

Het comité bracht binnen zijn wettelijke opdracht advies uit over de belangrijkste regelgevingen:

- Koninklijk besluit over erkenningen, toelatingen en registraties;
- Voorstellen voor aanpassing van de koninklijke besluiten over heffingen en retributies
- Voorstel wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vastlegging van de frequenties van inspecties waarvoor de aanwezigheid van een agent van het FAVV vereist is;
- Ontwerp ministerieel besluit tot vaststelling van de nadere regels in verband met de registratie, toelating of erkenning van een inrichting door het FAVV;
- Ontwerp koninklijk besluit betreffende de bescherming van landbouwhuisdieren tijdens het vervoer en betreffende de voorwaarden voor toelating of erkenning van vervoerders, handelaars, controleposten en verzamelcentra;
- Ontwerp koninklijk besluit betreffende de uitvoering van verplichte keuringen van spuittoestellen en de betreffende retributie.

4.2. Markant in 2007

Op 18 januari 2007 vond de jaarlijkse gezamenlijke vergadering van het raadgevend comité en het wetenschappelijk comité plaats.

Er werd daarbij vooral aandacht besteed aan de evolutie van de prijzen van de BSE-tests. Het raadgevend comité stemde in met de invoering van de smiley in de horeca-sector.

In het tweede deel van de vergadering gaven de Cel validatie gidsen en het wetenschappelijk comité toelichting bij de werkzaamheden en de verwezenlijkingen in verband met de validatie van de sectorgidsen voor autocontrole. De implementering van een gids werd aan de hand van 2 voorbeelden uit de praktijk toegelicht door BEMEFA (invoering bij een diervoederfabrikant) en door de federatie Horeca (invoering in een restaurant, met bijzondere aandacht voor de « kleine ondernemingen »).

5. Autocontrolesystemen en sectorgidsen

Sectorgidsen voor autocontrole

Om de operatoren te helpen de wetgeving op de voedselveiligheid na te leven en autocontrolesystemen in te stellen, kunnen de beroepsverenigingen sectorgidsen voor de autocontrole opstellen en door het FAVV laten goedkeuren. Het FAVV dringt erop aan dat deze gidsen duidelijk en op een didactische manier worden opgesteld. Op deze manier kunnen de operatoren, de zeer kleine bedrijven inbegrepen, ze gemakkelijker aanwenden.

Deze gidsen steunen op een gevarenanalyse en bespreken de goede hygiënepraktijken, de HACCP, de traceerbaarheid en de meldingsplicht. De gidsen voor de sector van de primaire productie bespreken de hygiënevoorschriften en het bijhouden van registers en verder ook de traceerbaarheid en de meldingsplicht.

Als voor de sector een gids bestaat, kunnen de bedrijven van die sector ook aan een certificeringsinstelling vragen om hun autocontrolesysteem te certificeren.

De Cel validatie gidsen van het FAVV ontving 38 sectorgidsen voor autocontrole en keurde er 10 goed in 2007, waaronder 2 nieuwe versies van reeds eerder goedgekeurde gidsen. Dat brengt het aantal goedgekeurde gidsen op 31 december 2007 op 17.

De audits ter validering van autocontrolesystemen kunnen worden uitgevoerd door het FAVV of door certificeringsinstellingen (OCI) die door het Agentschap zijn erkend voor een bepaalde gids. De Cel validatie gidsen stelt de documenten voor de audit op (checklists en leidraden) die door de auditors moeten worden gebruikt. Eind 2007, hadden reeds 13 OCI een erkenning om audits uit te voeren op grond van ten minste één door het Agentschap goedgekeurde gids. Deze audits kunnen worden gekoppeld aan de audits gebaseerd op privé-lastenboeken.

Op 31/12/2007 goedgekeurde sectorgidsen voor autocontrole en erkende OCI

Dossiernummer	Naam gids	Aantal OCI
G-001	Autocontrolegids dierenvoerders (goedgekeurd op 22/12/2005)	9
G-002	Gids autocontrolesysteem zuivelindustrie (goedgekeurd op 24/01/2005)	4
G-003	Gids voor de autocontrole in de slagerij (goedgekeurd op 23/12/2005)	3
G-004	Autocontrolegids voor de brouwerijsector (goedgekeurd op 05/07/2007)	0
G-006	Generische autocontrolegids voor pluimveeslachthuis en -uitsnijderij (goedgekeurd op 22/12/2005)	*
G-007	Gids voor de invoering van een autocontrolesysteem voor de detailhandel in algemene voedingswaren (goedgekeurd op 26/10/2007)	0
G-008	Gids voor autocontrole voor de primaire productie van rauwe melk (goedgekeurd op 15/07/2005)	0
G-009	Gids voor autocontrole van de ophaling en het transport van rauwe melk (goedgekeurd op 21/12/2005)	3
G-010	Autocontrolegids in de sector van de productie en de distributie van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik – versie 2 (goedgekeurd op 19-03-2007)	2
G-011	Sectorgids voor de invoering van een autocontrolesysteem in de sector van de voedings-supplementen (goedgekeurd op 09/08/2007)	0
G-012	Sectorgids autocontrole voor de primaire plantaardige productie – versie 2 (goedgekeurd op 09/07/2007)	6
G-013	Autocontrolegids voor de braadkippenkolom (goedgekeurd op 04/01/2007)	2
G-014	Gids autocontrole: aardappelen-groenten-fruit verwerkende industrie en handel (goedgekeurd op 03/01/2007)	3
G-019	Gids voor het ontwikkelen van autocontrolesystemen bij de productie van voedingsmid-delen in de sectoren: vleesproducten - kant-en-klaargerechten - salades - natuurdarmen (goedgekeurd op 06/09/2007)	0
G-020	Autocontrolegids voor de maalderijen (goedgekeurd op 04/07/2007)	0
G-022	Gids autocontrole voor de sector van de biscuit-, chocolade-, praline- en suikergoedindustrie (goedgekeurd op 25/06/2007)	0
G-023	Gids voor de invoering van een autocontrolesysteem in de horecasector (goedgekeurd op 23/08/2006)	3

* de audit moet door het FAVV worden uitgevoerd

Als er geen gids of geen erkende instelling voor de activiteitssector van een operator bestaat en die zijn systeem toch wil laten valideren, moet hij een beroep doen op de auditors van het FAVV. Dat geldt eveneens voor de slachthuizen, vleesuitsnijderijen en wildverwerkingsinrichtingen waarvoor de Europese Unie eist dat de audits van autocontrolesystemen door officiële dieren-artsen worden uitgevoerd. In 2007 werden 122 dossiers behandeld.

Een operator wiens autocontrolesysteem na afloop van de audit wordt gevalideerd, krijgt een vermindering op de jaarlijkse heffing die hij aan het FAVV verschuldigd is (bonus).

Voor de zeer kleine bedrijven werden versoepelingen voorzien: deze kunnen hun sectorgids toepassen zonder het HACCP-plan te moeten aanpassen.

De ondernemingen uit de primaire sector moeten anderzijds geregeld de naleving controleren van de hygiënevoorschriften en een aantal registers bijhouden. Zij kunnen ook een audit aanvragen. Als de audit positief uitvalt komen zij in aanmerking voor een verlaagde heffing.

Eind 2007 beschikten 3.305 operatoren over een voor al hun activiteiten gevalideerd autocontrolesysteem.

Aantal operatoren met een gevalideerd autocontrolesysteem op 31/12/2007

Activiteitssector	Aantal ondernemingen
Toelevering landbouw	185
Primaire sector	3.025
Verwerking	82
Distributie	12
Transport	1

Het Agentschap werkte in 2007 verder aan de aanpassing van de procedure voor het valideren van gidsen aan norm ISO 9001 (procedure voor de validatie van gidsen voor autocontrole).

De FAVV-smiley: een stimulans voor het opstarten van een autocontrolesysteem

De visualisering van een gevalideerd autocontrolesysteem door de consument vormde het uitgangspunt voor het smiley-concept. Naast de bonus-malus is dit een stimulans voor de operatoren die direct aan de consument leveren (Business to Consumer).

De affichering van de smiley gebeurt op vrijwillige basis.

Het FAVV ging hiervoor te rade bij de beroepssectoren, de consumentenverenigingen en een burgerpanel en werkte op grond van de verkregen adviezen het smileyconcept uit.

Dat concept werd op 24 april 2007 aan de pers voorgesteld.

De **horecasector** stapte als eerste in dit systeem. Deze sector, waarin enkele tienduizenden operatoren actief zijn, vroeg zelf om iets uit te werken dat zou aanzetten tot **een snelle toepassing en certificering van de autocontrole**. De andere sectoren kunnen in een latere fase bij het concept aansluiten.

Als een operator bij het concept wil aansluiten, moet hij zijn autocontrolesysteem laten valideren door een onafhankelijke certificeringsinstelling (OCI). Het autocontrolesysteem moet steunen op een door het FAVV gevalideerde sectorgids voor autocontrole.

De eerste smileys werden in januari 2008 uitgereikt aan een aantal ondernemingen uit de horecasector.

6. Ombudsdienst

De ombudsdienst werd in februari 2005 opgericht. Er werd een folder verspreid om de dienst meer bekendheid te geven bij de operatoren. De folder beschrijft de werking van de ombudsdienst en vermeldt een aantal nuttige contactgegevens. Hij wordt beschikbaar gesteld op de grote manifestaties waaraan het FAVV deelneemt (zoals vakbeurzen) en wordt door de controleurs uitgedeeld aan de operatoren.

De ombudsdienst heeft nu al 2 volledige jaren gewerkt. In 2007 kwamen in totaal 277 schriftelijke vragen en klachten binnen. Dat is heel wat minder dan in 2006 (379 vragen en klachten). Het aantal klachten dat specifiek verband houdt met de controles is daarentegen lichtjes toegenomen. De procentuele verdeling over de categorieën is in 2006 en 2007 gelijkaardig.

Verdeling van de bij de ombudsdienst ingediende vragen en klachten per categorie

Aard van het dossier	2006	2007
Klachten over de werking van het FAVV	229 (60,4 %)	164 (59,2%)
Vragen om informatie over onderwerpen die verband houden met het FAVV	106 (28,0 %)	72 (26,0 %)
Andere	35 (9,2 %)	33 (11,9 %)
Klachten waarvoor het FAVV niet bevoegd is	9 (2,4 %)	8 (2,9 %)
Totaal	379	277

6.1. Klachten over de werking van het FAVV

In 2007 kwamen bij de ombudsdienst 164 klachten binnen die betrekking hadden op de werking van het FAVV.

Onderwerp van de klachten in verband met de werking van het FAVV

Onderwerp	2007
Financiering	93 (56,7 %)
Interpretatie van de regelgeving – betwisting van controlemaatregelen	39 (23,8 %)
Werkmethode van een operator	6 (3,7 %)
Gedrag van controleur of inspecteur tijdens controle	6 (3,7 %)
Tijdstip van ontvangst van vereiste documenten	3 (1,8 %)
Geen antwoord ontvangen	3 (1,8 %)
Betwisting van maatregelen in het kader van de randvoorwaarden op basis van verslagen van het FAVV	2 (1,2 %)
Tegenstrijdige labuitslagen – betaling van factuur van tegenanalyse	2 (1,2 %)
Wachttijd voor uitslagen van labanalyses	1 (0,6 %)
Procedure voor aanwerving van DMO	1 (0,6 %)
Onvoldoende controle door het FAVV	1 (0,6 %)
Anonimiteit van de klager niet in acht genomen	1 (0,6 %)
Communicatie DMO-PCE	1 (0,6 %)

Net als in 2006 vormen de klachten over het nieuwe financieringssysteem de hoofdmoot van de klachten. Ongeveer 1/3 van de klachten hielden specifiek verband met uitgevoerde controles, wat neerkomt op een lichte stijging in vergelijking met 2006 (1/4).

Die klachten hielden onder meer verband met:

- betwisting van controlemaatregelen (toepassing van de regelgeving)
- moeilijke communicatie met de controlediensten (wachttijd voor certificaat, voor afhandeling van erkenningsaanvraag, problemen met verkrijgen van de juiste documenten...)
- ontevredenheid over de houding van de controleur tijdens controles (niet naleven van het charter van de controleur en de inspecteur)
- de indruk dat concurrerende operatoren minder streng worden gecontroleerd.

Verdeling van de klachten per sector

Sector	2006	2007
Primaire productie	33 (50,0 %)	33 (57,9 %)
Verwerking	21 (31,8 %)	8 (14,1 %)
Distributie	12 (18,2 %)	16 (28,0 %)

6.2. Vragen om informatie

In 2007 ontving de ombudsdienst 72 schriftelijke vragen om informatie en werden over het algemeen doorge-
stuurd naar de bevoegde interne dienst voor verdere
afhandeling. De vragen hadden vooral betrekking op de
interpretatie van de Belgische en de Europese regelge-
ving (41, of 56,9 %), en op het nieuwe financieringssy-
steem.

6.4. Andere

In totaal konden 33 meldingen niet worden onderge-
bracht in een van de voorvermelde categorieën.
Het ging om meldingen ter informatie, vragen om
gegevens te verbeteren, een verzoek om toezending van
FAVV-documenten, problemen met een informatica-
toepassing...

6.3. Niet-FAVV klachten

In 2007 waren er 8 klachten waarvoor het FAVV niet
bevoegd is. Die hadden betrekking op telecommunicatie,
leefmilieu, elektriciteit, examens voor gecertificeerde
opleidingen, kennisgevingen voor voedseladditieven...
De klachten werden naar de bevoegde dienst gestuurd.

7. Wetenschappelijk comité

Dankzij de gewijzigde regelgeving kon het Wetenschappelijk comité zich volledig aan zijn bijzonderste taak wijden: advies geven over risico-evaluatie en risicomanagement. Aan de hand van gevalstudies werden methoden voor kwantitatieve risico-evaluatie geïntroduceerd in de uitwerking van adviezen. Het bijeenbrengen van degelijke kwantitatieve gegevens vormt een aanzienlijk struikelblok bij de probabilistische risico-evaluatie. Dat werd ook bevestigd tijdens een workshop over de wetenschappelijke exploitatie van de databanken voor risico-evaluatie.

De samenstelling van het comité is als bijlage bijgevoegd.

Workshop wetenschappelijke exploitatie van de databanken

Op 23 november 2007 organiseerde het Wetenschappelijk comité een workshop met als titel: «Wetenschappelijke exploitatie van de databanken voor risico-evaluatie in het kader van de voedselveiligheid».

Het programma was opgebouwd rond drie centrale thema's:

- inzamelen van gegevens (visie van de EFSA) en ontwikkeling van systemen om databanken te beheren,
- beschikbaarheid van databanken met het oog op een risico-evaluatie: toepassing op de toestand in België (databanken over voedselverbruik, van het FAVV en van de beroepssectoren)
- en voorbeelden van gevalstudies van risico-evaluatie op basis van gegevens van het FAVV.

De gevalstudies hadden betrekking op de beschikbaarheid van gegevens voor het uitvoeren van een studie naar de blootstelling aan *Listeria monocytogenes* in gerookte zalm, de schatting van de blootstelling van de consument aan residuen van bestrijdingsmiddelen, de microbiologische bewaking van karkassen en vlees en de schatting van de blootstelling van de consument aan cadmium in een welbepaald gebied. Ondanks de zowel naar kwaliteit als naar kwantiteit sterk beperkte beschikbare gegevens konden conclusies worden getrokken uit de kwantitatieve risico-evaluaties. Er werd daarbij altijd rekening gehouden met de inherente onzekerheid.

De op de workshop gegeven uiteenzettingen kunnen worden ingekeken op de website van het FAVV.

7.1. Wetenschappelijke adviezen

Het Wetenschappelijk comité opende in 2007, 50 nieuwe dossiers die aanleiding gaven tot 38 formele adviezen en tot 2 spoedraadgevingen. Deze zijn terug te vinden op de website van het FAVV. Deze evaluatie van autocontrole-gidsen zorgt nog steeds voor veel werk. Er wordt daarbij aandacht besteed aan de evaluatie en de gevaren van de analyse, de bemonsteringsplannen en de HACCP-plannen en de productfiches of technische bijlagen. De lijst van adviezen is als bijlage bijgevoegd.

7.1.1. Blootstelling aan residuen van bestrijdingsmiddelen

In advies 31-2007 werd de blootstelling van de Belgische consument aan residuen van bestrijdingsmiddelen via de consumptie van groenten en fruit geëvalueerd op basis van de gegevens van de Belgische voedselconsumptiepeiling van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) en van gegevens van de pesticidenmonitoring die het FAVV in 2005 uitvoerde. Op die manier kon het risico voor de consument worden genuanceerd.

Deze studie steunde op de resultaten van de analyse van 1.322 monsters van groenten en fruit. In 56% van de monsters werden residuen van bestrijdingsmiddelen gedetecteerd en in 7,9% van de gevallen werden de normen overschreden. De blootstelling werd berekend met kwantitatieve methoden voor risicoanalyse. De studie toonde aan dat de langetermijnblootstelling van Belgische consumenten aan residuen van bestrijdingsmiddelen via consumptie van groenten en fruit gering is, ook bij een hoge consumptie van groenten en fruit. In de meeste gevallen is de blootstelling 100 maal lager dan de aanvaardbare dagelijkse inname. De blootstelling is het grootst voor chloorprofam en vervolgens voor imazalil en dimethoat.

7.1.2. Opkomende mycotoxinen

In advies 35-2007 spitst het Wetenschappelijk comité zich toe op de mycotoxinen waarop in België of in Europa onderzoek wordt gedaan of waarvoor de wetgeving thans wordt aangepast. Het kan hierbij gaan om mycotoxinen waarvoor nog geen regelgeving bestaat (opkomende mycotoxinen in de enge betekenis) of om bekende mycotoxinen die bij opnieuw opduiken nieuwe problemen veroorzaken. Het wetenschappelijk comité wijst erop dat een hoog controleniveau moet worden aangehouden voor een aantal risicoproducten (granen en graanproducten, maïs en maïsproducten die bestemd zijn voor menselijke consumptie, biologisch geproduceerd appelsap). Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor het wetenschappelijk onderzoek.

Europees project « SAFEFOODERA »

Het secretariaat van het Wetenschappelijk comité neemt deel aan het Europese onderzoeksproject « SAFEFOODERA ». Dit Europees project heeft tot doel het wetenschappelijk onderzoek over voedselveiligheid dat in de Lidstaten wordt verricht in sterkere mate te harmoniseren.

De resultaten van de eerste onderzoeksgroep van SAFEFOODERA toonden aan dat het mogelijk was om een transnationaal Europees onderzoek op te zetten met gezamenlijke financiering door de lidstaten. Na een tweede transnationale oproep werd een lijst met 26 mogelijke onderzoeksthema's opgemaakt die als basis zal dienen voor het latere overleg.

Daarnaast werd de oprichting voorgesteld van een « Platform for coordinating transnational research on emerging feed and food safety risks ». Meer informatie hierover is beschikbaar op de website <http://www.safefoodera.net/>.

7.2. Valorisatie van de werkzaamheden van het Wetenschappelijk comité

Het Wetenschappelijk comité besteedt ruime aandacht aan de wetenschappelijke valorisatie van zijn werkzaamheden in de vorm van wetenschappelijke publicaties, uiteenzettingen, de organisatie van een workshop. Een lijst van de wetenschappelijke publicaties en de uiteenzettingen is als bijlage bijgevoegd.

8. Interne audit

Als moderne overheidsinstelling moet het FAWV beschikken over een dienst voor interne audit die moet zorgen voor onafhankelijke beoordelingen en evaluaties. Het gaat ook om een verplichting die is opgelegd in Europese verordening 882/2004 en in kwaliteitsnorm ISO 9001. Audits zijn een essentieel werkinstrument om de naleving van afgesloten overeenkomsten ter plekke na te gaan en om te komen tot verbetering in zowel de buitendiensten (PCE's en laboratoria) als het hoofdbestuur.

De dienst voor interne audit werd in 2007 volledig operationeel:

- de opdracht, het werkgebied, de actoren, de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de interne audit staan beschreven in een charter,
- er werd een deontologische code voor de auditor opgesteld,
- de werkmethode van de interne audit staat beschreven in een aantal procedures,
- er werd een auditcomité opgericht om de onafhankelijkheid van de interne audit te garanderen.

8.1. Oprichting van het auditcomité

Het auditcomité van het FAVV moet de gedelegeerd bestuurder en het directiecomité van het agentschap bijstaan door toezicht uit te oefenen op de werking van het FAVV. Het bestaat uit 4 externe leden die de economische sector en de consumenten vertegenwoordigen en een lid van het FAVV. De vertegenwoordiger van het FAVV is voorzitter van het comité. De werking van het comité werd vastgelegd in het huishoudelijk reglement van het auditcomité.

Het auditcomité moet de volgende taken vervullen:

- het jaarlijkse auditprogramma, de tussentijdse auditaanvragen en de kwartaalherzieningen van het jaarlijkse auditprogramma evalueren,
- een globaal overzicht hebben van alle audits, dus zowel van de audits die door eigen personeel als door externen worden uitgevoerd,
- de uitgevoerde audits evalueren,
- een jaarverslag opmaken.

Het auditcomité vergaderde in 2007 vier maal. De leden van het comité keurden de verschillende basisdocumenten voor de interne audit goed, brachten advies uit over de auditprogramma's voor 2007 en 2008 en werden in kennis gesteld van de resultaten van de in 2007 uitgevoerde audits.

8.2. Audits in 2007

De audits worden uitgevoerd door 2 auditors van de dienst interne audit. Deze dienst kan ook een beroep doen op een pool van auditors en op externe auditors wanneer specifieke opdrachten moeten worden uitgevoerd. De pool van auditors bestaat uit medewerkers van het FAVV die een opleiding omtrent audit genoten, een specifieke technische kennis bezitten en ervaring hebben; de kwaliteitsverantwoordelijken van de laboratoria en de medewerkers van de NICE (Nationale Implementatie- en Coördinatie-Eenheid) werken hier actief aan mee.

Er werden om te beginnen 3 proefaudits uitgevoerd.

Overzicht van de in het eerste halfjaar van 2007 uitgevoerde proefaudits

Entiteit die werd geaudit	Scope
Dienst Logistiek	Aankoopprocedure
PCE Waals-Brabant	Hygiënecontroles in brood- en banketbakkerijen
Laboratorium van Gentbrugge	Documentbeheer volgens ISO 17.025 (kwaliteit) en analyse van nitrofuranen (technisch)

Vervolgens werd een auditprogramma opgemaakt voor het tweede halfjaar van 2007. Die audits werden door- gaans als constructief ervaren en niet als controles op de betreffende persoon.

Overzicht van in het tweede halfjaar van 2007 uitgevoerde audits

Entiteit die werd geaudit	Scope
Lab Gembloux	Kwaliteitssysteem en analysemethoden (vetgehalte, eiwitgehalte, vochtgehalte en droge-stofgehalte)
Juridische dienst	Evaluatie van de globale organisatie van het Commissariaat voor administratieve boetes
PCE Luxemburg en Comité du Lait	Controle op de naleving van de regelgeving inzake kwaliteit van rauwe melk en de erkenning van interprofessionele organismen.
PCE Limburg en Melk Controle Centrum Vlaanderen (MCC)	
PCE Luik	Controle op de activiteiten in samenhang met restituties bij uitvoer van vlees van volwassen mannelijke runderen.
Lab Luik	Kwaliteitssysteem en analysemethoden (bepaling van het nitraatgehalte in voeding en detectie van bestraald voedsel door thermoluminescentie)
Staf van de Gedelegeerd bestuurder	Werking van de ombudsdienst (interne procedures en naleving van het charter)
Lab Melle	Analysemethoden (detectie Lis-Mono, pH, gisten en schimmels)
Lab Gentbrugge	Kwaliteitssysteem en analysemethoden (bepaling van residuen van thyreostatica)
PCE Oost-Vlaanderen	Controle op vervoer van niet volledig gekoeld varkensvlees en daarvan afgeleide producten
PCE Henegouwen	
Lab Gentbrugge	Kwaliteitssysteem ISO 17.025
Lab Gentbrugge	Kwaliteitssysteem en analysemethoden (Bepaling van Pb)
DG Controlebeleid	Validatie van sectorgidsen in overeenstemming met het KB van 14/11/2003.
Lab Luik	Kwaliteitssysteem ISO 17.025
Lab Tervuren	Kwaliteitssysteem en analysemethoden (bepaling van desoxyvalenol)
Algemene diensten	Opleidingen organiseren en managen
Lab Gentbrugge	Kwaliteitssysteem en analysemethoden (bepaling van tetracyclinen)
Lab Tervuren	Kwaliteitssysteem ISO 17.025
PCE Namen	Controle op de frequentie van inspecties van vachtcondities van in slachthuis aangeboden dieren. Controle op dierenwelzijn, identificatie en rapportering in Beltrace.
PCE West-Vlaanderen	
Algemene diensten	Veiligheidssysteem van ICT
Lab Gembloux	Kwaliteitssysteem ISO 17.025

Het auditprogramma voor 2008 voorziet ook in vervolgaudits.

9. Kwaliteit

Het FAVV streeft naar een intern kwaliteitsborgingssysteem met externe certificering van de kernprocessen. Dit is een strategische doelstelling uit het businessplan 2005-2008 van het FAVV.

In 2006 werden 4 proefprojecten voor certificering uitgewerkt volgens norm ISO 9001. In mei 2007 onderging het FAVV in dat verband een pre-audit van een externe firma.

Op grond van het rapport van de pre-audit stelden de betrokken diensten een actieplan op. Er werd een kwaliteitsnetwerk opgezet dat moet toezien op de voortgang van de uitvoering van die actieplannen.

In 2008 wil het FAVV een ISO 9001-certificaat verkrijgen voor de proefprojecten.

Van
programmatische
naar inspectie

3

Het Agentschap waakt er steeds over dat de processen en de producten aan de reglementaire voorschriften beantwoorden. De inspecties van de installaties en de toegepaste hygiënemaatregelen, het toezicht op de effectieve toepassing van autocontrolesystemen en traceerbaarheid, de controle van de vermeldingen op de etiketten alsook de bemonstering van producten voor analyse zijn andere mogelijkheden om de veiligheid en de kwaliteit van de producten in de voedselketen te verzekeren.

Het kernproces van het FAVV is een cyclisch proces dat uit 3 grote etappes bestaat :

1. Elk jaar werkt het FAVV op basis van een risico-evaluatie een Controleprogramma uit dat uit 2 delen bestaat, een deel bemonsteringen en een deel inspecties.
2. Dit geïntegreerd Controleprogramma wordt vervolgens vertaald in een planning van alle controleactiviteiten, waarin de doelstellingen per provincie en tot op sectorniveau worden geformuleerd.
3. De Provinciale Controle Eenheden voeren deze controles (inspecties en bemonsteringen) uit en rapporteren hun vaststellingen en de analyse-resultaten.

De risico-evaluatie is gebaseerd op inlichtingen ontvangen in het kader van de meldingsplicht, het Europees systeem voor snelle waarschuwingen (RASFF), klachten, vaststellingen, inspectieverslagen en analyseresultaten, en leiden tot een regelmatige en soms onmiddellijke aanpassing van de voorziene programmering met het oog op een maximale beheersing van de risico's. De ondersteuning van het Wetenschappelijk comité is hierbij onmisbaar.

Drie besturen (DG's) zijn betrokken bij dit proces :

- DG Controlebeleid ontwikkelt het beleid en de controleprogramma's
- DG Controle vertaalt het jaarlijks controleprogramma in controleplannen die door de PCE's worden uitgevoerd
- DG Laboratoria coördineert en voert de analyses, voorzien in het controleprogramma, uit.

Het kernproces van het FAVV

1. Programmatie van de controles

Elk jaar werkt DG Controlebeleid een controleprogramma uit dat uit 2 grote delen bestaat, een deel bemonsteringen en een deel inspecties.

Het door het Agentschap te realiseren ritme van de inspecties wordt geprogrammeerd op basis van objectieve criteria verbonden aan de risico's en houdt rekening met de toepassing van autocontrole door de operatoren, eerdere controleresultaten en opgelopen sancties. De geïnspecteerde aandachtspunten zijn afhankelijk van de reglementaire vereisten enerzijds en van de impact op de veiligheid anderzijds. Bij wijze van voorbeeld: er gebeuren betrekkelijk meer controles op hygiëne dan op etikettering.

Analoog wordt het aantal analyses bepaald op basis van schadelijke effecten verbonden aan de gevaren (toxiciteit of economische impact verbonden aan contaminanten of ziektes) en de blootstelling van de consumenten. Bijgevolg wordt de controle strikter naarmate het risico voor de consumenten toeneemt. De bemonstering van de producten is hoofdzakelijk gebaseerd op resultaten van vroegere controles, verbruiksgegevens (samenstelling huishoudkorf...) en op aanbevelingen van verschillende instanties (wetenschappelijke comités, Europese Commissie...)

In ieder geval bevat het Controleprogramma minimaal het aantal inspecties en analyses voorzien in de reglementering.

Dit proces is verre van statisch en is aan voortdurende verandering onderhevig ; dit vergt van de medewerkers een hoge mate van reactiviteit, kennis en doeltreffendheid.

Geïntegreerd Meerjarig Nationaal Controleplan voor België

Het Geïntegreerd Meerjarig Nationaal Controleplan (kortweg MANCP) komt tegemoet aan een Europese vereiste opgelegd door Verordening 882/2004 betreffende de officiële controles. Het MANCP behelst een compleet overzicht van de organisatie en het beheer van de controles op de naleving van de wetgeving inzake diervoeders en levensmiddelen en de voorschriften inzake diergezondheid en dierenwelzijn.

Deze meerjarenbenadering laat toe een groter gamma aan producten en matrices te bestrijken en het geheel van de operatoren te controleren rekening houdend met de analytische en budgettaire mogelijkheden. Deze benadering werd beschreven in een wetenschappelijke publicatie die beschikbaar is op de website van het agentschap.

Het MANCP en de aanpassingen worden elk jaar meegedeeld aan de Europese Commissie en staan op de website van het FAVV.

2. Planning van de controles

De DG Controle vertaalt het jaarprogramma in provinciale controleplannen. In de PCE's worden de controles verdeeld over de sectoren van de primaire productie (landbouwbedrijven,...), verwerking (werkplaatsen, maalderijen, brouwerijen...) et distributie (winkels, horeca, markten,...).

Alfa

Het Alfa-project heeft tot doel het kernproces van programmering, planning, uitvoering en rapportering van controles en analyses te informatiseren.

In 2007 heeft het Alfa-project zich vooral geconcentreerd op het stroomlijnen en informatiseren van het gedeelte monsternemingen. Vanaf 1 januari 2008 zal het programmeren, plannen en rapporteren hieromtrent zo goed als volledig geïnformatiseerd verlopen.

Hiervoor werd een gegevensbank met meer dan 900 te bemonsteren matrices en meer dan 2.300 te analyseren parameters uitgewerkt. Alle betrokken applicaties (Alfa voor opmaak van controleprogramma en controleplan, FoodNet voor het uitvoeren van de missies op het terrein en FoodLIMS voor het rapporteren van de analyseresultaten) maken gebruik van deze gegevensbank.

De betrokken applicaties maken bovendien gebruik van een unieke encoding. Dit betekent dat eenmaal een bepaald gegeven in een bepaalde applicatie werd ingegeven, het later nergens opnieuw geëncodeerd moet worden. Dit verlaagt het risico op fouten en zorgt voor tijdswinst .

3. Coördinatie van de controle-eenheden

De Nationale Implementatie en Controle Eenheid (NICE) heeft als opdracht:

- de coördinatie van de Provinciale Controle Eenheden (PCE)
- de toepassing en de harmonisatie van de instructies
- de evaluatie van de werking van de PCE's en van de controleresultaten
- de communicatie tussen de centrale diensten en de gedecentraliseerde diensten, de opleiding van het personeel van de PCE's
- in geval van crisis ondersteuning bieden op het vlak van deskundigheid en begeleiden van buitenlandse zendingen in België.

3.1. Evaluatie van de PCE's

De NICE evalueert de kwaliteit van de door de PCE's uitgevoerde controles over het hele land, en ziet toe op een geharmoniseerde toepassing van de instructies en reglementeringen door de controleurs. In 2007 werden in dit kader volgende opdrachten gerealiseerd :

- de homogeniteit van de controles in verzamelcentra voor runderen, in slagerijen, in de melksector en de sector van de dierenvoeding, in bakkerijen, op de identificatie van runderen
- het beheer van stallen op afstand
- evaluatie van het beheer van het systeem van retributies, van afwezigheden en kostenstaten in de PCE's
- de inspectie van de grensinspectieposten van Zaventem en Oostende.

3.2. Gecoördineerde inspecties in slachthuizen

Begin 2007 voerde de NICE gecoördineerde inspecties uit met het oog op de harmonisering van de controles in de slachthuizen. Deze controles worden om de 3 jaar uitgevoerd door gespecialiseerde teams inzake het controleplan. Vier controleploegen werden samengesteld (runderen, varkens, pluimvee en konijnen-wild). Elke ploeg is samengesteld uit 3 permanente leden en een lid aangeduid voor elk slachthuis.

Het is niet alleen de bedoeling een betere homogeniteit van de controles te bewerkstelligen maar ook de naleving van de goede hygiënepraktijken te bevorderen.

Slachthuizen door NICE geïnspecteerd in 2007

Type slachthuis	Aantal inspecties
Rund	11
Varken	15
Gevogelte/konijn	10
Wild	10
Totaal	46

3.3. Beheer dierenartsen met opdracht

In 2007 werden de lastenboeken en de uitvoeringsovereenkomst voor dierenartsen met opdracht herzien. Een oproep voor kandidaten voor de PCE's Henegouwen, Namen, Luxemburg, Antwerpen, Limburg en Oost-Vlaanderen vond plaats.

4. Uitvoering van de controles

De uitvoering van het Controleplan wordt toevertrouwd aan de Provinciale Controle-Eenheden (PCE) die de controlegegevens rapporteren (inspecties, monstername-ingen, ...) in een gecentraliseerd informaticasysteem (FoodNet).

Naast de geplande controles voeren de PCE's nog andere controles uit, o.m. als gevolg van een positief of twijfelachtig analyseresultaat, een klacht, in het kader van de epidemiologische bewaking.

Dierenartsen belast met opdracht

Op het moment dat de DMO opdrachten uitvoert voor rekening van het FAVV wordt hij beschouwd als een officiële dierenarts. Het aantal DMO per Provinciale Controle-Eenheid wordt bepaald in functie van het werkvolume. In 2007 deed het FAVV beroep op 762 DMO. Op het einde van elk jaar worden de prestaties van elke DMO geëvalueerd door het hoofd van de PCE.

Een DMO mag diensten leveren aan andere opdrachtgevers, voor zover dit niet kan leiden tot een belangenconflict en dit niet strijdig is met de regelgeving of de deontologische principes.

Het charter van de controleur

Het Agentschap heeft een gedragscode opgesteld voor de inspecteurs en controleurs. Dit charter bepaalt de rechten en plichten. De basisprincipes zijn wederzijds respect, gelijkwaardigheid, professionalisme en integriteit.

Bij elke controle stelt de controleur zich voor, legt uit welke controles zullen gebeuren en waarom. Een controle kan indien nodig, v.b. uitzonderlijke familiale omstandigheden, worden uitgesteld.

De gelijkwaardige behandeling van gecontroleerden en de discretie inzake feiten en informatie bekomen tijdens de controles, zijn eveneens belangrijke aandachtspunten. Tenslotte moeten alle voorzorgsmaatregelen worden genomen om bij de controle ziekten of andere schade aan het gecontroleerd bedrijf te vermijden.

Het charter kan worden geraadpleegd op de website van het FAVV (www.favv.be).

4.1. Checklists

Voor de inspecties maakt het FAVV gebruik van een systeem van checklists. Dit hulpmiddel laat toe de controles te uniformiseren en zo objectief mogelijk te laten verlopen. Deze checklists worden ter beschikking gesteld van de operatoren met het oog op transparantie en informatie (website van het FAVV en bij de controles). Ze zijn gebaseerd op de wettelijke bepalingen.

Om de interpretatie van de checklists zo uniform en transparant mogelijk te maken, werd een nieuwe functie toegevoegd in 2007. Afhankelijk van het belang van elk item, wordt een weging toegekend aan elke non-conformiteit (NC):

- conform (weging 0)
- ongunstig minor (waarde van 1 of 3)
- ongunstig major (waarde 10 of 10 plus).

De som van de verschillende wegingen geeft een globale score ; op basis van deze score wordt een inspectie als gunstig, gunstig met opmerkingen of ongunstig gekwalificeerd. Bij een ongunstig resultaat wordt meestal een verwittiging of een PV opgesteld.

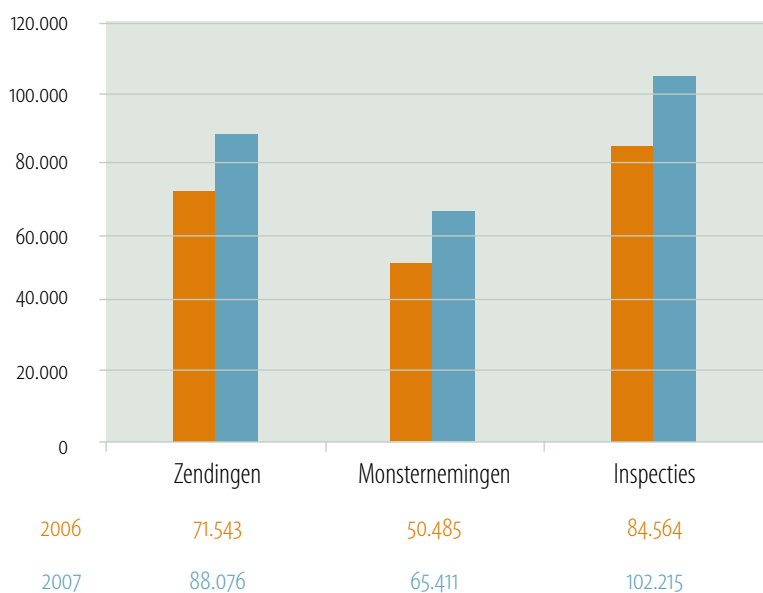
Weging van de punten op een checklist

Aard van de non-conformiteit (NC)	Actie	Resultaat van de checklist
Geen NC		Gunstig
Uitsluitend NC = 1		Gunstig
Vanaf 1 NC = 3 en %NC < 20 %		Gunstig met opmerkingen
Vanaf 1 NC = 3 en %NC > 20 %	Verwittiging	Ongunstig
Vanaf 1 NC = 10 en %NC < 20 %	Verwittiging	Ongunstig
Vanaf 1 NC = 10 en %NC > 20 %	PV	Ongunstig
Vanaf 1 NC = 10 plus	PV	Ongunstig

4.2. Gerealiseerde controles in 2007

in 2007 werd het aantal controlezendingen verhoogd. De verhoging van het aantal controlezendingen wordt geraamd op 23 % ten opzichte van 2006 en van het aantal monsternemingen op 30 %. Deze schatting is gebaseerd op een extrapolatie voor 2006, aangezien het slechts de gegevens van maart tot december 2006 bevat.

Evolutie van de in 2007 uitgevoerde controles

Bij elke controlezending worden één of meer checklists gebruikt die overeenstemmen met één of meer gecontroleerde domeinen in eenzelfde inrichting. Het aantal gebruikte checklists stemt overeen met het aantal inspecties. In 2007 werd het aantal inspecties verhoogd met 23 % ten opzichte van 2006.

Redenen voor inspecties, monsternemingen en andere controles (specifieke acties zoals wegcontroles, controles op markten... niet voorzien in het controleprogramma)

Redenen	Aantal
Controleplan (bemonsteringsplan inbegrepen)	160.911
Hercontrole	4.513
Erkenning	2.133
Klacht	1.834
BIRB	1.830
RASFF	346
Verdenking ziekte	230
Meldingsplicht	199
Onregelmatigheden import, export, intracommunautaire handel	95
Andere	10.166
Totaal	182.257

Type inspecties uitgevoerd in 2006 (geëxtrapoleerd) in 2007

Gecontroleerd domein	2006	2007	2007 / 2006
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	34.204	28.014	- 18 %
Infrastructuur en inrichting (voor toekennen erkenning)	193	551	+ 185 %
Traceerbaarheid (identificatie en registratie inbegrepen)	10.415	15.823	+ 52 %
Rookverbod	4.058	11.979	+ 195 %
Dierenwelzijn	6.020	7.480	+ 24 %
Verpakking en etikettering (inclusief handelsnormen)	7.124	6.029	- 15 %
Meldingsplicht	3.055	6.047	+ 98 %
Autocontrolesysteem	4.075	5.960	+ 46 %
Geneesmiddelen en bedrijfsbegeleiding	3.349	3.174	- 5 %
Afvalbeheer	2.158	2.992	+ 39 %
Fytosanitaire - fysische controle	3.666	2.773	- 24 %
Fytosanitaire - administratieve controle	758	193	- 75 %
Epidemiologische bewaking	1.195	2.733	+ 129 %
Vervoer	1.757	3.966	+ 126 %
Dierengezondheid	1.427	1.942	+ 36 %
Pesticiden	866	921	+ 6 %
Verpakkingsmateriaal	53	828	+ 1.462 %
Andere	191	810	+ 324 %
Totaal	84.564	102.215	+ 21 %

5. Inrichtingen in de voedselketen

5.1. Erkenning, toelating, registratie

Alle in België actieve operatoren in de voedselketen moeten bekend zijn bij het FAVV en bijgevolg geregistreerd. Bovendien is voor de uitoefening van bepaalde activiteiten een toelating of een erkenning vereist.

Om de administratieve lasten voor de bedrijven tot het strikte minimum te beperken werkt het FAVV nauw samen met andere openbare diensten zoals de Kruispuntbank voor Ondernemingen (ondernemingsloketten).

Inrichtingen die moeten erkend worden zijn ondermeer actief in de vleessectoren, melk- en eiprodukten, fabrikanten van meststoffen of van bestrijdingsmiddelen. Een erkenning wordt slechts afgeleverd na inspectie ter plaatse waarbij wordt nagegaan of de inrichting voldoet aan de wettelijke voorschriften inzake infrastructuur en uitrusting

De inrichtingen uit de sectoren van de vleesverwerking, melk en eieren werden gecontroleerd om na te gaan of ze beantwoorden aan de nieuwe Europese reglementering (hygiënepakket) waardoor een inspectie in het kader van een hererkenning vereist is.

BOOD-on-WEB : Hoe de registratie van een operator nagaan ?

Het FAVV heeft voor consumenten en operatoren een webtoepassing ontwikkeld, Bood-on-web. Hiermee kan men ofwel met het BTW-nummer ofwel met de naam of het adres van de operator nagaan of deze daadwerkelijk geregistreerd is en dus door het FAVV gecontroleerd wordt.

Omwille van de wetgeving op de bescherming van de privé-levenssfeer worden voor natuurlijke personen geen adressen weergegeven.

70

Aantal inrichtingen in de sector verwerking dat in 2007 een hererkenning ontvangen heeft

PCE	Vleesinrichtingen	Melkinrichtingen	Ei-inrichtingen
Antwerpen	161	61	1
Brussel	111	-	-
Waals-Brabant	28	10	-
Henegouwen	95	26	-
Luik	83	30	1
Limburg	82	31	1
Luxemburg	31	8	2
Namen	37	18	-
Oost-Vlaanderen	255	40	1
Vlaams-Brabant	91	24	-
West-Vlaanderen	221	44	1
Totaal	1.195	292	7

Inrichtingen met belangrijke tekortkomingen kunnen tijdelijk worden gesloten, en dit voor de tijd die nodig is voor het bedrijf om zich in orde te stellen.

Wanneer andere sancties (verwittiging, PV) niet tot het gewenst resultaat leiden, wordt de procedure tot weigering, schorsing of intrekking van de erkenning of toelating opgestart. Wanneer de sanctie bevestigd wordt kan de operator vragen om gehoord te worden door de beroepscommissie van het FAVV.

In 2007 werden 14 dergelijke procedures opgestart, 4 met betrekking tot intrekkingen (toelatingen) en 10 weigeringen (1 toelating en 9 erkenningen) :

- 3 procedures werden vroegtijdig stopgezet aangezien de operator zich intussen in regel had gesteld
- 4 procedures werden opgeschort : een actieplan voor het in orde brengen van de inrichting werd door de operator voorgesteld en een opvolgingscontract werd ondertekend tussen de operator en het FAVV
- 3 procedures werden in beroep behandeld door de beroepscommissie van het FAVV, waarna de Minister een beslissing diende te nemen : in 2 gevallen bevestigde de Minister het voorstel van het FAVV, in 1 dossier onderwierp de Minister de operator aan een versterkt toezicht door het FAVV
- in 4 andere procedures werden de maatregelen opgelegd door het FAVV aanvaard zonder verder gevolg en diende de operator bijgevolg zijn activiteiten stop te zetten.

5.2. Slachthuizen en uitsnijderijen

Gegevensbank en traceerbaarheid : Beltrace

Beltrace is een informaticatoepassing waarin de gegevens betreffende de aanvoer, de slachting en de keuring van de in België geslachte dieren geregistreerd worden. Met deze toepassing beschikken de slachthuizen over een on-line verbinding met de centrale databank. Door de unieke codering kunnen bijkomende gegevens ter beschikking gesteld worden van de slachthuizen en het FAVV. Hiermee kunnen enerzijds de slachthuizen de juiste slachtprocedure bepalen en anderzijds de dierenartsen de juiste keuringsbeslissingen nemen in overeenstemming met de Europese en Belgische verplichtingen in het belang van de voedselveiligheid.

Deze registraties vervangen of vereenvoudigen een aantal administratieve handelingen die aansluiten bij het slacht- en keuringsproces, of die nodig zijn voor de rapportering, de risico-evaluatie en de facturatie. Zij laten eveneens toe een grote hoeveelheid gegevens elektronisch door te geven aan andere toepassingen of andere overheden.

Een volledig nieuwe toepassing is sinds november 2007 operationeel in alle Belgische slachthuizen. Deze biedt aan de gebruikers ondersteuning buiten de kantooruren.

5.2.1. Als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren

Aantal erkende slachthuizen en uitsnijderijen voor tweehoevige huisdieren op 31/12/2007

	Erkend EG	Geringe capaciteit
Slachthuizen	64	27
Uitsnijderijen	462	16

Het aantal erkende slachthuizen voor het intracommunautair handelsverkeer (EG) wijzigde niet ten opzichte van 2006. Het aantal erkende uitsnijderijen voor het intracommunautair handelsverkeer (EG) nam daarentegen lichtjes toe (453 in 2006 of een toename met 2 %).

Het aantal slachthuizen en uitsnijderijen met geringe capaciteit (vlees uitsluitend bestemd voor de nationale markt) verminderde respectievelijk met 10% en 30% ten opzichte van 2006 (30 slachthuizen en 23 uitsnijderijen van geringe capaciteit in 2006). De reglementering, in voege sedert 1 januari 2006, voorziet echter niet langer in inrichtingen met geringe capaciteit. Bij wijze van overgangsmaatregel en in afwachting van hun hererkenning kunnen de inrichtingen met geringe capaciteit hun producten verder op de nationale markt verkopen. Deze overgangsmaatregel neemt een einde op 31 december 2009 ; vanaf die datum moeten al deze inrichtingen voldoen aan de eisen verbonden aan het "EG"-statuut.

5.2.2. Pluimvee, konijnen, wild

Erkende slachthuizen, uitsnijderijen voor pluimvee, konijnen en wild en wildbewerkingsinrichtingen

	Inrichting
Slachthuis pluimvee	58
Uitsnijderij voor vlees van pluimvee, konijnen en wild	110
Wildbewerkingsinrichtingen	40

6. Veebeslagen

Ten opzichte van 2006 wordt een afname vastgesteld van het aantal beslagen van runderen, varkens, schapen en geiten maar tegelijk ook een toename van het aantal plaatsen van slachtvarkens en van schapen en geiten.

Aantal dieren en beslagen in 2006 en 2007

		2006	2007
Runderen	beslagen	40.640	38.690
	dieren	2.697.824	2.699.258
Varkens	beslagen	10.631	9.950
	zeugenplaatsen	653.385	632.360
	vleesvarkensplaatsen	4.850.501	5.007.614
Schapen	beslagen	32.323	31.523
	dieren	219.274	220.611
Geiten	beslagen	14.247	13.381
	dieren	43.727	46.950
Hertachtigen	beslagen	2.201	2.907
	dieren	12.805	12.684
Pluimvee	beslagen	1.682	1.604
	legghennenplaatsen	13.377.548	9.878.202
	braadkippenplaatsen	25.894.597	25.311.775
	fokpluimveeplaatsen	3.170.815	2.089.933

Controle- activiteiten

4

1. Inspecties

1.1. Plantaardige productie

1.1.1. Fytosanitaire inspecties

In 2007 werden 2.429 missies uitgevoerd bij 1.602 operatoren die hoofdzakelijk sierplanten produceren maar ook aard-appelen, groenten en fruit.

Fytosanitaire inspecties

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Autocontrolesysteem	3	66,7 %		33,3 %
Fytosanitaire administratieve controle	193	82,4 %	10,9 %	6,7 %
Fytosanitaire fysieke controle	2.773	89,2 %	5,4 %	5,4 %
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	17	94,1 %		5,9 %
Traceerbaarheid (identificatie en registratie inbegrepen)	534	80,1 %	14,2 %	5,6 %
Meldingsplicht	106	69,8 %	26,4 %	3,8 %

In totaal werden 42 waarschuwingen gegeven en 8 PV's opgesteld.

1.1.2. Meststoffen, bodemverbeteraars, teeltsubstraten en zuiveringsslib

In 2007 heeft het FAVV voor de controle van meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten en zuiveringsslib monsters genomen om de kwaliteit en veiligheid van de producten te controleren en inspecties uitgevoerd om onder andere na te gaan of de producten die in de handel zijn gebracht, toegelaten en correct geëtiketteerd en verpakt zijn.

In totaal werden 164 missies uitgevoerd bij 150 operatoren.

Inspecties op meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten en zuiveringsslib.

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Bezit / verhandeling van meststoffen	38	97,4 %		2,6 %
Infrastructuur, inrichting	25	64,0 %	32,0 %	4,0 %
Traceerbaarheid (identificatie en registratie inbegrepen)	67	83,6 %	13,4 %	3,0 %
Verpakking en etikettering (inclusief handelsnormen)	179	72,1 %	15,6 %	12,3 %

Er werden 13 waarschuwingen gegeven. Geen enkele PV moest worden opgesteld.

1.1.3. Bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik

Bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik omvatten de fytofarmaceutische producten en andere bestrijdingsmiddelen die mogelijk in de landbouw kunnen worden gebruikt (insecticiden, fungiciden, herbiciden gebruikt om de gewassen te beschermen tegen schadelijke organismen of voor de onkruidbestrijding). Deze producten zijn onderworpen aan volgende handels- en gebruiksvoorschriften:

- alleen de bestrijdingsmiddelen die door de Minister van Volksgezondheid erkend zijn mogen in België verhandeld, gehouden of gebruikt worden,
- de verhandelde bestrijdingsmiddelen moeten voldoen aan de kwaliteitsvoorschriften.

De bestrijdingsmiddelen moeten gebruikt worden overeenkomstig de goede landbouwpraktijken (gewas, gebruiksdosis, wachttijd voor de oogst...).

Alle erkende bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik en hun toegelaten gebruik zijn opgelijst op de website <http://www.fytoweb.fgov.be>. Deze lijst wordt regelmatig aangepast als gevolg van de herziening van de actieve stoffen op Europees niveau. Als gevolg hiervan worden jaarlijks een aantal handelsproducten van de markt teruggetrokken, waardoor zowel de verkoop, het gebruik als het bezit ervan verboden worden.

In 2007 werden 239 inspectiezendingen uitgevoerd bij 126 operatoren actief bij het in de handel brengen van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik; 57 % van de inspecties was conform.

Inspecties op het in de handel brengen van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik.

	Uitgevoerde verificaties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Ongunstig	Verwittiging	PV
In het bezit hebben en verhandelen van erkende bestrijdingsmiddelen	75	34,7 %	5,3 %	60,0 %	23	15
Infrastructuur	45	86,7 %	8,9 %	4,4 %	2	0
Verpakking en etikettering (met inbegrip van het in het bezit houden van erkende bestrijdingsmiddelen)	104	49,0 %	16,3 %	34,7 %	15	4
Traceerbaarheid en meldingsplicht	38	84,2 %	5,3 %	10,5 %	4	0

De belangrijkste vastgestelde inbreuken betroffen het in het bezit hebben of verhandelen van bestrijdingsmiddelen die niet langer erkend zijn en niet-conforme etikettering. Naargelang de ernst van overtreding werd een verwittiging of een PV opgesteld. Niet-erkende producten worden onder beslag geplaatst met het oog op vernietiging.

In 2007 werden 793 inspectiezendingen uitgevoerd bij 771 gebruikers van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik; 68 % van de inspecties was conform.

Inspecties op het gebruik van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik

Geïnspecteerde operatoren	Uitgevoerde verificaties	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Ongunstig	Verwittiging	PV
Producenten van levensmiddelen (landbouwers, tuinbouwers)	Bezit en gebruik van erkende bestrijdingsmiddelen (register en spuittoestellen in orde voor technische controle)	758	71,1 %	14,1 %	14,8 %	54	61
Andere operatoren (o.a. gemeentelijke overheden)	Bezit van erkende bestrijdingsmiddelen en spuittoestellen in orde voor technische controle	88	40,9 %	9,1 %	50 %	10	6

De belangrijkste vastgestelde inbreuken betroffen het in het bezit hebben van bestrijdingsmiddelen die niet langer erkend zijn en de registratie van de bespuitingen. Naargelang de ernst van overtreding werd een verwittiging of een PV opgesteld.

78

1.1.4 Primaire plantaardige productie

In de sector primaire plantaardige productie bestemd voor consumptie worden hoofdzakelijk inspecties op de hoeve en bij groothandelaars uitgevoerd. In 2007 werden 865 missies uitgevoerd bij 863 operatoren.

Inspecties in de primaire plantaardige productie

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Autocontrolesysteem	47	70,2%	10,6%	19,1%
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	702	85,3%	13,1%	1,6%
Traceerbaarheid (identificatie en registratie inbegrepen)	658	84,8%	12,5%	2,7%
Meldingsplicht	693	89,6%	8,9%	1,4%

Deze inspecties hebben geleid tot 39 waarschuwingen en 10 PV's. De non-conformiteiten hadden betrekking op:

- autocontrole: de procedures met betrekking tot de kritische punten, met name de identificatie en de bewaking en correctieve acties,
- infrastructuur en hygiëne: onvoldoende onderhoud en gebrek aan netheid in de lokalen voor opslag en bereiding, niet aangepast afvalbeheer en gevaarlijke stoffen (bestrijdingsmiddelen, brandstoffen, ...) die de producten kunnen bevuilden, kwaliteit van het gebruikte water,
- traceerbaarheid: naast de afwezigheid van ingangs- en uitgangsregisters worden vooral problemen vastgesteld i.v.m. het gebruik van fytosanitairepoorten (afwezig, onvolledig),
- melding: deze verplichting is nog te weinig gekend bij de operatoren van zowel de primaire sector als de handel.

Er werden 39 waarschuwingen gegeven en 10 PV's opgesteld.

1.2. Diervoeders

De activiteiten in de sector van de diervoeders vergen al naar het geval een erkenning, een toelating of een registratie en worden geregeld opgevolgd om de naleving van de reglementaire voorschriften betreffende de hygiëne en de autocontrole te controleren.

Inspecties in inrichtingen voor diervoeders

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	741	48,9 %	39,1 %	12 %	80	5

1.3. Dierlijke productie

1.3.1. Levende dieren

Informatie over de voedselketen

De Europese reglementering verplicht elke veehouder aan de slachthuisexploitanten inlichtingen te verstrekken over elk dier of elke groep dieren die hij naar het slachthuis stuurt: dit is de zogenaamde voedselketeninformatie noemt (VKI). Deze inlichtingen laten de slachthuisexploitant en de keurders van het agentschap toe gericht te werken en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen bij het slachten of de keuring.

De veehouder moet bedrijfsregisters bijhouden met deze informatie. De VKI's hebben betrekking op het gezondheidsstatuut van de dieren en vermelden:

- de geneesmiddelen of andere toegediende behandelingen,
- de ziektes, analyseresultaten voor bijvoorbeeld salmonella,
- keuringsresultaten voor eerder geslachte dieren van het zelfde bedrijf,
- productiegegevens,
- gegevens van praktische aard (vb. de naam en het adres van de bedrijfsdierenarts).

De VKI-verplichtingen zijn van toepassing voor pluimvee (sedert 1/1/2006) en varkens (sinds 31/12/2007). Ze worden van toepassing voor paarden en kalveren vanaf 31/12/2008 en voor alle andere sectoren vanaf 31/12/2009.

1.3.1.1. Identificatie en registratie

In 2007 werden 6.519 controles voor identificatie en registratie uitgevoerd in bedrijven (3.110 runder-, 1.133 varkensbedrijven, 1.603 bedrijven van schapen, geiten en hertachtigen) en gedurende het transport, bij de handelaars of in verzamelcentra (van runderen, varkens, schapen, paarden, gevogelte).

Identificatie- en registratiecontroles van dieren

	Runderen	Varkens	Schapen, geiten en hertachtigen	Vervoer, handelaars, verzamelcentra	Totaal
Inspecties	3.156	1.168	1.659	536	6.519
Gunstig	79,9 %	81,7 %	58,5 %	79,9 %	74,8 %
Gunstig met opmerkingen	17,0 %	14,2 %	28,5 %	17,2 %	19,4 %
Niet gunstig	6,4 %	4,1 %	13,4 %	3,2 %	7,5 %
Waarschuwingen	161	50	222	29	462
PV's	112	18	36	28	194
Acties bij andere operatoren	5	16	1	4	26

Er werd eveneens een halteplaats geïnspecteerd; deze controle, gunstig met opmerkingen, heeft aanleiding gegeven tot een verwittiging.

1.3.1.2. Geneesmiddelen en begeleiding

In 2007 werden 3.174 controles betreffende het begeleidingscontract, de aanwezigheid van geneesmiddelen en het register van de behandelingen uitgevoerd in 3.068 bedrijven.

Controle van geneesmiddelen en begeleiding

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Ongunstig
Geneesmiddelen en begeleiding	3.174	72,6 %	26,7 %	1,8 %

Deze hebben aanleiding gegeven tot 49 verwittigingen, 33 PV's et 114 acties bij andere operatoren.

1.3.1.3. Voertuigen, handelaars, verzamelcentra, controleposten, landbouwbedrijven

In 2007 werden 945 controles van voertuigen, 59 controles in verzamelcentra en 33 controles in handelaarstallen uitgevoerd in verband met de voorschriften inzake infrastructuur en hygiëne. In vleeskalverbedrijven werden 51 missies uitgevoerd voor de controle van de infrastructuur, uitrusting en hygiëne. Bij varkenshouderijen werden 990 controles voor de controle van de uitrusting uitgevoerd.

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Ongunstig	Waarschuwingen	PV's	Acties bij andere operatoren
Voertuigen	953	89,3 %	9,9 %	0,8 %	5	2	2
Handelaars	20	60,0 %	15,0 %	25,0 %	0	0	1
Verzamelcentra	59	71,2 %	27,1 %	1,7 %	6	1	0
Controleposten	990	79,0 %	18,7 %	2,3 %	32	3	1
Vleeskalverbedrijven	51	88,2 %	21,6 %		1	0	0
Varkenshouderijen	990	79,0 %	18,7 %	2,3 %	32	3	1
Totaal	3.063	82,1 %	16,1 %	2 %	76	9	5

1.3.1.4. Inspecties bij de pluimveesector

Er werden 384 missies uitgevoerd in 369 pluimveebedrijven en 6 missies in 6 broeierijen.

Inspecties pluimveesector

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Epidemiologische bewaking	170	87,6 %	10,6 %	1,8 %
Dierengezondheid	367	81,7 %	16,1 %	2,2 %
Infrastructuur, uitrusting en hygiëne	224	83,9 %	13,8 %	2,2 %
Traceerbaarheid en registratie	199	92,5 %	6,5 %	1,0 %

Twaalf pluimveebedrijven kregen een waarschuwing en 3 een PV.

Inspecties broeierijen

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Gezondheid dier	2	50 %	50 %	
Infrastructuur, inrichting, hygiëne	6	100 %		
Traceerbaarheid en registratie	2	100 %		

Eén broeierij kreeg een waarschuwing.

1.3.2. Vlees

1.3.2.1. Het slachten

Alle ter slacht aangeboden hoefdieren (runderen, schapen, geiten, varkens en paardachtigen) moeten aan een ante en post mortem onderzoek worden onderworpen: de keuring. Het doel van dit eerste onderzoek is de vrijwaring van de volksgezondheid door het opsporen en uitsluiten van humane consumptie van vlees dat pathologische of anatomische anomalieën vertoont, of van vlees dat verontreinigd is met pathogene agentia of dat residuën van geneesmiddelen, van bestrijdingsmiddelen of chemische contaminanten bevat.

Bij de keuring kan o.m. bacteriologisch onderzoek gebeuren of een niertest. Bij bacteriologisch onderzoek wordt nagegaan of er geen veralgemeende interne verspreiding van bacteriën in het vlees voorkomt. Bij de niertest wordt nagegaan of er geen bacteriostatica (antibiotica of andere chemotherapeutische substanties) aanwezig zijn in het vlees. Bij positieve resultaten en dus ongunstige analyses, wordt het karkas en de slachtafvallen ongeschikt verklaard.

Aantal geslachte hoefdieren in 2007

	Runderen	Kalveren	Varkens	Paardachtigen	Schapen en geiten
Normale slachtingen	493.222	306.315	11.536.172	8.939	137.491
Noodslachtingen	2.270	646	0	16	1
Totaal slachtingen	495.492	306.961	11.536.172	8.955	137.492
Waarvan private slachtingen	11.110	309	11.973	36	1.369

Evolutie van geslachte hoefdieren

	Runderen	Kalveren	Varkens	Paardachtigen	Schapen en geiten
2006	496.181	327.391	10.794.757	10.728	151.803
2007	495.492	306.961	11.536.172	8.955	137.492

Sinds 1 januari 2006 zijn de noodslachtingen beperkt tot het slachten (buiten het slachthuis) van gezonde dieren die een ongeval hebben gehad en niet meer levend naar een slachthuis kunnen vervoerd worden omwille van het dierenwelzijn. Zieke dieren worden niet meer in aanmerking voor een noodslachting. Dit verklaart de daling van het aantal noodslachtingen in 2006 en 2007. Het vervoer van varkens voor noodslachtingen evenals de noodslachting zelf worden verboden.

Aantal noodslachtingen van runderen en kalveren van 2005 tot 2007

	2005	2006	2007
Runderen	2.532	2.434	2.270
Kalveren	905	709	646

Thuisluchtingen zijn slachtingen van dieren waarvan het vlees uitsluitend bestemd is voor de behoeften van de eigenaar en zijn gezin. Varkens, schapen en geiten mogen bij particulieren thuis worden geslacht (het vlees dient exclusief bestemd te zijn voor het gezin) behalve voor een rituele thuisluchting. Omwille van het groot aantal slachtingen bij gelegenheid van het Offerfeest worden "thuisluchtingen" buiten de slachthuizen toegestaan op specifiek daartoe erkende tijdelijke slachtvloeren.

Thuisluchtingen worden in geen enkel geval toegestaan voor runderen. Dit verklaart het relatief grote aandeel van private slachtingen in de slachthuizen: 2,2 % van het totaal aantal slachtingen in 2007. In 2007 waren 1 % van in slachthuizen geslachte kleine herkauwers (schapen en geiten) privé-slachtingen.

Gevogelte en konijnen moeten vóór en na het slachten aan een gezondheidsonderzoek onderworpen worden. In 2007 werden 274.505.734 stuks gevogelte (271.555.842 in 2006) en 2.888.103 konijnen geslacht. Voor wat betreft konijnen is dit een lichte stijging sedert 2006 (2.267.343 in 2006).

1.3.2.2. Inspecties in slachthuizen

Het FAVV voert ook inspecties uit in de slachthuizen: in 2007 werden de volgende inspectiemissies uitgevoerd:

- 4.581 missies in 156 slachthuizen betreffende transport, meldingsplicht, autocontrolesysteem enz,
- 249 missies in 132 slachthuizen betreffende infrastructuur en hygiëne.

Inspecties uitgevoerd in de slachthuizen (alle diersoorten).

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Vervoer	357	93,0 %	5,9 %	1,1 %	1	1
Meldingsplicht	104	88,5 %	11,5 %		0	0
Traceerbaarheid en etikettering	208	75,5 %	21,2 %	3,4 %	2	1
Autocontrole	77	50,6 %	31,2 %	18,2 %	4	1
Dierenwelzijn	4.270	86,6 %	12,9 %	0,5 %	12	6
Hygiënogrammen (microbiologische controle)	36	86,6 %	12,9 %	0,6 %	13	11

Inspecties infrastructuur, uitrusting en hygiëne uitgevoerd in slachthuizen

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Hoefdieren	202	11,4 %	52,5 %	36,1 %	27	11
Pluimvee en lagomorfen	62	12,9 %	56,5 %	30,6 %	17	6
Gekweekt wild	9	33,3 %	44,4 %	22,2 %	0	0
Vervoer van gekweekt wild	4	75,0 %	25,0 %		0	0
Totaal	277	13,37 %	52,74 %	33,9 %	44	17

Naast deze inspecties uitgevoerd door FAVV-medewerkers, wordt ook regelmatig toezicht gehouden door dierenartsen met opdracht (DMO). Bij ongunstig resultaat wordt een bijkomende inspectie uitgevoerd door een ambtenaar van het FAVV.

1.3.2.3. DNA-testen

In het kader van de bestrijding van BSE, dient de identificatie en traceerbaarheid van rundvlees te worden gegarandeerd vanaf de slachting tot en met het stadium van de detailhandel. Om dit te controleren wordt vers rundvlees afkomstig van één rund bemonsterd in slagrijen en uitsnijderijen. Via het identificatienummer (dit is het oornummer van het rund) dat op het vlees vermeld is, wordt het diepgevroren oor van dit rund opgespoord in het slachthuis en eveneens bemonsterd. Het DNA van het rundvlees wordt vergeleken met het DNA van het runderoor.

Als het oor niet werd teruggevonden of als het DNA van het vlees niet overeenstemde met dat van het bijhorende oor, werd het resultaat als niet-conform beschouwd en werd een onderzoek ingesteld om de oorzaak hiervan te achterhalen.

Resultaten DNA-test op rundvlees

	Monsters	Conform
Slagerij	364	79 %
Uitsnijderij	392	84 %
Totaal	756	82 %

1.3.2.4. Wildbewerkingsinrichtingen

Jagers "getroffen" door voedselveiligheid

Sedert 1 september 2007 moet een "verklaring van een gekwalificeerd persoon" elk stuk wild vergezellen. Een gekwalificeerd persoon is een jager die een specifieke opleiding heeft gevolgd. De verklaring bevat informatie over de gezondheidsstaat en het gedrag van het wild voor de slacht, over eventuele leefmilieucontaminaties en over het visuele onderzoek van het vers aangeschoten en gevlide wild. Indien al deze informaties zonder twijfel conform zijn kan de jager het wild afstaan aan particulieren of aan een erkende inrichting voor de verwerking van wild. In het andere geval mag het wild alleen naar een erkende inrichting gebracht worden waar de officiële dierenarts een definitieve beslissing neemt bij de keuring.

De opleidingen en het examen van gekwalificeerde personen werd door de Waalse vzw "Royal Saint Hubert Club de Belgique", de Hubertusvereniging Vlaanderen, het Instituut voor Jachtopleiding en de "Hochwildringe Hohes Venn-Eifel und Süd Eifel" uitgevoerd en werd door het FAVV als adequaat beoordeeld. Een team van dierenartsen heeft de opleidingen uitgevoerd die door de jagers ten zeerste gewaardeerd werden. Zij dienen als voorbeeld voor andere lidstaten. In 2007 hebben zowat 4.500 jagers (20 % van de Belgische jagers) het examen geslaagd. Het FAVV verheugt zich ten stelligste over deze gewaardeerde blijken van verantwoordelijkheidszin.

Ook vrij wild moet aan een gezondheidsonderzoek onderworpen worden. In 2007 werden 13.713 karkassen van everzwijnen onderzocht op trichinen.

Drie karkassen afkomstig van een jacht in de provincie Namen werden positief bevonden op trichinen en vernietigd. Het aantal onderzochte karkassen ligt hoger dan het aantal aangevoerde everzwijnen in de wildbewerkingsinrichtingen. Dit is het gevolg van de opleiding van de jagers tot gekwalificeerd persoon waar aangedrongen werd op de noodzaak van onderzoek op trichinen, ook bij rechtstreekse levering van geschoten everzwijnen door de jager aan de consument.

De voornaamste redenen van afkeuring bij zowel klein vrij wild als grof vrij wild is nakend of bevestigd bederf.

Aangevoerde en goedgekeurde stuks vrij wild in de wildbewerkingsinrichtingen

	Grof vrij wild			Klein vrij wild	
	Reeën	Everzwijnen	Ander tweehoevig wild	Haarwild	Vederwild
Aantal geleverde stuks	3.651	12.648	7.173	31.191	630.127
Aantal aangevoerde stuks	3.626	12.450	7.074	30.986	616.376

Verwerking van levensmiddelen

Deze sector slaat op de verwerking van levensmiddelen van plantaardige oorsprong, vlees en verwerkte producten, visserijproducten, melkproducten en eiprodukten.

In de sector verwerking van levensmiddelen werden 2.889 zendingen uitgevoerd bij 2.145 operatoren.

Inspecties in de sector verwerking levensmiddelen

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Autocontrole	2.695	55,4 %	29,4 %	15,2 %
Infrastructuur, uitrusting en hygiëne	5.385	52,2 %	40,9 %	6,9 %
Meldingsplicht	1.297	80,6 %	14,3 %	5,1 %
Traceerbaarheid	2.877	69,7 %	26,7 %	3,6 %
Verpakking en etikettering	1.355	68,6 %	27,9 %	3,5 %
Vervoer	1.804	82,4 %	15,6 %	2,0 %

Hierbij werden 500 waarschuwingen en 98 PV's gegeven.

1.3.2.5. Uitsnijderijen, verwerking van vlees en vleesproducten

De volgende inspecties werden in de vleessector uitgevoerd:

- 1.026 missies bij 857 operatoren betreffende infrastructuur en hygiëne,
- 1.345 missies bij 1.026 operatoren betreffende traceerbaarheid,
- 1.093 missies bij 920 operatoren betreffende vervoer.

In deze sector worden de meeste inspecties uitgevoerd door dierenartsen met opdracht. Wanneer een resultaat ongunstig is, wordt een bijkomende inspectie uitgevoerd door een FAVV-ambtenaar.

Inspecties in de vleessector en verwerkte producten

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	1.125	32,9 %	62,8 %	4,3 %	68	19
Traceerbaarheid	1.751	71,4 %	26,2 %	2,5 %	53	12
Vervoer	1.429	81,9 %	15,9 %	2,2 %	31	14

Inspecties in de uitsnijderijen (infrastructuur, hygiëne)

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Vlees van als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren	573	64,2 %	27,1 %	8,7 %	59	12
Vlees van pluimvee en lagomorfen	197	72,1 %	18,3 %	9,6 %	19	4
Vlees van gekweekt wild	36	86,1 %	8,3 %	5,6 %	1	1
Vlees van vrij wild	66	78,8 %	13,6 %	7,6 %	5	1
Totaal	872	68,0 %	23,3 %	8,7 %	84	18

Inspecties van infrastructuur, inrichting en hygiëne in de sector verwerking van vlees en vleesproducten

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Productie van gehakt vlees	93	71,0 %	25,8 %	3,2 %	3	0
Productie van vleesbereidingen	279	54,8 %	35,5 %	9,7 %	23	8
Productie van separatorvlees	8	62,7 %	25,0 %	12,5 %	1	0
Productie van vleesproducten	574	74,0 %	22,9 %	3,1 %	33	4
Vervaardiging van gesmolten dierlijke vetten en kanen	3	100 %	0 %	0 %	0	0
Behandeling van magen, darmen en blazen	32	71,9 %	21,9 %	6,3 %	0	0
Vervaardiging van gelatine	2	50 %	50 %	0 %	0	0
Koel- en vrieshuizen	451	74,1 %	22,8 %	3,1 %	22	3
Herverpakkingscentra	44	90,9 %	9,1 %	0 %	0	0
Bereiding van kikkerbillen of slakken	7	85,7 %	14,3 %	0 %	0	0

1.3.3. Melk

In 2007 werden 2.253 missies voor infrastructuur, inrichting en hygiëne uitgevoerd in 2.131 melkproducerende bedrijven. Over het algemeen zijn de resultaten bevredigend; 104 waarschuwingen werden gegeven voor eerder marginale tekortkomingen en 6 PV's werden opgesteld.

In het kader van de autocontrole controleert de sector de melk regelmatig op het aantal kiemen, het celgetal en de aanwezigheid van residuen van diergeneesmiddelen. Het aantal kiemen en het celgetal zijn een indicator voor de hygiëne in de inrichting. In het geval van blijvende ongunstige resultaten voor kiemen of voor het celgetal (3,7 % van de productie-inrichtingen) en in geval van aanwezigheid van residuen (0,1 % van de leveringen) wordt de producent een leveringsverbod opgelegd. Dit wordt opgeheven van zodra de resultaten opnieuw gunstig zijn. In 2007 heeft het FAVV 259 controlemissies uitgevoerd bij 251 operatoren met betrekking tot het leveringsverbod en de naleving ervan. Eén waarschuwing en 3 PV's werden opgesteld.

1.3.3.1. Op de hoeve

In 2007 werden 473 zendingen uitgevoerd bij 407 hoeveproducenten.

Inspecties bij de hoeveproducenten en de rechtstreekse verkopers

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	443	54,8 %	38,0 %	7,2 %	47	3
Autocontrole	225	62,7 %	28,0 %	9,3 %	9	1

Bij de inspectie op de autocontrole waren de meeste non-conformiteiten gerelateerd aan de gezondheid van het personeel (bv. ontbreken medische attesten), de identificatie van de kritische punten (CCP's) en grenswaarden, de bepaling van de corrigerende maatregelen en de procedures voor reinigen en ontsmetten.

Bij de inspectie van de infrastructuur, inrichting en hygiëne werden voornamelijk tekorten vastgesteld op het gebied van het ontbreken van de schriftelijke verklaring van overeenkomst van het verpakkingsmateriaal, de ongediertebestrijding (ontbreken van plannen en gevaar voor verontreinigen van de levensmiddelen), en het ontbreken van een conform sluitingssysteem bij vloeibare producten.

In vergelijking met 2006, is het aantal non-conformiteiten op het gebied van de persoonlijke hygiëne (vb. eten in de werklokalen, vreemde personen in de werklokalen) teruggedrongen. Daarentegen zijn in 2007 de non-conformiteiten met betrekking tot de procedures voor ongediertebestrijding, reiniging en ontsmetting nieuw in het lijstje van de voornaamste tekorten.

1.3.3.2. Industriële melkinrichtingen

Overzicht inspecties bij de industriële melkinrichtingen

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Hygiëne	257	35,8 %	54,9 %	9,3 %	23	4
Traceerbaarheid	67	82,1 %	16,4 %	6,2 %	0	0
Afval	58	70,7 %	15,5 %	13,8 %	5	1
Autocontrole	76	47,4 %	38,1 %	14,5 %	5	0

Bij hygiëne-inspectie in de industriële melkinrichtingen ontbraken vaak de schriftelijke verklaring van overeenkomst van het verpakkingsmateriaal, de medische attesten en de maatregelen voor ongediertebestrijding. Bij de inspectie op de traceerbaarheid stelden onze controleurs vaak vast dat de link tussen de inkomende en uitgaande registers ontbraken. Bij de inspectie op het afval was de meest voorkomende tekortkoming het ontbreken van de diersoort van het categorie 3-materiaal op de handelsdocumenten. Tot slot waren bij de inspectie

op de autocontrole de meeste non-conformiteiten bij de ongediertebestrijding, de procedures voor reinigen en ontsmetten en de identificaties van de CCP's (kritische controlepunten).

De voornaamste tekorten uit 2006 blijven ook in 2007 aanwezig. De lijst met belangrijke tekorten wordt in 2007 aangevuld met non-conformiteiten op het vlak van de ongediertebestrijding en de procedures voor reiniging en ontsmetting.

1.3.4. Eieren en eiproducten

Voor de naleving van de voorschriften voor het in de handel brengen van eieren werden inspecties uitgevoerd in de hele keten. In 2007 werden de volgende inspecties uitgevoerd:

- 76 missies in 74 leghennenbedrijven
- 141 missies in 90 pakstations
- 29 missies bij 28 groothandelaren in eieren
- 13 missies bij 10 eiproductfabrikanten.

Inspecties van eieren en eiproducten

		Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Leghennenbedrijven	Identificatie en registratie	76	98,7 %	1,3 %		0	1
	Handelsnormen, traceerbaarheid	58	65 %	33,3 %	1,7 %	1	0
Pakstations	Handelsnormen, hygiëne	163	74 %	19 %	7 %	8	4
	Meldingsplicht	29	90 %	7 %	3 %	2	0
	Autocontrole	31	55 %	26 %	19 %	5	0
Groothandelaren in eieren	Traceerbaarheid, etikettering, stempelen, kwaliteit, verpakking, meldingsplicht	29	66 %	21 %	14 %	4	1
Eiproductfabrikanten	Infrastructuur, uitrusting, hygiëne	13	53,8 %	46,2 %		0	0

Ieder legbedrijf moet bij het FAVV geregistreerd worden, waarbij het FAVV een identificatienummer toekent. Dit nummer wordt gestempeld op alle eieren die in consumentenverpakkingen in de handel worden gebracht. De uitleg van de code moet aan de binnenkant van de verpakking worden geplaatst.

In de pakstations waren de meeste non-conformiteiten net zoals in 2006 te vinden op het gebied van traceerbaarheid (ingehend register niet up-to-date, gegevens te kort op de begeleidende documenten van de producenten en de houders van de eieren...). Op het gebied van autocontrole bleek dat sommige bedrijven geen recall-procedure hadden en dat bij veel bedrijven de identificatie van de CCP's en het op voorhand bepalen van de corrigerende maatregelen en kritische grenswaarden niet was gebeurd.

Bij de 28 groothandelaars in eieren was de non-conformiteit die het meest voorkwam, het ontbreken van de producentencode of uitleg omtrent de producentencode op de buitenzijde of de binnenzijde van de verpakking.

1.3.5. Visserijproducten

1.3.5.1. Vismijnen

In de Belgische vismijnen vindt elke mijndag een viskeuring plaats. Deze behelst onder meer een organoleptische keuring van de vis en analyses ter bepaling van de versheid. .

In 2007 werd minder dan 0,01 % van de binnenkomende vis geweigerd. De voornaamste redenen van weigering waren onvoldoende versheid of vis in staat van verrotting.

Hoeveelheden aangevoerde en afgekeurde vis

	Aangevoerd (kg)	Afgekeurd (kg)
Vismijn Nieuwpoort	175.502	0
Vismijn Oostende	9.781.785	515
Vismijn Zeebrugge	10.813.819	1.294
Totaal	20.771.106	1.809

1.3.5.2. Productie van vis en weekdieren

In totaal werden 6 missies van inspecties voor vis en levende tweekleppige weekdieren uitgevoerd bij 6 operatoren.

Inspecties vis en levende tweekleppige weekdieren in de sector van verwerking

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	7	14,3 %	85,7 %	
Vervoer	1	100 %		

1.3.5.3. Verwerking van visserijproducten

De volgende inspecties werden in de vleessector uitgevoerd en verwerkte producten:

- 339 missies bij 292 operatoren betreffende infrastructuur, inrichting en hygiëne,
- 434 missies bij 347 operatoren betreffende traceerbaarheid,
- 330 missies bij 283 operatoren betreffende het vervoer.

Onder visbewerking wordt verstaan, strippen, ontkoppen, in moten verdelen, fileren... Visverwerking betekent verhitten, roken, drogen, zouten, marineren...

Inspecties in de vissector

Activiteit	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	363	38,8 %	56,7 %	4,4 %	12	2
Bewerking van visserijproducten	181	48,6 %	55,9 %	5,5 %	13	0
Verwerking van visserijproducten	235	67,7 %	27,2 %	5,1 %	11	2
Koel- en vrieshuizen	236	80,1 %	16,1 %	3,8 %	5	1
Herverpakkingscentra	11	90,9 %	9,1 %		0	0
Traceerbaarheid	473	67,2 %	29,6 %	3,2 %	20	1
Vervoer	375	84,0 %	14,7 %	1,3 %	11	2

1.4. Diverse producten

1.4.1 Verwerking

De aspecten infrastructuur, inrichting en hygiëne werden gecontroleerd tijdens 593 zendingen uitgevoerd bij 568 operatoren bij bedrijven die levensmiddelen van plantaardige oorsprong, dranken en specifieke producten zoals deegwaren, bakkerijproducten, chocolade verwerken.

Het aspect traceerbaarheid werd gecontroleerd tijdens 652 missies uitgevoerd bij 588 operatoren in de sector van verwerking van levensmiddelen van plantaardige oorsprong, zuivel en eiprodukten.

Inspecties levensmiddelen van plantaardige oorsprong en andere producten

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	597	17,3 %	64,0 %	18,8 %	106	23
Traceerbaarheid	652	66,7 %	26,2 %	7,1 %	40	3

1.4.2. Distributie, handel, horeca, gemeenschapskeukens

Controles op kerstmarkten

In 2006 hebben de controleurs van de distributiesector bijzondere aandacht besteed aan ambulante handelaars op de kerstmarkten. In totaal werden 391 operatoren gecontroleerd op 22 markten verspreid over de 11 PCE's; 143 waarschuwingen en 7 PV's werden opgesteld.

De afwezigheid van stromend water voor het wassen van de handen was de meest vastgestelde tekortkoming.

Andere vaak vastgestelde tekortkomingen:

- afwezigheid van een medisch attest voor het personeel,
- gebruik van vuilnisbakken zonder deksel
- levensmiddelen niet afgeschermd van het publiek of bewaard in bakken die op de grond geplaatst worden,
- niet-conforme etikettering,
- niet-conforme temperaturen,
- afwezigheid van een thermometer zichtbaar voor het publiek.

In 2007 werden 19,501 missies uitgevoerd bij 9.819 bedrijven van horeca en gemeenschapskeukens en 4.010 in de kleinhandel en de groothandel. Het aantal inspecties in horeca-inrichtingen is zeer hoog omwille van de specifieke acties uitgevoerd naar aanleiding van het in voege treden van de nieuwe regelgeving over het rookverbod (zie afzonderlijk hoofdstuk).

Inspecties in de sector horeca en gemeenschapskeukens

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Infrastructuur, inrichting en hygiëne in de horeca	9.454	19,4 %	58,8 %	21,7 %
Infrastructuur, inrichting en hygiëne in de gemeenschapskeukens	1.193	18,2 %	65,8 %	16,0 %
Autocontrole	1.466	25,6 %	30,2 %	44,3 %
Meldingsplicht	1.535	51,4 %	27,2 %	21,4 %
Traceerbaarheid	1.629	56,5 %	25,3 %	18,2 %

Er werden 3.359 waarschuwingen gegeven en 466 PV's opgesteld.

Inspecties in de sector groot- en kleinhandel

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Infrastructuur, inrichting en hygiëne in de groothandel	151	21,2 %	53,6 %	25,2 %
Infrastructuur, inrichting en hygiëne in de kleinhandel	4.112	20,5 %	54,6 %	25,0 %
Autocontrole	1.076	38,9 %	22,7 %	38,4 %
Meldingsplicht	1.367	57,0 %	28,0 %	15,0 %
Traceerbaarheid	1.193	56,7 %	25,8 %	17,5 %
Traceerbaarheid rundvlees in vleeswinkels	538	45,7 %	26,6 %	27,7 %

Er werden 1.308 waarschuwingen gegeven en 310 PV's opgesteld.

Bovendien werden 382 zendingen uitgevoerd bij 324 operatoren.

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig
Infrastructuur, inrichting en hygiëne	382	82,5 %	10,7 %	6,8 %

Er werden 15 waarschuwingen gegeven en 11 PV's opgesteld.

1.5. Dierlijke bijproducten

Dierlijke bijproducten zijn voedingsmiddelen en delen van dieren of producten die afkomstig zijn van dieren die niet voor menselijke consumptie bestemd zijn. In Europa worden tientallen miljoenen ton DBP per jaar geproduceerd. Al deze producten moeten op een veilige manier behandeld worden en worden gebruikt, naargelang het geval, in voeders voor huisdieren, meststoffen, biobrandstoffen enz. De grote Europese crisissen hebben gewezen op het belang van een goed beheer van dierlijke bijproducten om ervoor te zorgen dat dit gebruik geen risico oplevert voor de volksgezondheid of de diergezondheid.

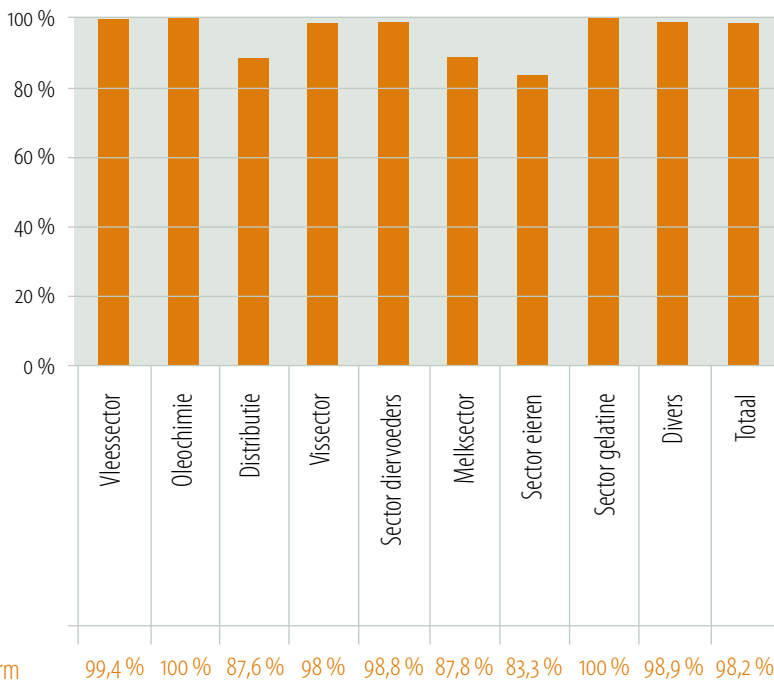
Het FAVV is inzake dierlijke bijproducten betrokken in zeer uiteenlopende sectoren.

Het FAVV is bevoegd voor dierlijke bijproducten indien deze bestemd zijn voor diervoeding of voor bepaalde chemische producten. Het agentschap verzorgt het voorzitterschap en het secretariaat van de Commissie Dierlijke Bijproducten die moet waken over de toepassing en de harmonisatie van de maatregelen betreffende de dierlijke bijproductenverordening in België.

De belangrijkste nieuwigheden in 2007 waren de volgende:

- alle sectoren waar het agentschap aanwezig is, werden actief opgevolgd (productie, transport, verwerking, gebruik of verwijdering van dierlijke bijproducten, waarvan o.a. sectoren oleochemisch en verwerking),
- sinds 1 juli 2007 zijn de lijst van alle erkende EU-bedrijven raadpleegbaar via de website van het FAVV,
- het overleg dierlijke bijproducten werd opgestart; ze bestaat uit een veertigtal leden van betrokken sectororganisaties en overheden,
- bij transport van bepaalde dierlijke bijproducten tussen lidstaten is een TRACES-melding noodzakelijk. Onder coördinatie van het FAVV werd dit systeem toegankelijk gemaakt voor alle betrokken federale en gewestelijke overheden, wat voor een betere dienstverlening aan operatoren zal zorgen.

Inspecties dierlijke bijproducten niet bestemd voor menselijke consumptie

Conform

In 2007 werden door de FAVV-medewerkers 2.992 zendingen uitgevoerd en ongeveer 5.000 door dierenartsen met opdracht, wat overeenstomt met een verhoging met 50 % ten opzichte van 2006.

Er werden 25 PV's en 70 waarschuwingen opgemaakt. Drie erkenningen werden geschorst.

In vergelijking met 2006 blijft het percentage niet-conforme inspecties stabiel over alle sectoren. Er is een lichte daling voor het percentage ongunstige inspecties in vlees-, vis- en zuivelsectoren. Een aantal sectoren zal in de volgende jaren specifieke aandacht krijgen om het relatief hoog aantal niet-conformiteiten terug te dringen (inspectieprogramma, opleiding, informatie...).

2. Ziektes

2.1. Plantenziektes

Elk jaar voert het FAVV inspecties uit bij producenten, opslagplaatsen en verzendingsplaatsen van planten en producten van plantaardige oorsprong voor de opsporing van schadelijke organismen. Verder worden ook monitoringprogramma's uitgevoerd in groene zones en bossen. In geval van aantasting worden de passende bestrijdingsmaatregelen opgelegd en worden potentieel besmette zones afgebakend. Deze opvolging laat toe internationaal te kunnen waarborgen dat planten en plantaardige producten aan de wettelijke bepalingen voldoen.

In 2007 strekte het bewakingsprogramma zich uit tot de bestrijding van volgende schadelijke organismen:

- harskanker bij den (*Gibberella circinata*) tengevolge van het opduiken ervan in Spaans bosbouwkundig teeltmateriaal,
- de wortelknobbelnematoden (*Meloidogyne chitwoodi* et *M. fallax*) in de productie van aardappelpootgoed (systematische analyses en visuele inspecties),
- de palmsnuitkever of rode kever (*Rhynchophorus ferrugineus*), tengevolge van verschillende haarden in het Middellandse zeegebied.

Waakzaamheid blijft noodzakelijk om de introductie in België te vermijden. In 2007 werd geen enkele van de volgende organismen waargenomen:

- kastanjesgalwesp (*Dryocosmus kuriphilus*),
- harskanker bij den (*Gibberella circinata*),
- dennennematode (*Bursaphelenchus xylophilus*),
- Aziatische boktorren (*Anoplophora glabripennis* & *A. chinensis*),
- palmsnuitkever of rode kever (*Rhynchophorus ferrugineus*),
- *Monilinia fructicola* des *Prunus*
- bruinrot (*Ralstonia solanacearum*) bij aardappelen,
- wratziekte (*Synchytrium endobioticum*) bij aardappelen,
- maïswortelboorder (*Diabrotica virgifera*).

Monsternemingen van enkele van de belangrijkste schadelijke organismen

	Aantal monsters	Conform
<i>Gibberella circinata</i>	4*	100 %
<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	183	100 %
<i>Phytophthora ramorum</i>	206	81 %
<i>Erwinia amylovora</i>	252	67,5 %
<i>Monilinia fructicola</i>	18*	100 %

* bemonstering enkel in geval symptomen vastgesteld werden tijdens de visuele inspectie

bacterievuur

PSTVd en aardappelen

Een viroïde is het kleinste pathogeen voor planten, nog kleiner dan een virus. Het aardappelspindelknolviroïde (Potato Spindle Tuber Viroid of PSTVd) kan tal van plantensoorten van de familie van de Solanaceae aantasten. Dit kan bij aardappelen oogstverliezen tot 65 % met zich brengen en tot 50 % bij tomaten. In de Europese Unie geldt het sinds 2007 als een quarantaine-organisme.

Tot voor kort kwam het viroïde slechts sporadisch voor in West-Europa. In België werd het voor het eerst aangetroffen in 2006 in een tomatenserre. De haard werd vernietigd.

Als gevolg van de vaststelling van PSTVd in sierplanten *Solanum jasminoides* (klimmende nachtschade) en *Brugmansia* spp. (engeltrompet) in Nederland werden in de Europese Unie vanaf midden 2007 bijkomende bestrijdingsmaatregelen van toepassing. Deze sierplanten moeten voortaan vergezeld zijn van een fytosanitair paspoort dat waarborgt dat de planten vrij zijn van PSTVd of voorkomen van niet-besmette moederplanten. Op andere waardplanten moeten eveneens analyses worden uitgevoerd. In geval van besmetting wordt het betrokken lot vernietigd, alle andere aanwezige waardplanten worden bemonsterd en hygiënemaatregelen worden opgelegd voor het betrokken bedrijf.

Van de 248 genomen monsters op Belgische bedrijven waren er 7 positief. Het ging telkens om sierplanten.

2.1.1. Bacterievuur

Bacterievuur komt verspreid voor in België en wordt veroorzaakt door de bacterie *Erwinia amylovora*. De ziekte kan in korte tijd ernstige schade aanrichten in boomkwekerijen (o.a. meidoorn, dwergmispel, sierkwee, lijsterbes, vuurdoorn), de fruitteelt (appel en peer), maar ook in openbaar groen en privé-tuinen. Om het voor producenten van waardplanten mogelijk te maken planten te leveren aan gebieden waar bacterievuur niet (of niet endemisch) voorkomt, worden bufferzones afgebakend.

In 2007 werden 7 dergelijke bufferzones afgebakend met een totale oppervlakte van 1.051 km². In deze zones werden de door de producent opgegeven percelen met waardplanten twee maal geïnspecteerd op de aanwezigheid van symptomen, éénmaal gedurende de periode juli-augustus en éénmaal gedurende de periode augustus-november. Tijdens de tweede visuele inspectie werden deze percelen ook bemonsterd om latente infecties op te sporen. Buiten de percelen werden nog eens 6.888 plaatsen met waardplanten geïnspecteerd op de aanwezigheid van symptomen. Aangetaste planten en waardplanten in de onmiddellijke omgeving werden vernietigd.

2.1.2. *Phytophthora ramorum*

Phytophthora ramorum veroorzaakt in Californië op grote schaal sterfte van inheemse eiken en andere loofbomen. Naar aanleiding van herhaalde vaststelling van deze schimmel in de Europese Unie en wetenschappelijk onderzoek dat de gevoeligheid van inheemse boomsoorten aantoonde, heeft de Europese Commissie in 2007 de maatregelen versterkt. De lijst van gevoelige plantensoorten werd uitgebreid. Planten van *Camellia*, *Viburnum* en *Rhododendron*, andere dan *Rhododendron simsii*, werden twee maal geïnspecteerd tijdens het groeiseizoen; dit is een verdubbeling ten opzichte van 2006. Er werden ook specifieke bestrijdingsmaatregelen voorzien voor het groeimedium, plantenresten en -afval.

In de 19 bedrijven waar een besmetting werd aangetroffen, werden quarantainemaatregelen opgelegd. In het openbaar groen werd eveneens een aantasting vastgesteld op recent aangeplante rhododendronplanten. Ook hier werden passende bestrijdingsmaatregelen opgelegd. In de omgeving werden verder geen symptomen vastgesteld.

2.1.3. Harskanker bij den

Harskanker bij den (*Gibberella circinata*) is een schimmel die gemonitord wordt door een visuele inspectie van de waardplanten (*Pinus* spp. en *Pseudotsuga* spp.) in boomkwekerijen, groene zones en bosaanplantingen, van zaailingen en door een willekeurige bemonstering van zaadloten geoogst in België. Een systematische inspectie met in voorkomend geval bemonstering voor analyse, wordt eveneens uitgevoerd op uit derde landen geïmporteerde planten. Hierbij werd geen enkele contaminatie vastgesteld.

2.1.4. Palmsnuitkever

De palmsnuitkever (*Rhynchophorus ferrugineus*) is een snuitkever die grote schade kan toebrengen aan bepaalde soorten palmen. Dit schadelijk organisme heeft zich verspreid in een groot deel van het Midden-Oosten en bijna alle landen aan de Middellandse Zee. Om verdere verspreiding van dit schadelijk organisme in de Europese Unie te verhinderen heeft de Europese Commissie in 2007 een beschikking met noodmaatregelen aangenomen. Bij de inspecties van palmen in België, werden geen symptomen van palmsnuitkevers aangetroffen.

2.1.5. Meloidogyne chitwoodi

Meloidogyne chitwoodi is een nematode en een quarantaine-organisme bij aardappelen. Een besmetting van consumptieaardappelen door *Meloidogyne chitwoodi* werd gemeld door een laboratorium.

2.1.6. Ringrot

Dankzij de bewaking van poot- en consumptieaardappelen afkomstig uit andere lidstaten van de Europese Unie werd een lot consumptieaardappelen aangetroffen afkomstig uit Roemenië welke was aangetast door ringrot (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*). Dit lot werd teruggezonden.

2.2. Dierziektes

Blauwtong en hondsdolheid (rabiës) komen eveneens aan bod in een hoofdstuk in het deel crisispreventie en -beheer.

Roadmap BSE

In juli 2005 bracht de Europese Commissie het TSE-stappenplan uit op het gebied van overdraagbare spongiforme encefalopathieën (OSE; Engels: TSE), zoals BSE bij runderen en scrapie bij schapen en geiten. Dankzij de strenge risicobeperkende maatregelen op EU-niveau is er hier immers de laatste jaren een sterke afname vast te stellen van het aantal BSE-gevallen. Deze gunstige trend maakt het mogelijk dat wijzigingen in een aantal bestaande TSE-maatregelen kunnen worden overwogen zonder het beschermingsniveau van de consumenten te verlagen.

Een eerste doelstelling uit het stappenplan was de indeling van de lidstaten door de OIE (de wereld dierengezondheidsorganisatie) en hun belangrijkste handelspartners naar BSE-risico. Voor elke risicocategorie zijn handelsregels vastgesteld die de nodige garanties bieden voor de bescherming van de gezondheid van mens en dier. Een voorlopige indeling vond plaats in juni 2007.

Een volgende doelstelling betrof de actieve bewaking bij schapen en geiten. De geïntensiveerde bewaking kon in juli 2007 worden afgesloten, aangezien er geen nieuwe gevallen van BSE werden vastgesteld.

Daarnaast was ook een herziening van het opruimingsbeleid bij schapen en geiten aan de orde. Vermits tot op heden niet kon worden aangetoond dat klassieke scrapie een gevaar betekent voor de volksgezondheid, en dankzij nieuwe diagnose-instrumenten die toelaten scrapie van BSE te onderscheiden, kan de opruiming sedert juni 2007 van een besmette kudde vervangen worden door alternatieve maatregelen zoals het instellen van een versterkt toezicht.

Tenslotte werd een onderzoek opgestart naar het voorkomen van Chronic Wasting Disease (CWD, een prionziekte bij hertachtigen) in de EU. Tot op vandaag werd geen CWD vastgesteld in de EU, maar een gerichte survey werd noodzakelijk geacht om die situatie te bevestigen. De survey had betrekking op het jachtseizoen 2007-2008.

Ook werden de besprekingen opgestart met betrekking tot een aantal andere doelstellingen: de versoepeling van de actieve bewaking bij runderen, de verhoging van de leeftijdsgrens voor het verwijderen van de wervelkolom als gespecificeerd risicomateriaal, en het opnieuw toelaten van vismeel in diervoeders voor jonge (d.i. ongespeende) herkauwers.

2.2.1. BSE

Er werden snelle BSE-diagnosetesten (boviene spongiforme encefalopathie) uitgevoerd op alle gezonde runderen van meer dan 30 maanden oud die werden geslacht voor humane consumptie (312.221 runderen) en op alle risicorunderen van meer dan 24 maand oud die gestorven zijn of die als noodmaatregel werden geslacht (44.587 runderen).

Bij een positief resultaat van de snelle test werden ter bevestiging tests uitgevoerd in het CODA, dat het nationaal referentielaboratorium is voor de bestrijding van overdraagbare spongiforme encefalopathieën (OSE).

Er werd ook een permanente bewaking op levende runderen uitgevoerd in veehouderijen, op markten, bij het vervoer en bij het gezondheidsonderzoek in de slachthuizen. Aan alle verdenkingen kon de nodige opvolging gegeven worden dankzij het in acht nemen van de aangifteplicht. De hersenen van alle verdachte dieren werden door het CODA onderzocht met het oog op een diagnosestelling.

Aantal BSE-gevallen bij runderen in België

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
BSE-gevallen	46	38	15	11	2	2	0

Aantal BSE-gevallen bij runderen in Europese Unie (Europa van 25)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
BSE-gevallen	2.172	2.144	1.376	865	561	320	174

2.2.2. OSE

Bij 2.388 dode schapen en 196 dode geiten van meer dan 18 maand oud werden willekeurig monsters genomen in het vilbeluik. Daarop werd de snelle OSE-diagnosetest uitgevoerd. Eén schaap was positief.

In 2005 en 2006 werd het aantal OSE-testen bij schapen en geiten sterk opgevoerd, dit naar aanleiding van een aantal vermoedelijke gevallen van BSE bij schapen in Frankrijk en Cyprus. Tijdens deze periode van intensief testen kwamen echter geen nieuwe gevallen aan het licht zodat de monitoring bij schapen en geiten vanaf 1 juli 2007 weer afgebouwd kon worden. Er werden in totaal nog 6.757 schapen en 534 geiten ouder dan 18 maand en die werden geslacht voor humane consumptie, aan een snelle OSE-test onderworpen. Twee schapen bleken positief.

2.2.3. Brucellose

België is officieel vrij van runderbrucellose sinds 25 juni 2003. In 2007 werd opnieuw geen enkele haard van boviene brucellose vastgesteld.

2.2.4. Tuberculose

België is officieel vrij van rundertuberculose sinds 25 juni 2003. Toch komt deze ziekte nog sporadisch voor. Het statuut 'vrij van rundertuberculose' houdt in dat nog maximum 0,1 % van alle beslagen één of meerdere runderen bevat die door tuberculose zijn aangetast.

In 2007 werd tuberculose vastgesteld in 5 rundveebeslagen. Na epidemiologisch onderzoek werden alle runderen in deze haarden afgeslacht met uitzondering van twee haarden waar een partiële afslachting opgelegd werd. Het totaal aantal geslachte dieren bedroeg 487. De totale vergoeding voor het afslachten van deze runderen bedroeg 332.616 € en wordt betaald door het 'sanitair Fonds runderen' waaraan alle rundveehouders financieel bijdragen.

Haarden van tuberculose in rundveebeslagen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Haarden	24	23	13	7	8	5	8	5

2.2.5. Leucose

België is officieel vrij van leucose sinds 1 juli 1999. In 2007 werd opnieuw geen enkele haard van enzoötische boviene leucose vastgesteld.

2.2.6. Ziekte van Aujeszky

De verplichte bestrijding van de ziekte van Aujeszky werd in 1993 opgestart. De bestrijding is gebaseerd op een verplichte vaccinatie met een merkervaccin en het selectief slachten van besmette varkens. De varkensbeslagen worden op regelmatige basis getest om na te gaan of er nog besmette dieren aanwezig zijn.

Inmiddels is de Belgische varkensstapel vrij van deze ziekte. In 2007 werd de besmetting enkel nog vastgesteld bij everzwijnen die in gevangenschap gehouden werden. Dankzij deze gunstige resultaten kon het vaccinatie-schema reeds versoepeld worden. In 2007 werden nog ruim 10 miljoen doses vaccin toegediend. Een volledige stopzetting van de vaccinatie wordt voorbereid.

Inspecties in het kader van de vaccinatie tegen de ziekte van Aujeszky

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerking	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Vaccinatie	879	71,3 %	25,4 %	3,2 %	48	10

2.2.7. Trichinose

In uitvoering van de Europese reglementering worden karkassen van varkens en eenhoevigen onderzocht op de aanwezigheid van trichines. Het vlees van deze dieren kan besmet zijn met nematodes van het type *Trichinella*. De consumptie van dergelijk vlees kan een ernstige ziekte veroorzaken bij de mens.

In 2007 werd noch bij varkens noch bij eenhoevigen *trichinella* aangetroffen. Sedert het begin van deze onderzoeken (in 1978 bij varkens en in 1993 bij eenhoevigen) werd geen enkel geval aangetroffen. Bij everzwijnen konden evenwel drie gevallen van trichinose worden vastgesteld.

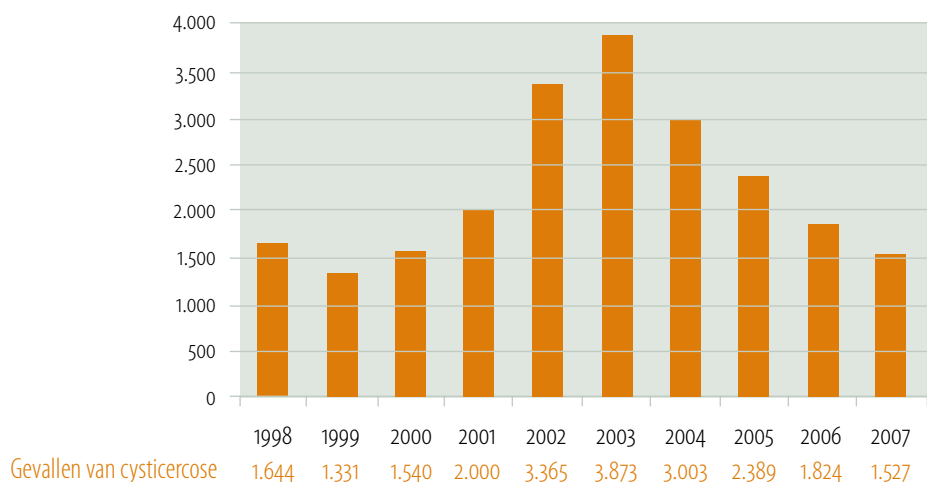
2.2.8. Cysticercose

Cysticercen zijn intermediaire larvestadia van de lintworm die bij consumptie aanleiding kunnen geven tot de ontwikkeling van volwassen lintwormen. In geval van lokale aantasting met cysticercen wordt een koudebehandeling toegepast (minstens 10 dagen bij -18°C) waarna het vlees geschikt is voor menselijke consumptie. Bij algemene verspreiding wordt de gehele karkas geweigerd.

Tussen 2002 en 2004 werd een verscherpt toezicht georganiseerd.

Aantal gevallen van cysticercose bij runderen in de periode 1998-2007.

2.2.9. Hondsdolheid

In 2007 heeft het Instituut Louis Pasteur te Brussel op vraag van het FAVV 602 analyses uitgevoerd op wilde en gedomesticeerde dieren (23 vleermuizen, 141 vossen, 41 herten, 14 andere wilde dieren, 196 runderen, 116 schapen, 44 geiten, 9 katten en 18 honden). Alle analyses waren negatief met uitzondering van één positief resultaat bij één illegaal ingevoerde jonge hond uit Marokko. Naar aanleiding hiervan werd het rabies-vrij statuut van België tijdelijk opgeschort tot 26 april 2008. Indien er tot die datum geen nieuwe gevallen van rabies meer worden vastgesteld, zal België zijn rabies-vrij statuut, dat bekomen werd in juli 2001, herwinnen. Dit geval wordt beschreven in het deel crisipreventie en –beheer.

2.2.10. Visziekten

Momenteel zijn 72 viskwekerijen voor zalmachtigen geregistreerd. Twee keer per jaar wordt hier gezocht naar de aanwezigheid van hematopoïetische infectueuze necrose (NHI). Deze ziekte is meldingsplichtig. In 2007, net zoals in 2006 werd het SHV-virus aangetoond in 3 kwekerijen. Deze viskwekerijen werden geruimd en indien mogelijk ontsmet en herbevolkt met vissen vrij van ziekte.

2.2.11. Bijenziekten

In 2007 werden 5 haarden van Amerikaans vuilbroed (veroorzaakt door *Paenibacillus larvae larvae*) ontdekt tegenover 3 in 2006. De maatregelen bestaan erin dat een beschermingszone van 3 km wordt ingesteld waarbinnen elke verplaatsing van koloniën of materiaal wordt verboden. De aangetaste koloniën worden vernietigd en het materiaal ontsmet. Indien nodig geacht, onderzoekt het Agentschap alle bijenkorven die zich in de zone bevinden om een verspreiding van de infectie op te sporen. De bijenhouder waarvan een kolonie wordt vernietigd, wordt vergoed.

Een groot aandeel van de bijenkorven is aangetast door varroase; het gehele grondgebied wordt beschouwd als besmettingsgebied.

Beide ziekten zijn meldingsplichtig. Zij veroorzaken een vermindering van de productie en een verzwakking, zelfs een totaal afsterven van de kolonie, maar hebben geen invloed op de volksgezondheid.

2.3. Voedseltoxi-infecties

Voedseltoxi-infecties zijn een verzamelnaam voor infecties of intoxicaties die worden veroorzaakt door de consumptie van gecontamineerde voeding of water. We spreken van een collectieve voedseltoxi-infectie (CVTI) wanneer er onder dezelfde omstandigheden twee of meer personen gelijkaardige symptomen vertonen, en waarbij er een (waarschijnlijk) oorzakelijk verband bestaat met eenzelfde voedselbron.

In België komen volgende actoren tussen bij CVTI's:

- het FAVV dat het onderzoek op voedingswaren uitvoert en de monsters van de verdachte voedingswaren neemt. Sinds 2005 is er een meldpunt bij het FAVV dat een coördinerende rol vervult bij het verzamelen van de informatie en het opvolgen van de dossiers,
- de Gemeenschappen die het onderzoek op personen uitvoeren, en de geneesheren-gezondheidsinspecteurs die de epidemiologische onderzoeken uitvoeren,
- het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid (het nationaal referentielaboratorium voor CVTI's) dat alle verdachte monsters onderzoekt en alle gegevens over CVTI's op nationaal niveau verzamelt,
- het Nationaal Platform Voedseltoxi-infecties en door voedingsmiddelen overgedragen zoönosen, dat uitwisseling van gegevens en informatie tussen de verschillende actoren mogelijk maakt.

De gegevens die tijdens de onderzoeken ingezameld worden, zijn noodzakelijk om het toezichts- en preventiebeleid op andere niveaus te verduidelijken of te oriënteren.

In 2007 werden 101 CVTI's gemeld; 913 personen waren betrokken, waarvan er 75 gehospitaliseerd werden. In 44 van deze CVTI's kon een (mogelijke) oorzaak gevonden worden hetzij door onderzoek van restanten van de beschikbare verdachte levensmiddelen, hetzij door onderzoek van de patiënt.

De meest frequente oorzaken waren het norovirus (10), Salmonella (8, waarbij 7 te wijten aan Salmonella Enteritidis), Bacillus cereus (6), Listeria monocytogenes (5) en coagulasepositieve Staphylococcus (4).

Ondanks een verbeterd toezicht blijft het aantal CVTI's vermoedelijk nog steeds onderschat. Dit heeft onder meer te maken met de problemen inzake diagnose, de moeilijkheid om een verband te leggen tussen een CVTI en het voedsel, en een gebrekkige melding van uitbraken van CVTI's.

Zeker in geval zich slechts mildere symptomen voordoen, worden voedseltoxi-infecties niet altijd gerapporteerd. Toch kunnen ook deze mildere ziektes van groot sociaal-economisch belang zijn (afwezigheid op het werk,...).

Bederf je zomer niet

De preventie van voedseltoxi-infecties gebeurt vooral via een goede informatie. Daartoe hamert het FAVV elk jaar opnieuw op het belang van goede hygiëne bij het bewaren en bereiden van voedingsmiddelen. Deze campagnes zijn o.m. gericht op vakantiecampen.

In 2007 werden we meerder keren getroffen door een voedseltoxi-infectie; enkele voorbeelden:

- de vergiftiging van een vijftigtal Nederlandse scouts te wijten aan het gebruik van vuile kruiken voor watervoorziening,
- de vergiftiging van een dertigtal scouts door stafylokokken ten gevolge van gebrekkige hygiëne bij de fabricage, het bewaren en het bereiden van hamburgers,
- de intoxicatie van een tiental kinderen bij 2 verjaardagsfeestjes door enterohemorragische E. coli door gebrekkige hygiëne bij het behandelen van roomijs.

3. Controle van de producten

3.1. Kwaliteit

3.1.1. Meststoffen, bodemverbeteraars, teeltsubstraten en zuiveringsslib

Monsternemingen op meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten en zuiveringsslib

	Normen en waarborgen	
	Aantal monsters	Conform
Compost	35	85,7 %
Enkelvoudige meststoffen	61	83,6 %
Industrieel zuiveringsslib	51	82,4 %
Meststoffen bevattende sporenelementen	10	50 %
Meststoffen voor voedingsoplossingen (hydro- en substraatcultuur)	5	80 %
Meststof op basis van secundaire elementen	14	78,6 %
Organische bodemverbeterende middelen	25	88,5 %
Samengestelde meststoffen (andere dan bulk-blending)	49	67,3 %
Samengestelde meststoffen (bulk-blending)	59	71,2 %
Stedelijk zuiveringsslib	17	94,1 %
Teeltsubstraat	65	84,6 %
Aanverwante producten	1	100 %
Totaal	393	79,1 %

Het grootste deel van de niet-conforme resultaten is te wijten aan het feit dat het gevonden gehalte aan bestanddelen, zoals o.a. organische stof, droge stof, stikstof, fosfor en kalium, lager is dan het gehalte dat de operator waarborgt.

3.1.2. Bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik

In 2007 heeft het FAVV 75 bestrijdingsmiddelen, aanwezig op de Belgische markt, bemonsterd om het gehalte aan actieve stof en de belangrijkste fysico-chemische eigenschappen te bepalen.

De belangrijkste tekortkomingen betreffen de niet-naleving van de waarborgen inzake actieve stoffen. Afhankelijk van de ernst van de vaststelling werd tegen de houder van de erkenning een waarschuwing of een PV opgesteld.

Gehalte aan actieve stof in bestrijdingsmiddelen en fysico-chemische eigenschappen

	Aantal monsters	Conform
Fungiciden	26	77 %
Herbiciden	32	90 %
Insecticiden	9	78 %
Groeiregelaars	4	100 %
Andere	4	75 %
Totaal	75	84 %

3.1.3. Diervoeders

3.1.3.1. Documentencontroles

Diervoeders mogen zowel los als in zakken worden verhandeld op voorwaarde dat ze vergezeld zijn van documenten die alle wettelijke voorschriften inzake etikettering vermelden. Deze voorschriften informeren de veehouder over de samenstelling en het gebruik van de aangekochte diervoeders. Bovendien moeten de operatoren van de diervoedersector de traceerbaarheid waarborgen via registers die een snelle tussenkomst mogelijk maken in geval van problemen en die toelaten de beslagen van oorsprong snel te identificeren. Andere meer specifieke documenten zoals veterinaire voorschriften voor gemedicineerde voeders en de formulering moeten eveneens ter beschikking van het Agentschap worden gehouden.

Resultaten documentcontroles voor diervoeders.

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Aantal waarschuwingen	Aantal PV's
Traceerbaarheid (identificatie en registratie inbegrepen)	1.062	77,9 %	14,7 %	7,4 %	63	5
Verpakking en etikettering (inclusief handelsnormen)	774	64 %	18,2 %	17,8 %	72	9
Meldingsplicht	771	82 %	10,2 %	7,8 %	84	9

Bovendien werden bij inspecties betreffende het gebruik van diergeneesmiddelen 297 keer gemedicineerde diervoeders aangetroffen; 18 van deze inspecties toonden tekortkomingen aan (6 %).

Systematisch worden documenten van uit derde landen geïmporteerde diervoeders gecontroleerd. In 2007 waren dit 2.869 zendingen die allemaal conform waren.

3.1.3.2. Naleving van de waarborgen en de normen inzake additieven en geneesmiddelen

Er zijn verschillende soorten additieven waaronder de nutritionele additieven (vitamines, oligo-elementen...) die aan de dieren worden toegediend via mengvoeders.

Bij de fabricage van deze mengvoeders moet de fabrikant toezien op de homogeniteit van het mengsel en op het gehalte aan additieven. Door analyses kan nagegaan worden indien het gehalte aan oligo-elementen overeenstemt met de waarborgen van de fabrikant en de maxima vastgelegd in de reglementering niet overschrijden, dit om de gezondheid van de dieren niet in gevaar te brengen (bijvoorbeeld koper is toxisch voor schapen). Gelijkaardige controles worden uitgevoerd bij gemedicineerde voeders om na te gaan dat de normen en waarborgen inzake geneesmiddelen nageleefd worden.

Waarborgen en normen inzake additieven en geneesmiddelen

Waarborgen en normen inzake additieven	Aantal analyses	Conform
Volledige voeders	569	87,9 %
Aanvullende voeders	648	75,3 %
Voormengsels	232	85,3 %
Waarborgen en normen inzake geneesmiddelen	Aantal analyses	Conform
Gemedicineerde voeders	110	75,4 %

De meeste non-conformiteiten werden vastgesteld in minerale voeders wat het lage cijfer verklaart in aanvullende voeders.

3.1.3.3. Substantiële kwaliteit van diervoeders

Fabrikanten van diervoeders moeten het gehalte van verschillende nutritionele componenten in hun voeders waarborgen: eiwitten, zetmeel, vetgehalte... De controle op deze gehalten houdt vooral verband met de naleving van de contractuele verbintenissen. De waarborgen inzake substantiële kwaliteit hebben als voornaamste reden de veehouder in staat te stellen het dagrantsoen van zijn dieren zo nauwkeurig mogelijk te bepalen en gebreken te vermijden.

Substantiële kwaliteit van diervoeders

	Aantal analyses	Conform
Grondstoffen	665	89,5 %
Volledige voeders	1.189	96,3 %
Aanvullende voeders	1.123	86 %

De meeste non-conformiteiten werden vastgesteld in minerale voeders wat het minder gunstige resultaat verklaart in aanvullende voeders.

3.1.4. Fruit en groenten

Het FAVV controleert de naleving van de kwaliteitsnormen bij groenten, fruit en aardappelen. De kwaliteitscontroles op groenten en fruit gebeurden vooral in de groothandel, in het stadium van de productie en bij de verpakkers-bereiders van aardappelen. Voor minder zware non-conformiteiten zoals de presentatie, de kleur of de vorm kreeg de operator een waarschuwing. Ernstiger non-conformiteiten zoals rot/bederf, kneuzingen, rijpheid of onjuiste minimum maat en oorsprong werden gesanctioneerd met een PV en in regel met het in beslag nemen van de producten.

Kwaliteitscontroles op groenten, fruit en aardappelen in 2007

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Aantal waarschuwingen	Aantal PV's
Groenten en fruit	343	84,3 %	11,1 %	4,6 %	16	4
Aardappelen	91	90,1 %	7,7 %	2,2 %	2	1

3.1.5. Etikettering van diverse producten

In 2007 werden inspecties van de verpakking en etikettering uitgevoerd in de distributie (groothandel en kleinhandel):

- 1.532 missies werden uitgevoerd bij 1.415 operatoren betreffende voedingsmiddelen
- 827 missies werden uitgevoerd bij 792 operatoren betreffende materialen en voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in aanraking te komen (alleen voor de verpakingscontrole)
- 227 missies werden uitgevoerd bij 226 operatoren betreffende houtskool (voor grill en barbecue).

Inspecties van verpakking en etikettering

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Aantal waarschuwingen	Aantal PV's
Voedingsmiddelen	1.816	74,8 %	12,8 %	12,4 %	127	48
Materialen en voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in aanraking te komen	827	70,1 %	21,2 %	8,7 %	25	5
Houtskool	226	96,5 %	3,5 %	0 %	0	0

3.2. Residuen en contaminanten

3.2.1. Diervoeders

3.2.1.1. Residuen van bestrijdingsmiddelen

Bestrijdingsmiddelen worden gebruikt om de gewassen te beschermen tegen plagen, insecten, schimmels of om de oogsten te beschermen bij de opslag. Deze toepassingen kunnen in sommige gevallen de aanwezigheid van residuen in grondstoffen met zich meebrengen. Deze residuen vormen geen gevaar voor de volksgezondheid zolang ze binnen de wettelijke normen blijven.

Analyses worden uitgevoerd om na te gaan of deze maxima nageleefd worden.

Pesticidenresiduen in diervoeders

	Aantal analyses	Conform
Grondstoffen	104	98 %

3.2.1.2. PCB's en dioxines

PCB's en dioxines zijn stoffen met mogelijk cancerogene werking. Kenmerkend zijn hun extreme resistentie aan chemische en biologische afbraak en het feit dat ze accumuleren in vetten doorheen de voedselketen. Vandaar het belang om diervoeders te controleren zodat verontreiniging van producten van dierlijke oorsprong wordt voorkomen (eieren, melk...)

Analyses PCB's en dioxines in diervoeders

	PCB		Dioxineachtige PCB		Dioxines	
	Aantal analyses	Conform	Aantal analyses	Conform	Aantal analyses	Conform
Grondstoffen	397	100 %	83	100 %	402	100 %
Mengvoeders	752	100 %	73	98,6 %	630	99,8 %
Voormengsels	126	100 %	16	100 %	133	100 %
Additieven	15	100 %	18	83,3 %	97	93,8 %

De non-conformiteiten betreffen 2 bij import bemonsterde loten van additieven en een in België aangetroffen mengvoeder. Waakzaamheid blijft geboden voor deze contaminanten die aan de basis lagen van een ernstige crisis in 1999.

3.2.1.3. Zware metalen

Zware metalen zijn toxische stoffen die van nature aanwezig zijn in het leefmilieu of die voortkomen uit industriële activiteiten. Deze zware metalen kunnen wanneer ze via de voeding worden opgenomen dysfuncties veroorzaken en zich in het lichaam opstapelen (vb. cadmium in de nieren...). Door controles wordt nagegaan dat de wettelijke normen niet worden overschreden.

Analyses op zware metalen in diervoeders

	Arseen		Cadmium		Kwik		Lood	
	Aantal analyses	Conform	Aantal analyses	Conform	Aantal analyses	Conform	Aantal analyses	Conform
Grondstoffen	70	100 %	80	100 %	64	100 %	90	100 %
Mengvoeders	95	100 %	121	99,2	92	100 %	90	100 %
Voormengsels			62	100 %				
Additieven			30	100 %				

114

3.2.1.4. Fluor

Er werden 91 analyses (44 grondstoffen, 47 mengvoeders) uitgevoerd op fluor. Alle resultaten waren conform.

3.2.1.5. Mycotoxines

Mycotoxines zijn door schimmels geproduceerde stoffen die zich op plantaardige grondstoffen ontwikkelen tijdens de groei of tijdens de opslag. Meerdere mycotoxines hebben een niet-verwaarloosbare invloed op de gezondheid van mens en dier.

Bijvoorbeeld, onder de verschillende aflatoxines wordt het aflatoxine B₁ aanzien als het meest toxische. Het wordt aangetroffen in bepaalde risicovolle grondstoffen (koeken van aardnoot...). De verontreiniging van melk door het aflatoxine M₁ is een rechtstreeks gevolg van de opname door het dier van het aflatoxine B₁. Om deze reden wordt bijzondere aandacht geschonken aan mengvoeders voor melkvee.

Analyses mycotoxines in diervoeders

	Grondstoffen		Mengvoeders	
	Aantal analyses	Conform	Aantal analyses	Conform
DON	52	100 %	93	100 %
Fumonisine	109	100 %	180	100 %
HT2 toxin-T2	106	100 %		
Zearalenone	49	100 %	91	97,8 %
Ochratoxine A	100	100 %	184	100 %
Aflatoxines	173	98,9 %	120	100 %

3.2.1.6. Dierlijke eiwitten

Boviene spongiforme encefalopathie (BSE) is beter gekend als de gekkekoeienziekte. Het onderzoek ondersteunde zeer duidelijk de hypothese dat de recyclage van eiwitten van herkauwers in voeders voor herkauwers en die onvoldoende thermisch werden behandeld, aan de basis lag van de uitbraak van deze ziekte.

Sinds 2000 is er een verregaande beperking op het gebruik van dierlijke eiwitten in voeders voor voedselproducerende dieren: het gebruik van eiwitten afkomstig van zoogdieren is verboden in voeders voor herkauwers. Strikte controles worden uitgevoerd om na te gaan dat vooral voeders voor herkauwers niet gecontamineerd zijn met verboden dierlijke eiwitten. Andere voeders worden uiteraard ook regelmatig gecontroleerd.

Resultaten analyses op dierlijke eiwitten in diervoeders

	Aantal analyses	Conform
Grondstoffen	115	99,1 %
Mengvoeders	1.026	99,9 %
Totaal	1.141	1.139 (99,8 %)

3.2.1.7. Andere verboden of ongewenste stoffen

Meerdere stoffen zijn verboden in diervoeders. Hieronder o.m. hormonen gebruikt als groeibevorderaar. Verder zijn er de antibiotica waarvan het gebruik verboden is teneinde de risico's op antibioticaresistentie bij micro-organismen te voorkomen.

Gerecycleerde vetten zijn eveneens verboden als gevolg van het gebrek aan veiligheidswaarborgen van deze stoffen. Analyses worden uitgevoerd om de afwezigheid van deze stoffen in diervoeders na te gaan.

Verboden of ongewenste stoffen in diervoeders

	Grondstoffen		Mengvoeders	
	Aantal analyses	Conform	Aantal analyses	Conform
Hormonen	1	100 %	2.258	100 %
Polyaromatische koolwaterstoffen	111	100 %	121	100 %
Onzuiverheden in vetten	110	98,1 %		
Gerecycleerde oliën	109	98 %		
Verboden geneesmiddelen			769	97,3 %

116

3.2.2. Meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten

Zware metalen in meststoffen, bodemverbeteraars, teeltsubstraten

	Aantal monsters	Conform
Compost	34	100 %
Industrieel zuiveringsslib	51	100 %
Organische bodemverbeterende middelen	23	100 %
Gemeentelijk zuiveringsslib	17	100 %
Teeltsubstraten	65	96,9 %
Totaal	190	98,9 %

3.2.3. Graan (voedingsmiddelen), fruit en groenten

3.2.3.1. Mycotoxines

Patuline is een neurotoxisch mycotoxine geproduceerd door bepaalde schimmels van de soorten *Penicillium* en *Aspergillus*. In 2007 werden 53 monsters genomen op appels en producten op basis van appels. Alle resultaten waren conform.

3.2.3.2. Residuen van bestrijdingsmiddelen

Fytofarmaceutische producten worden in de teelten van fruit, groenten en granen gebruikt voor de bestrijding van plagen (insecten, schimmels, fytopathogenen, onkruid...). Vaak laten ze residuen achter in de gewassen. De reglementering legt voor toegelaten bestrijdingsmiddelen maximale gehalten aan residu (MRL) vast. Deze laten toe het correct gebruik van de bestrijdingsmiddelen te controleren (gebruik van erkende producten, naleving van de dosissen en van de wachttijden voor het oogsten...) en de gezondheid van de consumenten te beschermen. Levensmiddelen die mogelijk overschrijdingen van de MRL kunnen vertonen en die vaak geconsumeerd worden, worden van nabij opgevolgd. Jaarlijks wordt met de sector overlegd om de resultaten te bespreken en verbeteracties door te voeren.

Een overschrijding van een MRL betekent niet noodzakelijk een gevaar voor de consument maar wijst op een verkeerd gebruik van het bestrijdingsmiddel. In dergelijk geval wordt een risico-evaluatie uitgevoerd. Indien de overschrijding een mogelijk gevaar inhoudt voor de consument wordt het nodige gedaan om de consumptie van het betrokken voedingsmiddel te voorkomen (terugtrekking van de markt en terugroeping tot bij de consument). Een inspectie wordt uitgevoerd bij de verantwoordelijke van het betrokken levensmiddel om de reden van de overschrijding te achterhalen. Afhankelijk van de ernst van de overtreding wordt een waarschuwing gegeven of een PV opgesteld. In het laatste geval volgt een administratieve boete of een strafrechtelijke vervolging.

In 2007 werden 50 monsters van graan en 1.757 monsters van fruit en groenten (aardappelen inbegrepen) genomen op de Belgische markt voor de opsporing van 350 verschillende pesticiden; 93 % van de monsters was conform (afwezigheid of geen overschrijding van de wettelijke MRL).

Residuen van bestrijdingsmiddelen in granen, groenten en fruit in 2007

	Aantal monsters	Zonder residuen (conform)	Residuen < MRL (conform)	Residuen > MRL (niet-conform)
Granen	50	42,0 %	56,0 %	2,0 %
Fruit	741	21,1 %	71,5 %	7,4 %
Groenten	1.016	48,2 %	45,2 %	6,6 %
Totaal	1.807	36,9 %	56,3 %	6,8 %

De voornaamste groep van niet-conforme levensmiddelen zijn citrusvruchten (citroenen, mandarijnen), bessen en klein fruit (aalbes, aardbeien), bladgroenten (peterselie, veldsla, rucola), knolgroenten (uien) en stengelgroenten (selderij). De overschrijdingen betroffen vaak uit derde landen geïmporteerde groenten en fruit.

Residuen van bestrijdingsmiddelen in groenten en fruit in functie van de oorsprong van het monster

Oorsprong	Bemonsterde stalen (%)	Niet-conform
België	889 (50,6 %)	5,8 %
Andere EU-landen	388 (22,1 %)	6,4 %
Derde landen	382 (21,7 %)	11,3 %
Onbekend	98 (5,6 %)	2,0 %

In 2007 heeft het FAVV 8 Europese alarmberichten (RASFF) verstuurd voor levensmiddelen die residuen bevatten van bestrijdingsmiddelen met mogelijk gevaar voor de consumenten. Ten opzichte van 2006 wordt een verhoging vastgesteld van levensmiddelen die ten minste één residu bevatten (+4,4 %) maar ook een vermindering van het aantal monsters dat de wettelijke MRL overschreed (-1,9 %).

Tot einde juni 2007 bestonden nog MRL die nationaal waren vastgelegd. Dit had voor gevolg dat een MRL in een bepaald levensmiddel verschillend kon zijn van lidstaat tot lidstaat. Sinds juli 2007 is het risico op intracommunautaire handelsproblemen verminderd door de totale harmonisering van de MRL (de nieuwe verordening (EG) nr 396/2005 van toepassing vanaf juli 2008 maar die het FAVV toepast sedert juli 2007). Dit verklaart de vermindering van het aantal overschrijdingen in producten ingevoerd uit andere lidstaten, in vergelijking met 2006 (vooral perziken en druiven).

Merk op dat deze resultaten gerapporteerd werden volgens de instructies van de Europese Commissie. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de analyse-onzekerheid op het resultaat. Ongeveer de helft van de gerapporteerde overschrijdingen van de MRL zijn begrepen in deze onzekerheid.

3.2.3.3. Nitraten

Nitraten zijn van nature aanwezig in groenten en fruit. Het gehalte hangt af van de plantensoort, de seizoenen en de teeltwijze. Ze worden vooral teruggevonden in bladgroenten.

In 2007 werden 171 groenten bemonsterd op de Belgische markt; 99% was in overeenstemming met de Europese of Belgische normen.

Nitraten in monsters van groenten in 2007

	Aantal monsters	Conform
Sla (serre)	34	100 %
Sla (volle grond)	12	100 %
Sla (voorgesneden)	8	100 %
Sla iceberg	5	100 %
Andijvie	9	100 %
Veldsla	18	100 %
Spinazie (vers of diepvries)	24	100 %
Selderij	18	94 %
Potjes voor baby's (op basis van groenten)	43	100 %
Totaal	171	99 %

3.2.3.4. Lood en cadmium

De aanwezigheid van lood en cadmium in groenten en fruit is hoofdzakelijk toe te schrijven aan leefmilieuvcontreiniging.

In 2007 werden 182 bemonsteringen van fruit en groenten (aardappelen inbegrepen) uitgevoerd op de Belgische markt en geanalyseerd voor lood en cadmium. Alle monsters waren conform aan de Europese normen.

3.2.3.5. Dioxines en PCB's

Met de term dioxines wordt een groep aangeduid van 75 congenere waarvan er 17 in toxicologisch opzicht van belang zijn. Sommige ervan werden ingedeeld als kankerverwekkend voor de mens. Polychloorbifenylen (PCB) vormen een groep van 209 congenere en vinden hun oorsprong in menselijke activiteiten. 12 PCB's vertonen analoge toxische eigenschappen als dioxines en worden aangeduid als dioxineachtig ("dioxin-like"). Dioxines en PCB's zijn uiterst stabiele verbindingen. Zij stapelen zich op in de menselijke en dierlijke voedselketen omwille van hun vetoplosbaarheid.

Dioxines, dioxineachtige PCB's en merker-PCB's

	Dioxines en dioxineachtige PCB's		Merker-PCB's	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Fruit, groenten en plantaardige oliën	51	100 %	32	NA*

* er is geen maximale limiet op Europees niveau maar er werd op vraag van de Europese Commissie een monitoring uitgevoerd.

3.2.4. Melk en melkproducten

Melk van runderen, geiten, schapen en paardachtigen wordt gecontroleerd om de eventuele aanwezigheid op te sporen van residuen van geneesmiddelen en van contaminanten (schadelijke chemische stoffen). De bemonsteringen gebeuren vooral op de hoeve en in mindere mate bij het vervoer van de melk. Omwille van de grotere productie krijgt koemelk uiteraard de grootste aandacht.

De analyses tonen aan dat de hoefmelk van zeer goede kwaliteit is. Slechts in uitzonderlijke gevallen worden de normen overschreden; in dit geval wordt deze melk vernietigd en indien nodig, een terugroeping georganiseerd. De melk kan slechts opnieuw in de voedselketen gebracht worden wanneer analyses aantonen dat de normen opnieuw worden nageleefd. Wanneer een te hoog residugehalte wordt vastgesteld, controleert het agentschap het diergeneesmiddelengebruik (controle van de registers, bewaring, enz...). Als gevolg van de verontreiniging van een diervoeder met salinomycine (een diergeneesmiddel) werd de melk van 5 bedrijven die deze voeders gebruikten, geanalyseerd. De resultaten bleken conform en de transfer van residuen naar de melk kon worden uitgesloten.

In geval van verontreiniging door contaminanten (vb. dioxines) wordt een onderzoek ingesteld (vb. diervoeders, gras en kuilgras) om de bron van de vervuiling op te sporen. Indien vermoed wordt dat de verontreiniging afkomstig is uit het leefmilieu (lucht, water...) contacteert het FAVV de bevoegde gewestelijke leefmilieudiensten die de bron opsporen en de passende maatregelen nemen.

In tegenstelling tot residuen valt de aanwezigheid van contaminanten meestal buiten de verantwoordelijkheid van de operator. Landbouwbedrijven kunnen voor de dieren die moeten worden verwijderd, vergoed worden.

Zware metalen, PCB's, dioxines en residuen van diergeneesmiddelen in rauwe melk bemonsterd op de hoeve of bij het vervoer van de melk

		Rauwe koemelk (hoeve)	Rauwe koemelk (transport)	Rauwe geitenmelk	Rauwe schapenmelk	Rauwe paardenmelk	Totaal
Zware metalen (As, Pb, Hg, Cd)	Aantal monsters	35	19	9	4	8	75
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	87,5 %	97,3 %
PCB	Aantal monsters	47	7	12	3	16	85
	Conform	97,8 %	100 %	100 %	100 %	100 %	98,8 %
Dioxines	Aantal monsters	55	25	48	5	18	151
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Dioxineachtige PCB's	Aantal monsters	55	24	48	5	18	150
	Conform	98,2 %	100 %	100 %	100 %	100 %	99,3 %
Organochloor pesticiden	Aantal monsters	13		10	3	10	36
	Conform	100 %		100 %	100 %	100 %	100 %
Organofosfor pesticiden	Aantal monsters	11	0	9	2	9	31
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Nitrofuranen	Aantal monsters	95	24	44	6	18	187
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Nitro-imidazolen	Aantal monsters	95	24	45	6	18	188
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Niet-steroïde ontstekingsremmers	Aantal monsters	15		10	6	10	41
	Conform	100 %		100 %	100 %	100 %	100 %
Antibiotica (screening)	Aantal monsters	38	19	9	7	10	83
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Sulfonamiden en quinolonen	Aantal monsters	28	15	6	2	9	60
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Chloramfenicol	Aantal monsters	101	31	47	10	25	214
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Dapsone	Aantal monsters	38	18	9	7	10	82
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Ontwormingsmiddelen	Aantal monsters	13		9	7	10	39
	Conform	100 %		100 %	66,6 %	100 %	95,1 %

Dioxines, dioxineachtige PCB's en merker-PCB's in zuivelproducten bemonsterd bij de verwerking en de distributie

	Dioxines en dioxineachtige PCB's		Merker-PCB's	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Zuivelproducten	70	100 %	20	100 %

3.2.5. Eieren en eiprodukten

In eieren (batterij, scharrel, vrije uitloop, bio), worden controles uitgevoerd op de aanwezigheid van residuen en contaminanten, hoofdzakelijk in de pluimveebedrijven en in pakstations.

Zware metalen, PCB's, dioxines, bestrijdingsmiddelen en residuen van diergeneesmiddelen in eieren bemonsterd in het bedrijf van oorsprong

		Eieren van batterijen	Scharreleieren	Eieren van vrije uitloop	Bio-eieren	Totaal
Zware metalen (As, Pb, Hg, Cd)	Aantal monsters	19	14	32	16	81
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	97,3 %
PCB	Aantal monsters	19	16	41	20	96
	Conform	100 %	100 %	97,6 %	100 %	98,9 %
Dioxines	Aantal monsters	41	41	67	40	189
	Conform	100 %	100 %	98,5 %	97,5 %	98,9 %
Dioxineachtige PCB's	Aantal monsters	40	41	67	40	188
	Conform	100 %	100 %	100 %	97,5 %	99,5 %
Organochloor pesticiden	Aantal monsters	9	9	14	9	41
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Organofosfor pesticiden	Aantal monsters	9	10	12	7	38
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Nitrofuranen	Aantal monsters	78	52	36	24	190
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Nitro-imidazolen	Aantal monsters	77	52	36	24	189
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Antibiotica (screening)	Aantal monsters	44	12	13	13	82
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Sulfonamiden en quinolonen	Aantal monsters	43	11	13	12	79
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Chloramfenicol	Aantal monsters	93	59	38	31	221
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Dapsone	Aantal monsters	42	12	11	13	78
	Conform	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Coccidiostatica	Aantal monsters	42	13	13	12	80
	Conform	97,6 %	100 %	100 %	100 %	98,7 %

Bij overschrijding van de normen worden de eieren die aanwezig zijn in het bedrijf vernietigd en indien nodig wordt een recall (terugroeping bij de consument) georganiseerd. De in het bedrijf geproduceerde eieren worden slechts opnieuw in de voedselketen toegelaten wanneer analyses aantonen dat ze aan de normen beantwoorden.

Dioxines, dioxineachtige PCB's en merker-PCB's in eieren en eiproducten bemonsterd in de verwerking of bij de distributie

Matrix	Dioxines en dioxineachtige PCB's		Merker-PCB	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Eieren en eiproducten	10	100 %	10	100 %

3.2.6. Vlees en vleesproducten

Als gevolg van een incident te wijten aan de aanwezigheid van dioxines in chloorwaterstofzuur die in 2006 een verontreiniging van gelatine en van dierlijk vet veroorzaakte, werd bijzondere aandacht besteed aan de controles op de gelatineproductie.

Dioxines, dioxineachtige PCB's en merker-PCB's in vlees en afgeleide producten bemonsterd in de verwerking en bij de distributie

Matrix	Dioxines en dioxineachtige PCB's		Merker-PCB	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Vlees en afgeleide producten (waarvan 18 monsters gelatine)	87	100 %	22	100 %

124

In het slachthuis worden monsters van gevogelte, konijnen en wild geanalyseerd voor de opsporing van residuen van anabolica, niet-steroïdale ontstekingsremmers, antibiotica, antiparasitaire middelen, dioxines, zware metalen ...

De monsters van vrij wild worden vooral genomen met het oog op de bepaling van lood en cadmium. In de niet-conforme monsters werden aangetroffen: chloramfenicol (1), antibiotica (3), coccidiostatica (1) en ronidazol (3).

Karkassen van niet-conforme dieren die nog in het slachthuis aanwezig zijn worden in beslag genomen en vernietigd en vervolgens wordt een onderzoek uitgevoerd in het bedrijf van oorsprong. Bij aanwezigheid van chloramfenicol wordt een RASFF-bericht opgesteld.

In het slachthuis worden eveneens monsters van runderen, kalveren, varkens, schapen en paarden genomen. (zie deel 5, punt 3.2.1).

Residuen en contaminanten in het slachthuis (aantal monsters en % non-conformiteit)

	Gevogelte	Konijnen	Gekweekt wild	Vrij wild
Anabolica	394 (100%)	22 (100%)	4 (100%)	
Verboden stoffen	412 (99,7%)	25 (100%)	19 (84,1%)	
Antibiotica	517 (99,4%)	27 (100%)	3 (100%)	
Ontwormingsmiddelen	99 (100%)	12 (100%)	2 (100%)	21 (100%)
Anticoccidiose middelen	182 (99,5%)	16 (100%)		2 (100%)
Pyrethroïden	60 (100%)	9 (100%)		
Niet-steroïde ontstekingsremmers	93 (100%)	10 (100%)		
Dioxines, dioxineachtige PCB's en merker-PCB's	59 (100%)	10 (100%)		8 (100%)
Organochloor bestrijdingsmiddelen	47 (100%)			8 (100%)
Lood en cadmium	43 (100%)		1 (100%)	74 (100%)
Ochratoxine	44 (100%)			

3.2.7. Visserijproducten

3.2.7.1. Mariene biotoxines

Tweepleppige weekdieren (oesters, mosselen, Sint-Jakobsschelpen) zijn voor hun voedsel afhankelijk van fytoplankton dat zij uit het water filtreren. Bepaalde soorten fytoplankton produceren natuurlijke toxines die niet toxisch zijn voor de schelpdieren maar zich er wel in kunnen opstapelen. Deze toxines zijn bestand tegen de normale hittebehandeling voor de consumptie. Bij mensen kan na het eten van besmette schelpdieren o.a. verlamming (Paralytic Shellfish Poison: PSP), diarree (Diarhetic Shellfish Poison: DSP) of geheugenverlies (Amnesic Shellfish Poison: ASP) optreden.

Analyses van mariene biotoxines

	Aantal monsters	Conform
Oesters (productiegebied België)	45	98 %
Sint-Jakobsschelpen (vismijn)	50	98 %
Levende tweepleppige weekdieren (grootdistributie)	17	100 %
Totaal	112	98 %

Voor 2 monsters was er een ongunstig resultaat: 1 monster van oesters bevatte een te hoog gehalte aan DSP en in 1 monster van Sint-Jakobsschelpen was ASP boven de wettelijke norm aanwezig.

3.2.7.2. Histamine

Histaminevorming in vis kan plaatsvinden wanneer bacteriën het van nature in vis aanwezige aminozuur histidine omzetten in histamine. Bepaalde vissoorten zoals tonijn, makreel, sardines, haring, ansjovis bevatten veel histidine en houden bijgevolg meer risico in op vorming van histamine door het hanteren of de opslag in verkeerde omstandigheden (bijvoorbeeld bewaren bij kamertemperatuur). Het consumeren van dergelijke vis kan vergiftigingsverschijnselen veroorzaken zoals misselijkheid, huiduitslag, hoofdpijn en maagdarmklachten. Histamine is hittebestendig. Het gekoeld bewaren van verse vis (bij een temperatuur van 0 tot 4 °C) is dus een zeer belangrijke maatregel om histaminevorming tot een minimum te beperken.

In 2007 werden 44 monsters genomen van visserijproducten rijk aan histidine (ansjovis, tonijn, makreel, sardines en haring, zowel verse producten als conserven); deze waren allen binnen de wettelijke normen.

3.2.7.3. Dioxines, PCB's, zware metalen en PAK's

Dioxines, PCB's, zware metalen en PAK's (polyaromatische koolwaterstoffen) zijn verontreinigingen die in het leefmilieu aanwezig zijn. Ze worden via de voeding opgenomen door dieren en de mens en worden in het lichaam opgeslagen in het vetweefsel.

In 2007 werden in het stadium van de productie analyses op dioxines (33), dioxineachtige PCB's (33), PCB's (33), zware metalen (29) en PAK's (24) uitgevoerd op monsters, van calamares en inktvis, verse vis, schaaldieren, Sint-Jakobsschelpen en oesters. Alle resultaten waren conform.

In de verwerking en de distributie werden 3 non-conformiteiten voor dioxines en PCB's vastgesteld waarvan één gemeld via het RASFF. Het betrof telkens paling afkomstig uit Nederland. Zes non-conformiteiten voor merker-PCB's werden vastgesteld waarvan er 2 eveneens niet conform waren voor dioxines en dioxineachtige PCB's. Deze palingen waren afkomstig uit Nederland, Zweden, de Verenigde Staten en Frankrijk.

Dioxines, dioxineachtige PCB's en merker-PCB's in visserij- en aquacultuurproducten in de verwerking en de distributie

Matrix	Dioxines en dioxineachtige PCB's		merker-PCB's	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Visserij en aquacultuur	156	98 %	149	96 %

3.2.7.4. Tributyltin

Tributyltin is een stof die sinds het begin van de jaren 1970 soms in verf gebruikt wordt om de aangroei van algen en zeepokken op de scheepsrompen tegen te gaan. Zonder gebruik van dergelijke verf neemt het brandstofgebruik tussen de 25 en de 50% toe. Deze organotinverbinding wordt tegenwoordig in grote hoeveelheden aangetroffen in de havens en vaarroutes. Het gebruik van verf met tributyltin is sinds 1990 verboden op de rompen van schepen kleiner dan 25 m. De Europese Unie heeft aan haar lidstaten een verbod opgelegd om tributyltin nog op de markt te brengen en wetgeving is in voorbereiding om het verbod op de aanwezigheid van tributyltin op scheepsrompen van kracht te maken in haar lidstaten. Tributyltin hecht zich gemakkelijk aan slijbdeeltjes en zwevend stof. Op deze manier komt het in de voedselketen terecht. Zo komt tributyltin voor in schaal- en schelpdieren.

In 2007 werden 80 monsters genomen van garnalen, mosselen en oesters in het Belgische productiegebied, de grootdistributie en invoer voor onderzoek op tributyltin. Alle resultaten waren conform.

3.2.7.5. Organische zuren

Sorbinezuur en benzoëzuur zijn toegelaten conserveermiddelen in gekookte garnalen. Boorzuur is echter verboden. In 2007 werden 31 monsters genomen van gekookte garnalen voor analyse op sorbinezuur, benzoëzuur en boorzuur. Deze monster werden genomen ter hoogte van de vismijn (8), de verwerkende industrie (10), de detailhandel (8) en de invoer (5). Alle monsters waren binnen de wettelijke normen.

3.2.8. Diverse levensmiddelen

3.2.8.1. Residuen van bestrijdingsmiddelen

In 2007 werden 186 monsters van verwerkte producten van plantaardige oorsprong en 126 monsters van babyvoeding geanalyseerd. 95,4 % van de verwerkte producten en 97,6 % van de babyvoeding was conform (afwezigheid van residuen of overschrijding van de MRL vastgelegd in de wetgeving).

Residuen van bestrijdingsmiddelen in verwerkte producten van plantaardige oorsprong en in babyvoeding

	Monsters			
	Aantal	Zonder residuen (conform)	Met residuen \leq MRL (conform)	Met residuen $>$ MRL (niet conform)
Verwerkte producten	186	126 (67,7 %)	52 (28 %)	8 (4,3 %)
Potjes babyvoeding	126	123 (97,6 %)		3 (2,4 %)

De vastgestelde overschrijdingen in verwerkte producten betroffen vooral ananas. Voor babyvoeding werd de MRL vastgesteld op 0,01 mg/kg. Drie monsters overschreden

lichtjes deze waarde van 0,01 mg/kg. Deze voedingsmiddelen werden van de markt teruggetrokken.

3.2.8.2. Mycotoxines

Mycotoxines zijn secundaire metabolieten van schimmels die zich ontwikkelen op plantaardige producten tijdens de groei en tijdens de opslag. Omwille van hun chemische structuur zijn ze zeer stabiel doorheen de voedselketen. De gevaarlijkste mycotoxines worden gecontroleerd in de meest gevoelige matrices (granen en levensmiddelen op basis van granen): het zijn aflatoxines, ochratoxine A, patuline et fusariumtoxines.

3.2.8.2.1. Toxines van Fusarium

DON, een mycotoxine

Deoxynivalenol (DON), ook vomitoxine genoemd, is een mycotoxine waaraan steeds meer aandacht wordt besteed. In 2007 vertoonde de oogst van wintergraan verhoogde contaminatieniveaus die de normen voor levensmiddelen benaderden of zelfs overschreden. De deoxynivalenol producerende schimmel (Fusarium) ontwikkelt zich in landen met een gematigd en vochtig klimaat, vooral bij regen gedurende het bloeiseizoen. Levensmiddelen die kunnen verontreinigd worden zijn gerst, tarwe, maïs en haver. De inname van DON veroorzaakt misselijkheid, braken, buikpijn, diarree, duizeligheid en hoofdpijn.

De toepassing van goede teeltpraktijken kan het contaminatieniveau beperken. Een omzendbrief voor de handelaars en de verwerkers van graan licht de maatregelen toe die moeten genomen worden in geval van contaminatie en voorwaarden voor melding.

In 2007 waren alle resultaten voor DON conform. Niettemin werd de productie van een Belgische onderneming die tortillachips produceert op basis van maïs, onderzocht op basis van een RASFF-alarm: 120 monsters werden door het FAVV genomen en het bedrijf heeft ook eigen analyses uitgevoerd. Door het bedrijf werden beheersmaatregelen genomen (keuze van de grondstoffen) om het risico op verontreiniging te verminderen.

Zearalenone is een mycotoxine met effecten gelijkaardig aan oestrogenen dat in kleine hoeveelheden vooral wordt aangetroffen in maïs in Noord-Amerika, Japan en Europa.

Matrix	DON		Zearalenone		Fumonisine		T2 & HT2	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Ontbijtgranen	10	100 %	10	100 %	10	100 %	8	NVT*
Maïschips en popcorn	10	100 %	14	100 %	38	100 %	10	NVT*
Polenta			9	100 %	10	NVT*		
Levensmiddelen op basis van maïs	10	100 %	5	100 %	46	100 %		
Babyvoeding	10	100 %	10	100 %	20	100 %	10	NVT*
Tarwe en afgeleide producten	27	100 %					37	NVT*
Vleesvervangers	10	100 %						
Totaal	77	100 %	48	100 %	124	100 %	65	NVT*

* Er werd geen Europese maximale limiet bepaald maar een monitoring werd uitgevoerd op vraag van de Europese Commissie

3.2.8.2.2. Aflatoxines

Aflatoxines zijn mycotoxines die o.m. geproduceerd worden door een schimmel van het type *Aspergillus* die zich ontwikkelt bij hoge temperatuur en vochtigheid. Deze mycotoxines zijn genotoxische, cancerogene stoffen die in tal van levensmiddelen kunnen voorkomen.

De groep van de aflatoxines omvat meerdere stoffen met wisselende toxiciteit en voorkomen in levensmiddelen. Aflatoxine B1 is veruit het meest toxisch. Aflatoxine B1 wordt bij melkkoeien omgezet tot aflatoxine M1.

Analyses van aflatoxines in 2007

Matrix	Aflatoxines B1, B2, G1 en G2		Aflatoxines M1	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Ontbijtgranen	14	100 %		
Kruiden	38	100 %		
Gedroogde vruchten	218	99 %		
Babyvoeding	15	100 %	11	100 %
Melk en afgeleide producten			81	100 %
Totaal	285	99 %	92	100 %

Een monster van nootjes in de distributie bleek gecontamineerd en er werd een PV opgesteld.

3.2.8.3. Dioxines en PCB's

Als gevolg van een incident in 2006 door de aanwezigheid van dioxines in waterstofchloride dat op zijn beurt een verontreiniging veroorzaakte van gelatine en dierlijk vet, werd in 2007 bijzondere aandacht besteed aan levensmiddelen die een zure hydrolyse ondergingen, zoals sojasaus.

Analyses, dioxineachtige PCB's.

	Dioxines en dioxineachtige PCB's		merker PCB's	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Voedingssupplementen en visolie	10	100 %	5	100 %
Babyvoeding	20	100 %	10	100 %

3.2.8.4. Additieven

Additieven of toevoegsels zijn stoffen die opzettelijk om technische redenen aan voedingsmiddelen worden toegevoegd en waarvan de aanwezigheid gewenst is tot de levering aan de verbruiker. Ze worden gebruikt om bepaalde voedingskenmerken te wijzigen of te verbeteren: voor de verlenging van de houdbaarheid (conserveermiddelen en anti-oxidanten), voor de wijziging van de textuur en de stabiliteit, voor de wijziging van de kleur en de smaak (kleur- en smaakstoffen).

De additievenwetgeving werkt met positieve lijsten; dit betekent dat additieven verboden zijn als er geen specifieke toelating voor wordt gegeven.

Het gebruik van sulfiet in zuiver gehakt vlees is wettelijk verboden. Vlees dat aan de lucht wordt blootgesteld oxideert en krijgt een roestbruine kleur. Sulfiet wordt toegevoegd om de rode kleur van het vlees te bewaren. Sulfiet kan aldus bedorven vlees een vers uitzicht geven en een risico vormen voor de voedselveiligheid. Verschillende honderden controles worden jaarlijks uitgevoerd bij de slagers, in de groothandel, in de grootkeukens en in de supermarkten. In toebereid gehakt vlees kunnen sulfieten voorkomen in de toegevoegde ingrediënten. In dat geval mag het gehalte aan sulfiet in het eindproduct niet hoger zijn dan de wettelijk vastgelegde norm en moet nagegaan worden of sulfiet wel degelijk is toegelaten in de toegevoegde ingrediënten. Een controle op de aanwezigheid van sulfiet in gehakt bestaat in eerste instantie uit een snelle routinetest waarbij gebruik wordt gemaakt van malachietgroen. Bij positief resultaat wordt een analyse ter bevestiging uitgevoerd in het laboratorium.

Sulfiet in diverse levensmiddelen in 2007

	Aantal monsters	Conform
Gehakt	480	94 %
Gedroogd fruit	10	100 %
Gedroogde groenten	10	100 %
Garnalen	10	100 %
Geschilde aardappelen	10	100 %
Verwerkte aardappelen	10	100 %
Frisdranken op basis van vruchtensap	10	100 %
Confituur	10	100 %
Mosterd	10	100 %
Suikers	10	100 %
Witte wijn	27	100 %
Rode wijn	15	100 %

Van de 480 malachietgroentesten uitgevoerd op gehakt vlees, waren 30 testen positief waarvan 27 in het laboratorium bevestigd. De niet-conforme producten werden in beslag genomen en er werd 15 PV's, 4 beslagen, 2 brieven en 6 andere maatregelen genomen. Ook vorige jaren werden niet-conforme monsters gevonden, doch steeds minder dan 10%.

De bewaarmiddelen benzoëzuur, sorbinezuur, nitraat en nitriet (136 monsters), de kleurstoffen tartrazine, chochenille, azorubine en oranjegeel (44 monsters), de zoetstoffen acesulfaam K, aspartaam, cyclohexaamzuur en sucralose (50 monsters), en de additieven propyleenglycol en mononatriumglutamaat (41 monsters) werden in diverse levensmiddelen geanalyseerd. Alle monsters waren conform.

Er werden 187 monsters van chili- en kerriepoeder, kurkuma en palmolie geanalyseerd op het verboden additief soedanrood. Alle monsters waren conform.

De aanwezigheid van de contaminanten arseen, kwik, cadmium en lood werd nagegaan in 24 additieven. Al de analyses waren conform.

Benzeen is kankerverwekkend; de meest voorkomende blootstelling aan deze stof is deze via inademing. Benzeen kan echter onder bepaalde omstandigheden in kleine hoeveelheden gevormd worden in frisdrank door reactie van benzoëzuur (een bewaarmiddel) en ascorbinezuur (vitamine C). Opdat deze reactie zou plaatsvinden moet wel aan een groot aantal voorwaarden voldaan zijn: temperatuur, bewaartijd, UV-licht, aanwezigheid van bepaalde andere stoffen... Omdat suiker de vorming van benzeen lijkt af te remmen en omdat licht de vorming van benzeen doet verhogen, werden vooral frisdranken met zoetstoffen in doorzichtige flessen en enkele maanden vóór de vervaldatum bemonsterd.

In 2007 werden 89 analyses uitgevoerd. Geen enkele frisdrank bevatte meer dan 10 ppb benzeen (de door Europa voorgestelde actielimiet van benzeen in frisdrank) en 9 bevatten tussen 1 en 5 ppb benzeen (1 ppb is de Europese wettelijke norm voor benzeen in water). Uit de analysesresultaten kan worden afgeleid dat de frisdrankenindustrie reeds veel inspanningen heeft geleverd om frisdranken te produceren met een zo laag mogelijk benzeengehalte.

3.2.8.5. Zout in brood

Zout geeft brood een betere smaak en houdt het brood langer vers. Een te hoge zoutinname wordt in verband gebracht met een verhoogde bloeddruk. Er wordt daarom algemeen aanbevolen om de inname van zout te beperken. De betrokken sectororganisatie is bereid om mee te werken aan betere resultaten maar het ontbreken van een Europese norm voor zout in brood draagt niet bij tot een daling van de totale zoutinname.

De Belgische wetgeving legt voor brood een maximum op van 2 % zout uitgedrukt in verhouding tot de droge stof. Aangezien brood deel uitmaakt van het dagelijks menu, draagt brood in sterke mate bij tot de totale zoutinname en is het belangrijk dat het zoutgehalte in brood de norm niet overschrijdt. In 2007 werden in de transformatie- en de distributiesector respectievelijk 13 en 38 broden geanalyseerd. In de transformatiesector bevatten 4 (31 %) van de 13 broden duidelijk te veel zout. Hiervoor werden 3 waarschuwingen gegeven en 1 PV opgesteld. In de distributiesector vertoonden 10 (26 %) van de 38 broden een duidelijke overschrijding van de norm; 6 waarschuwingen, 1 PV en 3 andere maatregelen werden genomen

3.2.8.6. Vitamines en mineralen

3.2.8.6.1. Zuigelingenvoeding

De wetgeving bepaalt onder andere dat zuigelingenvoeding een minimum- en maximumgehalte aan vitamines en mineralen moet bevatten. De volledige zuigelingenvoeding wordt uitsluitend in de apotheek verkocht; daarom werden deze monsters in het kader van het protocol tussen het FAVV en het FAGG (Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten), door het FAGG genomen. Aangezien het FAGG in 2007 nog niet de nodige bevoegdheden had, konden deze monsters niet genomen worden.

Het FAVV bemonsterde in 2007 toch 10 stalen van opvolgzuigelingenvoeding op de gehalten van vitamines en mineralen. Het vitaminegehalte van alle monsters was conform. Voor het mineralengehalte werden voor 3 van de 10 monsters lichte afwijkingen ten opzichte van de norm vastgesteld.

3.2.8.6.2. Voedingssupplementen

Voedingssupplementen zijn producten onder de vorm van pillen, tabletten of andere voorgedoseerde vormen die essentiële voedingsstoffen (zoals vitamines, mineralen, aminozuren etc.) bevatten die worden geconsumeerd ter aanvulling op de normale voeding. De gehalten van deze stoffen moeten overeenkomen met de geëtiketteerde waarden en beantwoorden aan de minimale en maximale wettelijke waarden. Verder moeten de geëtiketteerde waarden ook gegarandeerd zijn tot op de vervaldatum.

In 2007 werden door het FAVV 27 voedingssupplementen met vitamines genomen (15 monsters in de transformatie- en 12 in de distributiesector) en 34 voedingssupplementen met mineralen (18 monsters in de transformatie- en 16 in de distributiesector). Zowel in de transformatie- als in de distributiesector werden voor 2 monsters inbreuken op de reglementering vastgesteld. Voor voedingssupplementen met mineralen werden zowel in de transformatie- als in de distributiesector inbreuken vastgesteld. Er waren respectievelijk 15 en 11 loten waarvoor maatregelen werden genomen.

Ook de voorgaande jaren waren meer dan de helft van de monsters niet conform.

In het kader van het protocol tussen het FAVV en het FAGG (Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten) was voorzien dat het FAGG monsters zou nemen van voedingssupplementen die worden verkocht bij apothekers. Door het ontbreken van de nodige bevoegdheden van het FAGG werden er uiteindelijk geen monsters genomen in 2007.

Er werd eveneens een specifieke actie op touw gezet door de Nationale Opsporingseenheid (zie hoofdstuk fraudebestrijding).

3.2.8.7. Allergenen

Het aantal voedselallergieën lijkt toe te nemen en voornamelijk kinderen worden hierdoor getroffen. De gevaarlijkste allergische reactie is de zogenaamde anafylactische shock die levensbedreigend kan zijn. Ook zeer kleine hoeveelheden van een allergeen kunnen een dergelijke reactie uitlokken. De minimale hoeveelheid waarbij een allergische reactie optreedt kan per persoon en per voedselallergie enorm variëren. Het enige dat een persoon met een voedselallergie dus kan doen, is het allergeen vermijden en daarbij is een duidelijk en leesbaar etiket van elk voorverpakt levensmiddel een absolute noodzaak. De wetgeving inzake etikettering bepaalt dat het gebruik van 12 allergenen (glutenbevattende granen, schaaldieren, eieren, vis, pinda, soja, melk (inclusief lactose), bepaalde noten, selderij, mosterd, sesamzaad en afgeleide producten en sulfiet boven 10 mg/l of 10mg/kg) in de ingrediënten duidelijk moet vermeld worden op het etiket. Vanaf 23 december 2008 worden lupine en weekdieren toegevoegd aan deze lijst.

In de transformatiesector werden 494 missies en 573 controles in 474 bedrijven uitgevoerd waarbij de allergenenetikettering gecontroleerd werd, onder andere door een verificatie van de opgegeven inhoud. De 12 vermelde allergenen werden hierbij in beschouwing genomen; 506 inspecties (88 %) waren conform. In de distributiesector werden 734 missies en 854 controles in 688 bedrijven uitgevoerd waarbij de allergenenetikettering gecontroleerd werd; 703 (82 %) controles waren conform.

In de distributiesector werden 35 analyses op ei-allergenen, 30 analyses op melkallergenen, 30 analyses op pindanootalergenen en 30 analyses op gluten uitgevoerd op uiteenlopende producten. Zeven van deze monsters waren niet conform: 1 voor aardnoten, 1 voor ei, 1 voor gluten, 4 voor melk; 2 waarschuwingen werden opgesteld.

Het feit dat kruiscontaminatie niet wettelijk geregeld is en dat er geen wettelijke drempelwaarden kunnen worden opgesteld (behalve voor sulfiet), maakt dat sommige producten zonder vermelding van allergenen op het etiket maar met zeer lage concentraties aan allergenen wettelijk gezien toch correct geëtiketteerd zijn.

3.2.9. Contactmaterialen

Levensmiddelen kunnen gecontamineerd worden door de materialen of voorwerpen waarmee ze in aanraking komen. Aangezien elk levensmiddel met materialen in contact komt is het belangrijk erover te waken dat er geen contaminatie is vanuit deze materialen in het voedsel. Dit gebeurt aan de hand van migratietesten waarbij de materialen gedurende een zekere tijd bij een bepaalde temperatuur met een levensmiddel of een vloeistof die dat levensmiddel kan vervangen, in contact gebracht worden.

Bij niet-conforme resultaten worden PV's en waarschuwingen opgesteld en na risico-evaluatie kan tot een terugroeping worden beslist. In 2007 werden 1 waarschuwing en 3 PV's opgesteld, werd 1 inbeslagname ondernomen, werden maatregelen opgelegd aan 4 andere operatoren; 3 keer werden andere maatregelen en 9 terugroepingen via perscommuniqué uitgevoerd.

3.2.9.1. Lood en cadmium in ceramiek

Vele ceramische producten zoals borden, tassen, keukengerei zijn gekleurd, versierd of gelakt, wat soms kan leiden tot een verhoogde afgifte van cadmium en lood in het levensmiddel. De limieten van lood en cadmium in ceramiek en de migratie van deze metalen naar eetwaren zijn strikt gereguleerd.

In 2007 werden 65 stalen geanalyseerd op cadmium en lood. Er werd bij één staal een overschrijding van de migratielimiet voor lood vastgesteld waarbij de hoogst gemeten concentratie 45,9 mg/kg levensmiddel bedroeg (de norm bedraagt 4 mg/kg). Ook de migratielimiet voor cadmium werd in één geval overschreden.

3.2.9.2. 4-4-difenylnmethaan in voorwerpen uit zwarte nylon

Bij voorwerpen zoals spatels en lepels uit zwarte nylon kan soms migratie van primaire aromatische amines worden vastgesteld. Deze stoffen zijn vermoedelijk gelinkt aan de zwarte kleurstof en kunnen kankerverwekkend zijn.

In 2007 werden 145 stuks keukengerei in zwart nylon zoals spatels, lepels, etc. bemonsterd op 4,4-diaminofenylnmethaan. Bij 14 stalen werd de norm overschreden.

3.2.9.3. Aluminiumfolie en aluminiumbakjes

Voor aluminium is in de wetgeving geen specifieke migratielimiet opgegeven. Omdat aluminiumfolie en aluminiumbakjes echter frequent worden gebruikt werd ook in 2007 voor deze producten een bemonsteringscampagne opgezet.

Er werden in totaal 35 stalen geanalyseerd op de migratie van aluminium: 18 aluminiumbakjes en 17 stalen aluminiumfolie. Net als in 2006 wijzen de resultaten van 2007 er op dat bij gebruik bij hoge temperaturen hoge concentraties migreren.

3.2.9.4. SEM in babyvoeding en in vette levensmiddelen

In glazen bokalen met een metalen deksel wordt azodicarbonamide gebruikt bij het maken van de dichtingsring aan de binnenkant van het deksel. Onder andere door sterilisatie kan azodicarbonamide worden omgezet tot semicarbazide (SEM). Er is geen wettelijke norm voorzien voor SEM. Wel is het gebruik van azodicarbonamide reeds verboden vanaf 2 augustus 2005. Materialen en voorwerpen die voor deze datum zijn afgevuld, mogen nog in de handel worden gebracht op voorwaarde dat de afvuldatum op de materialen en voorwerpen is vermeld.

Aangezien baby's een kwetsbare groep zijn, werden in 2007 in de distributie 12 monsters babyvoeding geanalyseerd op migratie van SEM. Daarnaast werden evenveel monsters van vette levensmiddelen in een glazen bokaal met een metalen deksel bemonsterd. Nergens werd SEM vastgesteld. In de transformatie werden 5 stalen levensmiddelen geanalyseerd. Geen enkel monster was positief.

3.2.9.5. Formaldehyde in keukengerie in melamine

Formaldehyde is een kankerverwekkende stof die wordt gebruikt in melamine, een harde kunststof. Er werden 116 stalen geanalyseerd waarvan één niet conform was.

3.2.9.6. Andere controles

Analyses werden uitgevoerd op stoffen gebruikt bij het bedrukken van tetrapakverpakkingen, de analyses werden veelal uitgevoerd op melk, tomatenconcentraat en fruitsappen. Er werden ook analyses uitgevoerd op tin in conservenblikken, op fluorverbindingen in potten en pannen met een teflonlaag, zware metalen op herbruikbare borden; nergens werden verhoogde migraties vastgesteld.

Bisfenol A, een stof die wordt gebruikt bij het maken van een harde soort plastic, nl. polycarbonaat, werd geanalyseerd in 47 monsters (35 op zuigflessen en 12 op bekers). Nergens werd de norm overschreden.

Daarnaast werd de globale migratie gemeten bij plastic vaatwerk, bij handschoenen en flexibele siliconevormen. Bij de eerste 2 groepen werden wel overschrijdingen van de globale migratielimiet vastgesteld.

3.2.10. Water voor de bereiding van levensmiddelen en water in flessen

Analyses werden uitgevoerd om de drinkbaarheid van flessenwater en water gebruikt bij de bereiding van levensmiddelen na te gaan. De monsters werden genomen bij de verwerking en de distributie. Het betreft zowel chemische als microbiologische analyses.

Analyses uitgevoerd op water bemonsterd in de sector van de verwerking

Type water	Aantal monsters	Conform	Reden van niet-conformiteit
Water voor de bereiding van levensmiddelen (diverse oorsprong : putten...)	116	92,2 %	Microbiologisch en chemisch (gehalte aan boor, fluor, natrium, mangaan, nikkel, ammonium, nitriet, chloriet, chloraat, lood)
Behandeld leidingwater	45	100 %	
Natuurlijk mineraalwater of bronwater	53	98,1 %	Microbiologisch

Analyses uitgevoerd op waters bemonsterd in de sector van de distributie

Type water	Aantal monsters	Conform	Reden van niet-conformiteit
Behandeld leidingwater	40	95 %	gehalte aan natrium en lood
Natuurlijk water of bronwater (flessen)	54	100 %	

3.3. Microbiologische controles

Jaarlijks worden door het FAVV diervoeders, levende dieren, karkassen en verschillende soorten levensmiddelen bemonsterd voor microbiologische analyse. Micro-organismen kunnen immers schadelijke effecten teweegbrengen bij zowel dier als mens.

Welke micro-organismen precies opgespoord worden hangt af van het type levensmiddel. Afhankelijk van de samenstelling, de bereidingswijze en de bewaring houdt elk type levensmiddel specifieke microbiologische risico's in. Ziekteverwekkende of pathogene micro-organismen zijn Salmonella, Listeria monocytogenes, Campylobacter, Staphylococcus coagulase positief, Bacillus cereus, Clostridium perfringens en Vibrio parahaemolyticus, alsook het norovirus en het hepatitis A-virus. Ze kunnen voedseltoxicities veroorzaken.

Besmetting van levensmiddelen kan gebeuren door gebruik van besmette grondstoffen, maar ook door een gebrek aan hygiëne tijdens de bereiding of het productieproces. Naast pathogenen wordt ook gezocht naar indicatororganismen. Deze micro-organismen zijn op zichzelf onschadelijk, maar hun aanwezigheid kan wel duiden op het feit dat de microbiologische kwaliteit van het levensmiddel minder goed is. Voorbeelden van indicatororganismen zijn E. coli, Enterobacteriaceae, totaal kiemgetal en gisten en schimmels.

3.3.1. Diervoeders

Bij diervoeders gaat de aandacht vooral uit naar salmonella. De aanwezigheid van deze kiemen in diervoeders hebben gevolgen voor de diergezondheid maar kunnen eveneens verontreiniging van de levensmiddelen van dierlijke oorsprong met zich brengen (eieren...) met alle gevolgen van dien voor de consumenten.

Salmonellaonderzoek bij diervoeders

	Aantal monsters	Conform
Grondstoffen	241	99,5 %
Samengestelde voeders	405	99,5 %

3.3.2. Levende dieren

3.3.2.1. Salmonellabestrijding bij fokpluimvee en leghennen

Volgens de Europese en nationale regelgeving zijn alle fokpluimveebedrijven met een capaciteit van 200 of meer stuks pluimvee onderworpen aan een nationaal programma voor Salmonellabestrijding. Intensieve monitoring op de aanwezigheid van zoönotische Salmonella maakt een onderdeel uit van dit programma. De tomen worden 3 maal tijdens de opfok en om de 14 dagen tijdens de productie bemonsterd.

Op 28 juni 2007 ging het programma voor Salmonellabestrijding bij leghennen van start. Eén van de onderdelen van dit programma is de monitoring op de aanwezigheid van zoönotische Salmonella, 2 maal tijdens de opfok en 3 maal tijdens de productieperiode. Eveneens blijft de uitgangscntrole in het kader van de gezondheidskwalificatie bestaan.

Monitoring zoönotische Salmonella bij leghennen en moederdieren

Categorie		Bedrijven			Tomen		
		totaal	% positief	% positief*	totaal	% positief	% positief*
Fokpluimvee	opfok	71	2,8 %	0,7 %	206	1 %	0,2 %
	productie	150	15,3 %	4 %	496	5,6 %	1,6 %
Leghennen	opfok	67	7,5 %	1,5 %	109	4,6 %	0,6 %
	productie	221	8,1 %	4,1 %	378	5,6 %	2,9 %

* % positief voor een te bestrijden serotype zoönotische Salmonella:

- voor fokpluimvee: Salmonella Enteritidis, Salmonella Typhimurium, Salmonella Virchow, Salmonella Hadar en Salmonella Infantis
- voor leghennen: Salmonella Enteritidis

3.3.2.2. Gezondheidskwalificatie pluimvee

In het kader van de gezondheidskwalificatie worden bij gebruikspluimvee van elk hok stalen genomen voor de controle op zoönotische Salmonella in de laatste 3 weken voor de slacht. De stalen worden genomen door de verantwoordelijke.

Overzicht uitgangscntrole gebruikspluimvee

	Bedrijven		Tomen		Monsters	
	Totaal	% positief	Totaal	% positief	Totaal	% positief
leghennen	175	9,1 %	307	5,5 %	340	5 %
braadkippen	978	12,6 %	8.809	3,1 %	15.712	2,5 %

3.3.2.3. Salmonella bij kalkoenen

Over de periode oktober 2006 tot en met september 2007 werd in alle Europese lidstaten een onderzoek uitgevoerd naar de prevalentie van zoönotische Salmonella bij vleeskalkoenen. Het meest voorkomend serotype was S. Kottbus, 4 % van de tomen was positief voor S. Typhimurium.

Overzicht resultaten Salmonellasurvey bij kalkoenen

	Bedrijven		Tomen		Monsters	
	Totaal	% positief	Totaal	% positief	Totaal	% positief
Kalkoenen	27	33 %	76	15,8 %	380	9,5 %

3.3.2.5. Salmonellabestrijding bij vleesvarkens

28 juni 2007 was de officiële startdatum van de 2^e fase van het programma voor Salmonellabewaking bij varkens. In 2005 werd gestart met het analyseren van de serumstalen genomen in het kader van het Aujeszky-programma om de Salmonellastatus van elk vleesvarkenbedrijf te kunnen bepalen. In 2007 kregen 236 bedrijven de status van "Salmonella-risicobedrijf". Deze bedrijven moeten zich laten controleren door de bedrijfsdierenarts aan de hand van een checklist en moeten aanpassingen uitvoeren om de insleep en verspreiding van Salmonella te voorkomen. Er moet eveneens bacteriologisch onderzoek uitgevoerd worden. DGZ en ARSIA omkaderen de bedrijfsdierenartsen bij de begeleiding van risicobedrijven voor salmonella aan de hand van een actieplan.

Programma voor Salmonellabewaking varkens:
serologisch analyses

	Totaal	% positief (S/P > 0.6)
Monsters	200.697	16,7 %
Bedrijven	6.978	31,1 %

3.3.3. Melk en melkproducten

3.3.3.1. Op de hoeve

Microbiologische analyses op de hoeve (aantal monsters en % conform)

	Totaal kiemgetal	Enterobacteriaceae	Coagulase + Staphylococcus	E. coli
Rauwe koemelk	20 (80 %)		32 (100 %)	
Rauwe paardenmelk	20 (90 %)			
Roomijs en melkijs		29 (86,2 %)	16 (100 %)	
Rauwmelkse boter			30 (86,7 %)	12 (41,7 %)
Rauwmelkse kaas			76 (92,1 %)	28 (89,3 %)
Rauwe geitenmelk			19 (100 %)	22 (100 %)
Geitenkaas			10 (90 %)	121 (91,7 %)
Room				11 (63,6 %)

De aanwezigheid van indicatorkiemen wijst op een gebrekkige hygiëne.

Elk niet-conform resultaat bij een analyse van coagulasepositieve *Staphylococcus* in rauwmelkse kaas en in geitenkaas heeft aanleiding gegeven tot een onderzoek naar enterotoxines; alle monsters waren conform.

Voor wat de pathogene kiemen betreft werd er geen *Salmonella* vastgesteld. In een monster van rauwe koemelk werd de norm voor *Listeria monocytogenes* (aanwezigheid in 25 g) overschreden. Voor *E. coli* O157 werden er 2 overschrijdingen in rauwmelkse boter en 1 overschrijding in rauwe koemelk vastgesteld. In verse rauwmelkse kaas werd geen *Campylobacter* teruggevonden.

3.3.3.2. Op de melkerij

Microbiologische analyses op de industriële melkerij (aantal monsters en % conform)

	Totaal kiemgetal	Enterobacteriaceae	Coagulase + <i>Staphylococcus</i>	<i>E. coli</i>
Gepasteuriseerde consumptiemelk	10 (70 %)	10 (100 %)		
Desserten op basis van melk		14 (100 %)		
Rauwmelkse kaas			83 (97,6 %)	48 (95,8 %)
Warmtebehandelde kaas			94 (100 %)	109 (99,1 %)
Melkpoeder			23 (100 %)	

Er werden 2 non-conforme stalen voor coagulasepositieve *Staphylococcus* vastgesteld. In geen enkel van de stalen werden er enterotoxines teruggevonden.

Er werd geen *Salmonella*, *E. coli* O157 of *Bacillus cereus* en *Listeria monocytogenes* teruggevonden.

3.3.4. Vlees

Voor karkassen en vlees van slachtdieren en van gevogelte gelden indicatorcriteria voor hygiëne waarvan de overschrijding geen terugtrekking vergt maar wel correctieve maatregelen in verband met de hygiëne van de processen. Deze criteria worden vooral gebruikt door de exploitanten van slachthuizen en uitsnijderijen voor de verificatie van hun HACCP-plan maar die eveneens toegepast worden op bemonsteringen in het kader van de officiële controles. Op nationaal niveau zijn er uitzonderingen op deze regel: de aanwezigheid van *E. coli* O157 brengt een verbod op het op de markt brengen met zich.

De controle op de normen gebeurt daarentegen op het niveau van de distributie, dwz. zo dicht mogelijk bij de consument.

Vachtcondities van slachtdieren

De Europese reglementering beklemtoont het belang van een schone vacht of een schone huid bij het slachten. Uiteenlopende organismen kunnen voorkomen in het darmstelsel, de uitwerpselen en op de huid van verder gezonde dieren. Sommige kunnen voedselvergiftigingen veroorzaken bij de mens (bij voorbeeld *E. coli* O157, *Salmonella*, *Campylobacter*).

De huid is een potentiële bron van verontreiniging van de karkassen bij het slachtproces. Des te vuiler en vochtiger, des te groter het risico op verontreiniging van de karkas en voor de gezondheid van de consumenten.

Na overleg met de betrokken beroepsorganisaties werd einde 2006 een omzendbrief gepubliceerd om de aandacht van de verschillende betrokkenen, de veehouders, de vervoerders en de slachthuisexploitanten te vestigen op hun respectieve verantwoordelijkheden. Aan de hand van fotomateriaal kunnen de verschillende categorieën bepaald worden en kan worden uitgemaakt of de dieren al dan niet geslacht mogen worden.

In de overgangsperiode tot 31/3/2007 werden geen sancties toegepast. Na 31/3/2007 is het vervoer en het slachten van dieren van categorie (zeer vuile dieren) verboden.

Het FAW heeft hierover in 2007 eveneens een informatiecampagne gevoerd (brochures, info op landbouwbeurzen) die in 2008 voortgezet wordt (posters en een vademecum).

De beroepsfederaties worden sterk aangemoedigd hierover wederzijdse akkoorden af te sluiten. Een protocol werd getekend op 12 maart 2008.

3.3.4.1. Salmonella en Campylobacter

In de slachthuizen van varkens en pluimvee worden willekeurige monsters genomen om de verontreiniging met deze zoonotische agentia na te gaan.

Verontreiniging van varkenskarkassen

	Salmonella		Campylobacter	
	Aantal monsters	Besmetting	Aantal monsters	Besmetting
Varkenskarkassen	293	16 %	213	12,2 %

Verontreiniging van karkassen van braadkippen:

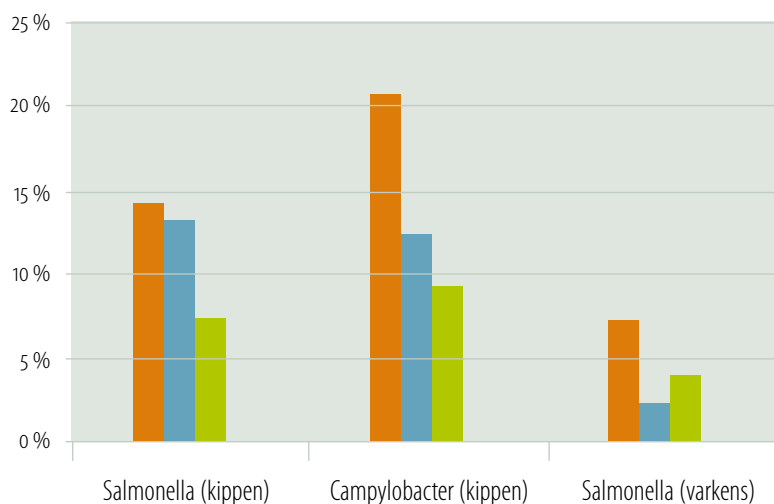
- 8,9 % voor salmonella
- 22,5 % voor campylobacter.

Verontreiniging van karkassen van soepkippen:

- 45,4 % voor salmonella
- 34,7 % voor campylobacter.

Deze bacteriën kunnen aanwezig zijn in het darmstelsel van varkens en gevogelte zonder dat dit leidt tot ziekteverschijnselen. Het strippen is bijgevolg een kritisch punt in het slachtproces, want de belangrijkste bron van verontreiniging van de karkassen. Bij ongunstig resultaat moeten de operatoren correctieve maatregelen nemen door aanpassing van hun HACCP-plan.

Verontreiniging van uitgesneden vlees van varkens en gevogelte

De verontreiniging van vlees van braadkippen door salmonella en Campylobacter nam verder af in 2007.

2005	14,2 %	20,7 %	7,3 %
2006	13,3 %	12,4 %	2,4 %
2007	7,4 %	9,3 %	4,1 %

3.3.4.2. Enterohemorragische E. coli O157

Aangezien op Europees vlak geen criteria werden vastgesteld voor deze pathogeen werden op nationaal vlak maatregelen genomen om de commercialisering van dergelijk verontreinigd vlees te voorkomen.

Bij niet-conform resultaat wordt het vlees van deze karkassen opgespoord met het oog op vernietiging of een verwerking die de complete vernietiging van de bacterie waarborgt.

Verontreiniging van rundvlees door enterohemorragische E. coli O157

	Runderkarkassen		Vlees	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
2005	2.554	89,9 %	251	99,3 %
2006	1.214	99,1 %	243	100 %
2007	1.611	99,7 %	286	100 %

144

3.3.4.3. Indicatorkiemen voor hygiëne

Overeenkomstig de Verordening (EG) nr. 2073/2005 worden monsters genomen op karkassen van slachtdieren voor 3 indicatorkiemen voor proceshygiëne (Salmonella, totaal kiemen en Enterobacter)

Resultaten voor indicatorkiemen voor hygiëne

	Aantal geteste runderslachthuizen	Conform	Aantal geteste varkensslachthuizen	Conform
Salmonella	16	93,8 %	17	47,1 %
Kiemen totaal	50	84 %	46	87 %
Enterobacter	50	86 %	46	82,6 %

Voor karkassen van pluimvee daarentegen wordt slechts één indicatorcriterium voor proceshygiëne toegepast : salmonella. Op de 18 slachthuizen voor vleeskippen die werden onderzocht, waren er 14 bevredigend.

3.3.5. Visserijproducten

In 2007 werden 12 monsters van oesters, afkomstig uit Belgisch productiegebied geanalyseerd op de aanwezigheid van *E. coli* en *Salmonella*. Alle stalen waren conform.

3.3.6. Eiproducten

Microbiologische analyses in vloeibare eiproducten in verwerkings- en distributiesector

	Aantal monsters	Conform
Enterobacteriaceae	18	100 %
Salmonella	82	100 %

In vergelijking met vorige jaren tonen deze resultaten een gunstige evolutie op het vlak van de hygiëne in de inrichtingen voor de productie van eiproducten.

3.3.7 Diverse voedingsmiddelen in de verwerking

Bij de microbiologische controles in de sector van de verwerking werd ruime aandacht besteed aan kant-en-klaar producten die rechtstreeks door de consument kunnen worden verbruikt zonder bereiding zoals koken of bakken. De resultaten zijn in het algemeen bevredigend. Wat betreft Enterobacteriaceae werden minder goede resultaten bekomen in koude kant-en-klaar maaltijden.

Dit kan duiden op een besmetting van de grondstoffen of een gebrekkige algemene hygiëne. Het te hoge aëroob kiemgetal in gekookte schaal- en weekdieren kan duiden op te lange bewaartijd of te hoge bewaartemperatuur.

Microbiologische analyses in de verwerking: pathogene kiemen

	Salmonella		Listeria monocytogenes		Staphylococcus coagulase +		Bacillus cereus		Clostridium perfringens	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Gekookte ham			59	98 %						
Rauwe ham	65	98 %	78	99 %	60	97 %				
Gebakken vleespaté			56	100 %						
Gekookte schaaldieren en weekdieren	67	100 %			76	100 %				
Salades (garnaal, krab, surimi, vlees, kip)	159	100 %	182	90 %	212	100 %				
Specerijen	61	98 %					51	100 %		
Op te warmen kant-en-klaar maaltijden	93	100 %					93	100 %	30	100 %
Koude kant-en-klaar maaltijden	54	98 %	89	92 %	69	100 %	69	100 %		

146

Microbiologische analyses in de verwerking (aantal monsters en conform): indicatorkiemen

	Enterobacteriaceae		E. coli		Totaal aërobe kiemen		Schimmels en gisten	
	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform	Aantal monsters	Conform
Gekookte ham	20	100 %						
Rauwe ham	28	100 %						
Gebakken vleespaté	19	100 %					11	100 %
Gekookte schaaldieren en weekdieren			56	100 %	10	30 %		
Salades (garnaal, krab, surimi, vlees, kip)			36	100 %	48	92 %	36	94 %
Op te warmen kant-en-klaar maaltijden			12	100 %				
Koude kant-en-klaar maaltijden	15	80 %						

3.3.8. Diverse voedingsmiddelen in de distributie

Microbiologische analyses in de kleinhandel (aantal monsters en % conform)

	Salmonella	Listeria monocytogenes	E. coli O157	Staphylococcus coagulase +	Bacillus cereus	Enterobacteriaceae	E. coli	Totaal aërobe kiemen
Filet américain natuur	128 (98 %)	159 (100 %)	152 (100 %)	128 (100 %)			26 (100 %)	53 (74 %)
Filet américain bereid	132 (98 %)	157 (97 %)	150 (99 %)	122 (100 %)			47 (100 %)	47 (96 %)
Koffiekoeken met banketbakkersroom	82 (100 %)	158 (100 %)		82 (98 %)				19 (89 %)
Zoete bereidingen op basis van rauwe eieren	115 (100 %)	119 (98 %)		113 (99 %)			19 (95 %)	26 (73 %)
Verse aromatische kruiden	75 (100 %)				52 (96 %)		11 (100 %)	
Verse, voorgesneden en voorverpakte kant-en-klare groenten en fruit	19 (100 %)	91 (100 %)			59 (88 %)		10 (100 %)	
Specerijen	78 (100 %)				62 (100 %)			
Levende tweekleppige weekdieren	60 (98 %)						32 (91 %)	
Roomijs	58 (100 %)	77 (100 %)		20 (95 %)		16 (81 %)		11 (90 %)

3.3.8.1. Filet américain in de slagerij

Monsters van filet américain natuur en filet américain préparé werden genomen zowel in zelfstandige slagelijven als in de slagerij-afdeling van supermarkten. Filet américain is een zeer gevoelig product dat de oorzaak kan zijn van voedseltoxi-infecties, met name in de zomerperiode (salmonelloses). Gezien dit levensmiddel meestal rauw wordt geconsumeerd, worden de bacteriën niet vernietigd door het verhitten ervan. Daarom moet het product onder strikte hygiënische voorwaarden worden vervaardigd, moet het bij zeer lage temperatuur worden bewaard (max. 4°C) en moet het zo snel mogelijk worden geconsumeerd. Dit product houdt in het bijzonder een risico in voor kwetsbare bevolkingsgroepen, zoals jonge kinderen, ouderen, zwangere vrouwen en personen met een verzwakt immuunsysteem die dit levensmiddel beter niet rauw consumeren.

Eenmaal werd *E. coli* O157 teruggevonden. Besmetting met deze bacterie kan leiden tot diarree of, in zeldzame gevallen, tot nierfalen bij jonge kinderen.

3.3.8.2. Producten van brood-en banketbakkerijen

Monsters van koffiekoeken met banketbakkersroom, een gevoelig product, werden genomen in bakkerijen en supermarkten. Ook zoete bereidingen op basis van rauwe eieren (tiramisu, chocomousse, bavaois...) werden bemonsterd. Dit zijn risicoproducten omdat ze besmet kunnen zijn met *Salmonella* of andere ziekteverwekkende kiemen afkomstig van de eieren. Tijdens de bereiding worden deze producten immers niet gebakken.

In enkele monsters van de zoete bereidingen werd *Listeria monocytogenes* teruggevonden. Aangezien *Listeria monocytogenes* een wijdverspreid organisme is, kan de besmetting zowel afkomstig zijn van de grondstoffen als van de productieomgeving. Zowel bij de koffiekoeken als bij de zoete bereidingen was er een klein aantal overschrijdingen met coagulasepositieve *Staphylococci*. Dit kan wijzen op een besmetting afkomstig van personen die de producten behandeld hebben, vermits *Staphylococci* voorkomen op de huid, neus en keel van zowel zieke als gezonde personen.

3.3.8.3. Weekdieren

Levende tweekleppige weekdieren zoals mosselen en oesters kunnen gemakkelijk besmet geraken met pathogene bacteriën en virussen wanneer zij bijvoorbeeld in verontreinigd water worden opgekweekt. Het risico wordt tijdens de bereiding niet gereduceerd aangezien de weekdieren in het algemeen rauw of slechts gedeeltelijk gekookt worden geconsumeerd.

Wat virussen betreft werden specifiek het hepatitis A-virus en norovirus opgespoord. Hepatitis A is een ernstige en zeer besmettelijke leverziekte. Alle analyses met betrekking tot het hepatitis A-virus waren echter conform. Norovirus is een verzamelnaam voor verschillende virussoorten die aanleiding kunnen geven tot maagdarmlaaiingen. In 6 monsters op 62 werd norovirus gedetecteerd. Dit betekent een lichte verbetering ten opzichte van 2006, maar de situatie is zeker nog niet optimaal.

Alle analyses voor *Campylobacter* waren conform en bij de 25 analyses op *Vibrio parahaemolyticus* werden 2 overschrijdingen vastgesteld.

3.3.8.4. Producten van plantaardige oorsprong

De microbiologische analyses van producten van plantaardige oorsprong (verse aromatische kruiden, verse, voorgesneden en voorverpakte kant-en-klare groenten en fruit, specerijen) waren gunstig, met uitzondering van het te hoge aantal *Bacillus cereus* in verse, voorgesneden kant-en-klare groenten en fruit. Mogelijke oorzaken zijn een te lange bewaartijd of een te hoge bewaartemperatuur.

3.3.8.5. Kant-en-klare maaltijden

Net als vorig jaar waren de resultaten van de koud te consumeren en op te warmen kant-en-klare maaltijden bevredigend. In 2 van de 15 monsters koud te consumeren maaltijden was het aantal Enterobacteriaceae te hoog, wat wijst op een gebrekkige algemene hygiëne tijdens het productieproces.

3.3.8.6. Roomijs

Roomijs is een gevoelig product; verschillende micro-organismen kunnen terechtkomen via besmette grondstoffen (room, eiproducten...) of tijdens de verschillende behandelingen in het productieproces. Er werden monsters van roomijs genomen aan ijskarretjes, bij bakkers, tearooms, koffiehuisen en kleinhandelszaken. Alle monsters waren conform voor *Salmonella* en *Listeria monocytogenes*. Er werd een beperkt aantal overschrijdingen vastgesteld van Enterobacteriaceae en het totaal aëroob kiemgetal, wat duidt op een gebrekkige algemene hygiëne, een te hoge bewaartemperatuur of te lange bewaartijd.

3.3.9. Diverse levensmiddelen in de horeca en grootkeukens

Bij de microbiologische controles in de sector van de horeca en de grootkeukens ging de aandacht uit naar levensmiddelen die na bereiding geen verhitte of warme bereiding meer ondergaan:

- koude schotels
- salades (vlees-, kip- en schaaldierensalade) waarmee broodjes belegd worden in broodjeszaken
- suddergerechten in schoolkeukens
- pitaschotels in pitazaken
- hartige bereidingen op basis van rauwe eieren, zoals puree en mayonaise

De resultaten zijn globaal genomen bevredigend. Slechte resultaten werden bekomen voor het aantal Enterobacteriaceae in pitaschotels wat duidt op tekortkomingen op vlak van de algemene hygiëne bij de bereiding. In sommige monsters van de koude schotels was het aantal *Bacillus cereus* te hoog wat kan wijzen op een te lange bewaartijd of een te hoge bewaartemperatuur.

Microbiologische analyses in de horeca en de grootkeukens (aantal monsters en % conform)

	Salmonella	Listeria monocytogenes	Campylobacter	Staphylococcus coagulase +	Bacillus cereus	Clostridium perfringens	Enterobacteriaceae	E. coli	Totaal aërobe kiemen	Schimmels en gisten
Suddergerechten	115 (100 %)			115 (99 %)		46 (100 %)	60 (100 %)	24 (96 %)		
Pita	77 (100 %)	100 (100 %)	77 (100 %)			35 (100 %)	49 (63 %)	12 (100 %)		
Hartige bereidingen op basis van rauwe eieren	58 (98 %)	55 (100 %)		57 (100 %)				11 (100 %)	11 (82 %)	
Koude schotels	93 (98 %)	77 (100 %)		112 (100 %)	87 (94 %)			21 (100 %)		
Vleessalade	44 (100 %)	48 (100 %)		58 (100 %)				11 (100 %)	14 (86 %)	11 (82 %)
Kipsalade	47 (100 %)	51 (100 %)		60 (100 %)				12 (100 %)	15 (100 %)	12 (100 %)
Schaaldierensalade	49 (98 %)	48 (100 %)		58 (100 %)				15 (93 %)	18 (83 %)	15 (73 %)

150

3.3.10. Diverse levensmiddelen gecontroleerd in kinderdagverblijven en ziekenhuizen

Zuigelingen en heel jonge kinderen vormen een bijzonder gevoelige groep. Daarom controleert het FAVV de zuigflessen die in de melkkeukens in ziekenhuizen worden bereid en de babymaaltijden in kinderdagverblijven. De microbiologische kwaliteit is in het algemeen uitstekend met uitzondering van het totaal aantal aërobe kiemen in bereide zuigflessen en het aantal *Bacillus cereus* in babymaaltijden die licht stijgen ten opzichte van 2006.

Microbiologische analyses in melkkeuken en kinderdagverblijven (aantal monsters en % conform)

	Salmonella	Listeria monocytogenes	Staphylococcus coagulase +	Bacillus cereus	Clostridium perfringens	Enterobacteriaceae	E. coli	Totaal aërobe kiemen
Bereide zuigflessen	119 (100 %)	119 (100 %)	119 (100 %)	119 (100 %)		95 (97 %)		44 (91 %)
Babymaaltijden	92 (100 %)	149 (100 %)	119 (100 %)	119 (96 %)	43 (100 %)		26 (100 %)	

3.3.11. Dierlijke bijproducten

In 2007 werden voor het eerst specifieke microbiologische controles van dierlijke bijproducten bestemd voor de recyclage in diervoeders uitgevoerd in het kader van het controleplan.

Analyses van Salmonella en Enterobacteriaceae in dierlijke bijproducten

	Aantal monsters	Conform
Ingevoerde zendingen uit derde landen	448	97,3 %
Intracommunautair handelsverkeer	78	88,5 %
Totaal	526	96,0 %

3.4. Genetisch gemodificeerde organismen

3.4.1. Diervoeders

Het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen (GGO) in diervoeders, van voeders die GGO bevatten of van producten afgeleid van GGO is toegelaten in zoverre het GGO in kwestie in Europa toegelaten is.

De aanwezigheid van een GGO in een diervoeder moet vermeld worden op de etiket in nauwkeurige bewoordingen zoals voorgeschreven in de wetgeving van zodra het gehalte aan GGO hoger is dan 0,9 % of wanneer deze aanwezigheid kan beschouwd worden als toevallig of onvermijdbaar.

Analyses van GGO in diervoeders

	Aantal analyses	Conform
Grondstoffen	127	94,5 %
Mengvoeders	20	100 %

Gelet op het toegenomen, tot bijna courante gebruik van GGO door veevoederproducenten werden de documentencontrole in verband met de traceerbaarheid van GGO en de maatregelen genomen tot het vermijden van kruisbesmetting tussen GGO systematisch gecontroleerd.

3.4.2. Producten op basis van rijst, maïs en soja

De monitoringcampagne 2007 in verband met GGO in levensmiddelen beoogde vooral de controle op de naleving van wetgeving inzake etikettering van levensmiddelen die afgeleide producten van GGO bevatten:

- het verbod op het gebruik van GGO of afgeleide producten van GGO die niet werden toegelaten op basis van de Europese reglementering;
- de verplichte etikettering wanneer de aanwezigheid van het GGO groter is dan 0,9 % van het ingrediënt;
- de verplichting om in geval van afwezigheid van een adequate etikettering, te kunnen aantonen dat wanneer bij aanwezigheid van een GGO of ervan afgeleid product aan een gehalte lager dan 0,9 %, het gaat om een accidentele verontreiniging.

Voor twee niet toegelaten rijst GGO, LL Rice 601 uit de USA et BT 63 uit China werden bijzondere maatregelen genomen:

- Als gevolg van verontreiniging met LL Rice 601 ontdekt in 2006, had de Europese Commissie dringende maatregelen genomen. Deze maatregelen werden strikt opgevolgd door de operatoren en gecontroleerd door het FAVV. In 2007 heeft de Europese Commissie actief samengewerkt met de Lidstaten, de Amerikaanse overheden en vertegenwoordigers van Amerikaanse rijstproducenten om de risico's op contaminatie te elimineren. Deze constructieve aanpak heeft geleid tot een unanieme beslissing tot opheffing van de dringende in het SCOFCAH GGO (Standing Committee on the Food Chain and Animal Health) in december 2007.

- In 2007 werden opnieuw verontreinigingen van levensmiddelen uit China met rijst BT 63 vastgesteld in de Europese Unie, dit na een periode van terugzending en ondanks maatregelen genomen door de Chinese autoriteiten. Dit heeft de Commissie er toe gebracht een aantal dringende maatregelen te nemen voor een reeks van levensmiddelen afkomstig uit China waarvan mag worden aangenomen dat ze problemen kunnen stellen.

In 2007 werd geen enkel niet toegelaten GGO aangetroffen in de monsters genomen door het FAWV in de sector van de verwerking. Daarentegen signaleerden meerdere RASFF-meldingen (Rapid Alert System for Food and Feed) de contaminatie van deze twee niet toegelaten rijst GGO in andere Lidstaten.

Naast deze dringende maatregelen werden, geheel in lijn met de Europese beschikkingen, analyses geprogrammeerd in het controleprogramma 2008 om de afwezigheid van deze twee niet toegelaten rijst GGO te controleren in de sectoren van de verwerking en de distributie.

Gelet op de hoge waarschijnlijkheid werden in dit zelfde kader monsters van producten op basis van maïs en soja genomen bij fabrikanten voor controle op de aanwezigheid van GGO.

Bij de monsterneming werden de preventiesystemen van de fabrikanten eveneens onderzocht.

GGO analyses in ingrediënten en levensmiddelen bemonsterd bij fabrikanten

Soort levensmiddel of ingrediënt	Aantal monsters	Aantal monsters met		
		Minder dan 0,1 % GGO	Gehalte GGO tussen 0,1 % en 0,9 %	Meer dan 0,9 % GGO
Soja (bloem, bonen, lecithine, poeder, eiwitten, olie)	39	31	8	0
Maïs (zetmeel, granen, bloem, gries)	40	40	0	0
Totaal	79	71	8	0

GGO analyses in levensmiddelen bemonsterd in de sector van de distributie

Soort levensmiddel of ingrediënt	Aantal monsters	Aantal monsters met		
		Minder dan 0,1 % GGO	Gehalte GGO tussen 0,1 % en 0,9 %	Meer dan 0,9 % GGO
Soja (bloem, bonen, lecithine, poeder, eiwitten, olie)	25	24	1	0
Mais (zetmeel, granen, bloem, gries)	21	21	0	0
Totaal	46	45	1	0

Gelet op de gevoeligheid van de actuele analysemethodes kan de waarde van 0,1 % beschouwd als de waarde die samenvalt met de detectielimiet. De gehalten lager dan deze limiet worden beschouwd als GGO vrij. Voor de monsters die tussen 0,1 % en 0,9 % toegelaten GGO bevatten (soja RR), hebben de fabrikanten kunnen aantonen dat de preventiemaatregelen werden genomen. Er werd bijgevolg van uitgegaan dat het om een accidentele of technisch onvermijdbare contaminatie ging. Er wordt een stijgende tendens van dit soort verontreiniging door soja RR waargenomen (20 % van de monsters verontreinigd in 2007 tegenover 6 % in 2006).

Het aandeel niet-conformiteiten blijft de laatste vijf jaar onveranderd en zeer laag (0 % van 2003 tot 2007, uitgezonderd 0,5 % in 2004).

Geen enkel niet toegelaten GGO werd aangetroffen.

Net zoals in de voorgaande jaren is de belangrijkste conclusie van de monitoring 2007 dat de wetgeving inzake specifieke etikettering mbt GGO of ervan afgeleide producten goed wordt nageleefd. Alle resultaten waren conform aan de wetgeving.

3.5. Bestraling

Voor de producten die bestraald mogen worden moet op de verpakking de vermelding "doorstraald" of "doorstraling behandeld" of "met ioniserende straling behandeld" staan. In dit kader worden sinds 2004 twee soorten controles uitgevoerd:

- bij producten waarbij doorstraling is toegestaan wordt nagegaan of in het geval er niets op de verpakking vermeld is, het product ook werkelijk niet bestraald werd; de analyse gaat hierbij gepaard met een controle van het etiket
- bij producten waarbij doorstraling niet is toegestaan worden analyses uitgevoerd om na te gaan of er toch geen behandeling werd uitgevoerd.

In 2007 werden 69 producten (schaaldieren (15), diepgevroren aromatische kruiden (11), gedroogde groenten (10), diepgevroren gepelde garnalen (11), gedroogd fruit (10) en instant noodles (12)) geanalyseerd. Bij de schaaldieren was één monster positief. Hiervoor werd de opdracht gegeven de etikettering aan te passen. Bij de instant noodles waren 2 positief; bij tegenanalyse bleek één daarvan toch conform, voor het andere monster werd een PV opgesteld.

3.6. Radioactiviteit

De controle op radioactiviteit binnen de voedselketen is een gedeelde bevoegdheid tussen het FAVV en het Federaal agentschap voor de Nucleaire Controle (FANC). Beide instanties voeren dan ook controles op radioactieve contaminatie uit.

De rechtsgrond voor het toezicht op de nucleaire verontreiniging van levensmiddelen ligt in een Europese regelgeving die na de kernramp van Tsjernobyl werd aangenomen.

In 2007 werden door het FAVV 191 monsters genomen. Hiervan werden 62 stalen afkomstig uit derde landen bemonsterd in de grensinspectieposten en 129 monsters van de nationale productie (runderen, varkens, schapen, geiten, kippen, konijnen, vissen...). Deze stalen werden genomen in slachthuizen, leefvijvers en vismijnen. Alle gemeten concentraties waren lager dan de toegestane norm.

4. Controles voor andere overheden

Naast controles die tot het wettelijke takenpakket van het FAVV behoren, voert het agentschap ook controles uit voor andere overheden. Voorbeelden hiervan zijn de antibakscntroles en de controles op het dierenwelzijn die uitgevoerd worden voor de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (FOD Volksgezondheid) en de controle op de illegale invoer in België van beschermde diersoorten of ervan afgeleide producten in het kader van CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora).

Daarnaast zijn er nog de controles op bepaalde aspecten in verband met de randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden omvatten een aantal eisen die landbouwbedrijven moeten respecteren op het vlak van volksgezondheid, diergezondheid, dierenwelzijn en gezondheid van planten en milieu. De resultaten van deze inspecties worden door het Agentschap overgemaakt aan de betaalorganen van de Gewesten. Deze zijn verantwoordelijk voor het verdere gevolg zoals het toepassen van een kortingspercentage op de premies bij tekortkomingen of inbreuken.

Het grootste aantal tekortkomingen werd vastgesteld bij de identificatie en registratie van landbouwhuisdieren. Een tweede belangrijke groep situeert zich op het vlak van de registratie van de inkomende en uitgaande producten, gebreken bij het bijhouden van het register voor gewasbeschermingsmiddelen en het register voor diergeneesmiddelen. In 2007 werd de beheerseis dierenwelzijn voor het eerst van toepassing.

4.1. Tabakscntroles

Tabakscntroles

Vanaf 1/1/2007 werd de rookreglementering verstrengd en mag er niet meer gerookt worden in Belgische horeca-inrichtingen. Het is wel overal toegestaan om een aparte rookkamer in te richten. Met deze nieuwe regels wil de wetgever de niet-rokers beschermen tegen de schadelijke effecten van tabakscntrook.

Er is een afwijking voorzien voor drankgelegenheden (behalve indien ze deel uitmaken van een grotere openbare ruimte en daarvan niet afgesloten zijn of als ze deel uitmaken van een sportinfrastructuur) op verschillende voorwaarden: wanneer de belangrijkste en permanente activiteit bestaat uit het opdienen van dranken, waaronder alcoholische en geestrijke dranken, de maaltijden minder dan één derde van de aankopen uitmaken of beperkt blijven tot lichte maaltijden... Ook voor frietkramen met maximaal 16 staan- of zitplaatsen is een afwijking voorzien.

De controles uitgevoerd door het FAVV, concentreerden zich tijdens de eerste trimester van het jaar. De controleurs besteedden tijdens deze eerste 3 maanden veel tijd aan het adviseren en informeren van de uitbaters. Horecazaken die niet in orde waren met de nieuwe wetgeving, kregen eerst een schriftelijke waarschuwing met verbeterpunten. Tijdens de daaropvolgende maanden stelden de controleurs bij duidelijke inbreuken echter meteen een PV op.

In 2007 werden 11.979 inspecties uitgevoerd bij 11.094 operatoren in het kader van de antibakscntroles. Ten opzichte van het aantal horecazaken dat in 2006 werd bezocht (2.535) is dit een aanzienlijke verhoging. Dit onderstreept het belang dat de overheid hecht aan de tabakspreventie en aan de voorlichting en controle met betrekking tot de nieuwe rookreglementering.

Inspecties met betrekking tot de rookreglementering in de horeca

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Niet gunstig	Waarschuwingen	PV's
Tabakscntroles	11.979	58,9 %	28,2 %	12,9 %	2.483	108

4.2. Dierenwelzijn

De FOD Volksgezondheid legt de beleidslijn inzake dierenwelzijn vast. Het FAVV kan bij de controle van de inrichtingen ook controles inzake dierenwelzijn uitvoeren.

In 2007 voerde het FAVV 3.060 zendingen in verband met de bescherming en het welzijn van de dieren bij 2.778 operatoren. Deze controles worden uitgevoerd in kalver-, varkens- en pluimveebedrijven en bij transport naar de slachthuizen.

Inspecties dierenwelzijn

	Inspecties	Gunstig	Gunstig met opmerkingen	Ongunstig	Waarschuwingen	PV
Dierenwelzijn	3.210	82,4 %	14,3 %	3,4 %	67	47

4.3. CITES

De handel in bedreigde diersoorten moet beantwoorden aan een strikte handelsreglementering volgens de internationale conventie CITES en vereist meestal een speciale vergunning. Bedreigde levende dieren en vogels moeten steeds begeleid worden door een gezondheidscertificaat. De behandeling van de aanvragen voor vergunningen en certificaten in het kader van de CITES-wetgeving gebeuren door de FOD VWL. De controle op de illegale invoer in België van beschermde diersoorten of ervan afgeleide producten (ivoor, reptielenvellen, zoogdierhuiden...) is een bevoegdheid van het FAVV en wordt gelijktijdig met andere controles uitgevoerd. Er worden ook gerichte controles uitgevoerd. Bepaalde controles gebeuren in samenwerking met de douanediensden, politiediensten en inspecteurs van de FOD VWL.

In 2007 werd hierbij volgende dieren en goederen in beslag genomen: 56 levende schildpadden, 49 voorwerpen uit ivoor, 4 slagstanden van olifanten, 50 Aziatische geneesmiddelen op basis van muskushert, 5 levende slangen, 202 armbanden uit olifantenhaar, 24 schedels van zoogdieren, 8 levende vogels, 2 lederproducten uit krokodillenleder, 5 schedels van reptielen, 1 lederproduct van een zoogdier, 2 voorwerpen uit nijlpaardivoor, 2 levende kameleons, 1 opgezette zeeschildpad, 4 opgezette krokodillen, 5 schedels van zeeschildpadden, 6 levende planten (orchideeën en agaven) en 4,9 kg kaviaar.

In beslag genomen dieren en goederen worden zoveel mogelijk geschonken aan universiteiten, musea en zoölogische parken. Sommige goederen moeten uiteindelijk worden vernietigd.

5. Controles op intracommunautaire zendingen

De zendingen die gemeld moeten worden via TRACES voor het intracommunautaire handelsverkeer zijn levende dieren en bepaalde dierlijke bijproducten zoals mest.

TRACES (TRAdE Control and Expert System)

TRACES is een Europees informaticasysteem waarin door de lidstaten en bepaalde derde landen, verplaatsingen van dieren en dierlijke producten geregistreerd worden. Het genereert elektronische gezondheidscertificaten en laat toe deze informatie onmiddellijk te raadplegen in geval van problemen.

Zowel de operator die een product in de handel brengt, de plaatselijke controleur, de bevoegde overheid van het land van vertrek en de controlediensten in het land van bestemming, kunnen bepaalde gegevens registreren en raadplegen. Op verzoek van meerdere lidstaten, werd in 2007 vooral gewerkt aan de verbetering van de gebruiksvriendelijkheid en de mogelijkheid voor elektronische gegevensuitwisseling. Dit laatste zal het ook voor België mogelijk maken gegevens te krijgen of door te sturen naar zijn eigen toepassingen.

Nieuw voor België in 2007 is dat ook de controleurs van de gewestelijke overheden toegang gekregen hebben tot TRACES om de registraties uit te voeren van de intracommunautaire verplaatsingen van producten die onder hun bevoegdheid vallen (dierlijk afval, mest...).

In 2007 zijn 32.994 zendingen vertrokken uit België die gemeld werden via TRACES. Dit zijn er 3.851 meer dan in 2006. Er zijn 55.656 vanuit andere lidstaten in België binnenkomende zendingen gemeld via TRACES.

In 2007 werden 79.778.489 levende dieren vanuit België naar andere lidstaten verzonden en 139.025.141 naar België.

Aard van de zendingen van levende dieren en gelijkgestelde producten

Diersoort	Aantal uitgaande zendingen		Aantal inkomende zendingen	
	Certificaat	Hoeveelheid	Certificaat	Hoeveelheid
Runderen	8.901	296.354	7.193	252.993
Varkens	4.351	728.226	9.429	1.297.262
Schapen	75	2.216	898	97.643
Geiten	24	2.089	39	2.504
Pluimvee	4.192	77.843.302	19.871	135.825.470
Vogels	1.203	511.265	282	196.611
Vissen	28	58.132	357	1.286.034
Paarden	4.713	9.953	2.299	9.216
Honden en katten	1.240	10.879	656	18.576
Primates	16	181	9	16
Andere kleine zoogdieren	216	164.069	163	37.888
Amfibieën en reptielen	17	1.977	30	851
Ongewervelden	668	149.846	10	77
Sperma	917	1.128.758	3.204	1.124.435
Broedeieren	776	43.389.103	1.209	60.577.083
Overige	90	582	75	820
Totaal	27.427		45.724	

6. Controles op invoer en uitvoer

6.1 Invoer uit derde landen

6.1.1 Levende dieren

Het aantal controles op de invoer van levende dieren en gelijkgestelde producten zoals broedeieren en sperma, is met een derde gestegen ten opzichte van 2006.

Er werden eveneens meer vissen, paarden, kleine zoogdieren en ongewervelden ingevoerd. Maar het aandeel van non conformiteiten is verminderd (0,9 % in 2007; 1,7 % in 2006).

Het invoerverbod voor vogels dat van kracht was naar aanleiding van uitbraken van hoogpathogene aviaire influenza werd opgeheven op 1/7/2007. De invoerwaarden van vogels zijn echter zo streng dat het aantal zendingen nog steeds beperkt blijft.

Aard van de zendingen van levende dieren en gelijkgestelde producten

Diersoort	Aantal zendingen	Geweigerd
Vogels	17	0
Vissen	734	5
Paarden	609	0
Honden en katten	248	9
Andere kleine zoogdieren	198	7
Amfibieën en reptielen	79	0
Broedeieren	51	0
Ongewervelden	373	0
Sperma	7	0
Totaal	2.225	21

De weigeringen waren in hoofdzaak te wijten aan niet conforme gezondheidscertificaten, vooral bij honden, katten en proefdieren/vissen. Twee zendingen (hond/kat) vertoonden fouten in verband met de identificatie. Een dier werd geregulariseerd door het in quarantaine plaatsen in het Verenigd Koninkrijk. Bij siervissen werd een zending geweigerd omdat alle dieren dood waren bij aankomst, één zending omdat ze genetisch gemanipuleerde siervissen bevatte en één zending omdat ze afkomstig was uit een niet-toegelaten land. Bij andere

zoogdieren werden twee zendingen geweigerd omdat ze knaagdieren bevatten afkomstig uit het subsaharisch deel van Afrika; vanwaar de invoer van knaagdieren verboden is omwille van het voorkomen van Monkey Pox. Een zending proefdieren werd geweigerd omdat bij aankomst alle dieren dood bleken te zijn.

6.1.2 Dierlijke producten voor menselijke consumptie

In 2007 zijn er 25.411 zendingen van dierlijke producten bestemd voor menselijke consumptie via een Belgische grensinspectiepost (GIP) ingevoerd tegenover 25.454 zendingen in 2006.

Aard van de zendingen van dierlijke producten voor menselijke consumptie

	Aantal zendingen	Geweigerd
Vers vlees van runderen, schapen, geiten, varkens en eenhoevigen, en producten ervan	3.986	5
Visserijproducten	17.998	142
Eieren	15	1
Reuzel en gesmolten vet	4	0
Darmen	194	0
Vlees van pluimvee, en producten ervan	835	7
Konijnenvlees en vlees van wild (vrij / gekweekt), en producten ervan	821	1
Melk en melkproducten	802	18
Eiproducten	150	1
Verwerkte dierlijke eiwitten	4	1
Honing	317	3
Gelatine	25	1
Kikkerbillen en slakken	180	1
Beenderen en producten uit beenderen	80	0
Totaal	25.411	181

Van deze 25.411 zendingen zijn er 2.699 bemonsterd in het kader van beschermende maatregelen, opvolging van RASFF-berichten of het controleplan.

Analyses van dierlijke producten voor menselijke consumptie

Reden monsterneming	Aantal monsters	Aantal niet-conform	Reden niet-conformiteit
Beschermende maatregelen			
> Visserijproducten uit Indonesië:			
histamine	64	0	
zware metalen	1.083	5	Kwik (5)
> Paardenvlees uit Mexico: residuen van stoffen met een hormonale werking en β -agonisten	146	0	
> Garnalen uit Myanmar: chlooramfenicol	8	0	
Opvolging RASFF-berichten	150	4	Nitrofuranen (2) Salmonella (1) Sulfiet (1)
Controleplan	1.248	9	Nitrofuranen (6) Zware metalen (2) Benzoëzuur (1)
Totaal	2.699	18	

De niet-conforme resultaten hadden alle betrekking op visserijproducten en hebben aanleiding gegeven tot een RASFF-bericht. Naast RASFF-berichten voor de 18 hierboven vermelde resultaten werden er ook 4 berichten opgesteld naar aanleiding van pogingen tot illegale invoer. Voor andere gebreken als geen of ongeldig certificaat, niet erkend land of inrichting, gebrekkige materiële hygiëne (containers bvb.) worden geen RASFF-berichten opgesteld omdat deze zaken deel uitmaken van de standaard veterinaire controle bij invoer. Deze zendingen worden wel geweigerd hetgeen betekent dat ze teruggestuurd of vernietigd moeten worden.

Het aantal geweigerde zendingen is toegenomen van 0,41 % naar 0,71 %. Deze toename is gedeeltelijk toe te wijzen aan de introductie van nieuwe modelcertificaten waardoor zendingen die met de oude certificaten of met nieuwe maar onjuist ingevulde certificaten geweigerd moesten worden.

6.1.3 Levensmiddelen niet van dierlijke oorsprong

De controles bij invoer van levensmiddelen van niet dierlijke oorsprong worden vooral toegespitst op de opsporing van aflatoxines in schaalvruchten en in kruiden:

- Het aantal fysische controles van loten pistachenoten uit Iran is dit jaar beduidend toegenomen,
- De Europese wetgeving legt sedert september 2007 een verstrengde controle op voor uit de USA geïmporteerde amandelen.

Schaalvruchten onder verscherpte controles werden systematisch aan een documentaire controle onderworpen.

Andere contaminanten werden eveneens opgespoord in levensmiddelen niet van dierlijke oorsprong : soedanrood, annatobixine, parared, radioactiviteit en 3-MCPD.

Wanneer een contaminant de wettelijke norm overschrijdt wordt het lot geweigerd voor invoer en wordt ofwel vernietigd ofwel teruggezonden naar het land van oorsprong.

Controles van zendingen van levensmiddelen niet van dierlijke oorsprong

Gezochte contaminanten	Gecontroleerde producten	Aantal gecontroleerde zendingen	Aantal geweigerde zendingen
Soedanrood, Annatobixine, Norbixine	Kruiden (paprika, curry, kurkuma, rode pepers, enz.)	30	0
Radioactiviteit	Wilde champignons	1	0
3-MCPD	Sojasaus	1	0
Aflatoxines	Amandelen	19	0
	Arachide uit China	8	0
	Pistaches uit Iran	92	0
	Noten en afgeleide producten uit Turkije	45	3
	Vijgen uit Turkije	9	0
	Pistaches uit Turkije	5	2
Ochratoxine A	Kruiden	14	0
Totaal		226	5

164

6.1.4 Producten van dierlijke oorsprong niet bestemd voor menselijke consumptie

In 2007 werden 3.079 zendingen van dierlijke producten niet bestemd voor menselijke consumptie aangeboden via:

- Antwerpen: 1.725 zendingen (56 %), vooral van voeder voor gezelschapsdieren en hondenkluiven
- Zaventem: 841 zendingen (27 %), vooral van bloedproducten
- Zeebrugge: 487 zendingen (16 %), vooral van wol, haar en veren
- Luik: 26 zendingen (1 %).

Ten opzichte van 2006 is dit een daling van 30 % van het totaal aantal aangeboden zendingen, wat deels een gevolg is van de vrijstelling van veterinaire controle van een aantal producten zoals volledig taxidermisch behandelde jachttrofeeën, bewerkte wol en afgewerkte laboratoriumreagentia die bloedproducten bevatten.

Aard van de zendingen van dierlijke producten voor menselijke consumptie

	Aantal zendingen	Geweigerd
Voeder voor gezelschapsdieren en hondenkluiven	1.196	20
Wol, haar, veren	534	0
Jachttrofeeën	94	19
Huiden en vellen van hoefdieren	125	1
Eiproducten	189	0
Bloed en bloedproducten	708	4
Dierlijke grondstoffen voor vervaardiging diervoeder	48	0
Aromatische ingewanden	64	0
Gelatine en gehydriseerd eiwit	18	0
Verwerkte dierlijke eiwitten	21	2
Dierlijke grondstoffen voor vervaardiging technische producten	23	0
Melk en melkproducten	2	1
Andere	57	2
Totaal	3.079	49

165

6.1.5 Diervoeders

In 2007 werden producten niet van dierlijke oorsprong bestemd voor diervoeders en ingevoerd via de havens van Antwerpen, Zeebrugge en Gent.

Aantal zendingen van producten niet van dierlijke oorsprong en bestemd voor diervoeders aangeboden in de plaatsen van binnenkomst

Plaats van binnenkomst	Aantal aangeboden zendingen	Aard van de zendingen	Geweigerd
Antwerpen	2.441	Grondstoffen (zonnebloemzaden, gierst...), additieven, stikstofverbindingen en voormengsels (vitamines, bewaarmiddelen...), mengvoeders	3: 2 zendingen van zonnebloemzaden (aflatoxines B ₁), 1 zending van rijsteiwit (melamine)
Gent	380	Grondstoffen (hoofdzakelijk derivaten van soja maar ook lijnzaad, gierst...)	0
Zeebrugge	48	Grondstoffen (arachidekoeken en melasse), additieven (lysinosulfaat en lysinemonochloride)	0
Totaal	2.869		3

Deze non-conformiteiten hebben telkens geleid tot de verspreiding van een RASFF-bericht en terugzenden van de zending naar het land van oorsprong.

6.1.6 Planten en producten van plantaardige oorsprong

6.1.6.1 Residuen van bestrijdingsmiddelen

Monsternemingen voor analyse op residuen van bestrijdingsmiddelen

	Aantal monsters	Niet-conform
Fruit	183	4
Groenten	34	1
Totaal	217	5

De maximale residulimiet werd voor 5 monsters op significante wijze overschreden (teflubenzuron (1) en pyridaben (1) in Egyptische perziken, acetamiprid (2) in meloenen uit Brazilië en Senegal en imidacloprid (1) in paprika's uit Israël). Voor 4 van de 5 monsters werd bij de tegenanalyse de maximale residulimiet niet overschreden. Voor teflubenzuron in Egyptische perziken werd overgegaan tot een repressieve bemonstering in alle GIP tot 5 opeenvolgende conforme zendingen bereikt werden; alle resultaten waren conform.

6.1.6.2 Chemische contaminanten

De controle van chemische contaminanten in plantaardige producten heeft de inzameling van gegevens tot doel.

Analyse op chemische contaminanten

	Parameter	Uitgevoerd
Zeewier	Arseen	5
	Jood	5
Aromatische kruiden	Polyaromatische koolwaterstoffen	21
Totaal		31

6.1.6.3 Fytosanitaire controles

Tijdens de verplichte fytosanitaire inspectie bij invoer in de grensinspectieposten, is een controle van planten en plantaardige producten verplicht in de grensinspectiepost vooraleer zij tot het grondgebied mogen worden toegelaten. In 2007 werden 38.102 zendingen via Belgische GIP ingevoerd (vooral fruit en snijbloemen):

- 19.481 zendingen ondergingen vervolgens in België, hetzij in de GIP, hetzij in een erkende inspectieplaats, een volledige fytosanitaire controle (waarvan 755 documentencontroles in Nederland)
- 19.376 zendingen werden na het uitvoeren van de documentencontrole in de GIP voornamelijk naar Nederlandse erkende inspectieplaatsen verlegd voor de identiteits- en fysieke controle.

Aard van de zendingen die in België een fytosanitaire controle ondergingen

	Aantal zendingen
Snijbloemen	7.113
Planten bestemd voor opplant	1.614
Stekken, zaden	739
Fruit en groenten (inclusief aardappelen)	8.685
Graan	14
Hout	1.298
Andere	18
Totaal	19.481

Tijdens de fyto-sanitaire controles werden 526 monsters genomen.

	Parameter	Aantal monsters	Niet-conform
Planten en delen van planten	Nematoden	177	65
	Virussen	130	6
	Insecten	48	14
	Schimmels	13	0
	Bacteriën	4	0
Pelargonium stekken	Ralstonia solanacearum	77	0
Citrusvruchten	Guignardia citricarpa	3	0
	Xanthomonas campestris	3	0
Aardappelen	Clavibacter michiganensis, Ralstonia solanacearum	57	0
Tarwe	Claviceps purpurea, Tilletia indica	14	0
Totaal		526	85 (16 %)

Het hoge aantal monsternemingen voor het onderzoek van virussen had voornamelijk betrekking op bestrijdingsmaatregelen genomen tegenover PSTVd. De niet-conforme monsters betreffen:

- 15 monsters waarbij een quarantaineorganisme werd aangetroffen (al deze zendingen werden vernietigd):
 - PSTVd bij planten (1) en stekken (5) van *Solanum jasminoides* uit Israël
 - tabakswittevlieg *Bemisia tabaci* bij snijbloemen van *Solidago* (4) en *Trachelium* (1) en bij verse basilicum (1), uit Israël
 - palmtrips *Thrips palmi* (1) bij orchideeënbloemen uit Thailand
 - niet-Europese Tephritidae (1) of fruitvliegen op mango uit Costa Rica
 - nematode *Xiphinema americanum* (1) bij bonsai uit Japan
- 6 monsters waarbij mineervliegen van *Liriomyza* werden aangetroffen (5 zendingen van snijbloemen van *Gypsophila* uit Israël en één zending basilicum uit Ethiopië) die werden vernietigd
- 64 niet-conforme monsters hadden alle betrekking op de aanwezigheid van niet-quarantainenematoden bij planten; het groeimedium van de planten werd behandeld.

6.2. Uitvoer naar derde landen

Het FAVV certificeert eveneens producten met het oog op hun uitvoer naar derde landen:

- diervoeders
- levende dieren, sperma, embryo's, broedeieren en eicellen
- levensmiddelen en andere producten
- producten van dierlijke oorsprong bestemd voor menselijke consumptie
- planten en producten van plantaardige oorsprong.

In 2007 werden 157.581 certificaten opgesteld door het FAVV.

7. Notificaties

7.1 RASFF

Het FAWV heeft 240 dossiers voor snelle waarschuwing behandeld via het RASFF-systeem waarbij België betrokken was. Het ging om 56 alarmnotificaties (voor producten in België gefabriceerd of verspreid) en 40 notificaties voor informatie (voor producten ingevoerd via België en geblokkeerd voor de distributie ervan).

In 2007 nam het aantal notificaties voor pathogenen, bederf en residuen van bestrijdingsmiddelen toe. De notificaties worden in detail besproken in de betreffende hoofdstukken.

Verdeling van de 96 Belgische notificaties in functie van de aard van het gevaar

		Controle in België	Controle bij invoer
Chemische gevaren	Zware metalen	6	7
	Residuen van diergeneesmiddelen	4	7
	Residuen van bestrijdingsmiddelen	7	2
	Mycotoxines	4	6
	Migratie	6	0
	Industriële contaminanten (PCB en dioxines)	5	0
	Kleurstoffen en voedingsadditieven	1	0
	Chemische contaminanten	1	1
Biologische gevaren	Pathogenen en bederf	16	12
	Mariene biotoxines	1	0
Andere gevaren	Non-conformiteit van de documenten	0	1
	Illegale invoer	0	4
	Vreemde stoffen/voorwerpen	2	0
	Niet-toegelaten supplementen	1	0
	Afwijkende organoleptische controle	1	0
	Niet-gemeld allergeen	1	0
Totaal		56	40

7.2 Meldingsplicht

Alle operatoren zijn verplicht om ongunstige resultaten die zij vaststellen bij de autocontrole te melden aan het FAVV. In 2007 nam het aantal meldingen toe van 242 in 2006 tot 375 of een stijging van 55 %.

Verdeling van de meldingen over de verschillende sectoren voor 2006 en 2007

	2006		2007	
	Aantal	%	Aantal	%
Primaire sector, plantaardige productie	17	7,0 %	43	11,5 %
Primaire sector, dierlijke productie	21	8,7 %	17	4,5 %
Transformatie	152	62,8 %	265	70,7 %
Distributie	51	21,1 %	50	13,3 %
Invoer	1	0,4 %	0	0 %
Totaal	242		375	

Verdeling van de meldingen volgens de aard van het gevaar

	Gevaar	Aantal
Microbiologische gevaren	Salmonella sp.	125
	Listeria monocytogenes	18
	Bacillus sp.	4
	Escherichia coli	3
	Vibrio parahaemolyticus	1
	Andere microbiologische gevaren	8
Chemische gevaren	Residuen van diergeneeskundige middelen	71
	Residuen van bestrijdingsmiddelen	44
	Mycotoxines	21
	Kleurstoffen	12
	PCB's, dioxines, furanen	12
	Zware metalen	7
Biologische gevaren	Andere chemische gevaren	6
	Plantenziektes en schadelijke organismen	12
Fysische gevaren	Dierenziekten*	6*
	Stukjes plastic	4
	Stukjes glas	4
	Stukjes metaal	2
Andere gevaren	Stukjes biologisch materiaal	2
	Autocontrole, traceerbaarheid	9
Totaal	Niet-gespecificeerde gevaren	4
		375

* de meerderheid van aangifteplichtige dierenziekten wordt via andere (verplichte) kanalen gemeld.

8. Administratieve boetes

Het koninklijk besluit van 22 februari 2001 houdende organisatie van de controles uitgevoerd door het FAVV voorziet dat de inbreuken die worden vastgesteld in de voedselketen het voorwerp kunnen uitmaken van een administratieve sanctie, meer bepaald een administratieve boete waarvan de betaling door de overtreder een einde stelt aan de juridische vervolging.

De verantwoordelijkheid voor deze procedure tot uitvoering van de boetes werd reglementair aan twee juristen toevertrouwd, beide leden van de juridische dienst en aangesteld in de hoedanigheid van commissaris van de administratieve boetes.

Deze zijn gemachtigd om na raadpleging van de procureurs hun intenties omtrent de administratieve dan wel strafrechtelijke vervolging, voor de PV's een administratieve boete aan de overtreders voor te stellen waarvan het wettelijk minimum 137,50 € en het wettelijk maximum 27.500 € bedraagt. Het bedrag van deze boetes wordt bepaald overeenkomstig de verschillende wetten die tot de controlebevoegdheid van het FAVV behoren en houdt rekening met de individuele omstandigheden van de overtreder, met de ernst of het aantal inbreuken en hun impact op de gezondheid van de consumenten, de diergezondheid of de plantengezondheid en met de mate van recidive.

In 2006 was het aantal processen-verbaal van inbreuk stabiel gebleven; in 2007 werd evenwel een duidelijke toename vastgesteld van 1.667 dossiers in 2006 naar 2.424 in 2007., of m.a.w. een toename met meer dan 44 %. Dit kan verklaard worden door het in gebruik nemen van de checklists en van hun relatieve weging van de graad van ernst van de overtreding.

De verhouding tussen de Nederlandstalige dossiers (67 %) en de Franstalige en Duitstalige dossiers (33 %) vertoont in vergelijking een duidelijke toename van het aantal Franstalige dossiers.

Voorstellen van administratieve boete

	2004	2005	2006	2007
Totaal aantal dossiers	2.034	1.693	1.677	2.424
Aantal voorstellen	1.701	1.448	1.451	2.164
Aantal voorstellen overgemaakt aan het Parket	333	245	226	260
Totaal voorgesteld bedrag	1.134.042 €	863.203 €	866.299 €	1.280.846

Belangrijkste domeinen van administratieve boetes

Wetten en basisreglementering	2003	2004	2005	2006	2007
Wet 1977 (levensmiddelen)	38 %	41 %	47 %	43 %	30 %
Verordeningen EG 852 en 853/2004 (hygiëne van levensmiddelen)					25 %
Koninklijk besluit controle van 22/2/2001					16 %
Wet 1987 (diergezondheid)	21 %	20 %	16 %	16 %	6 %
Wet 1952 (vleeshandel)	12 %	12 %	13 %	8 %	2 %
Wet 1986 (dierenwelzijn)	6 %	11 %	7 %	8 %	3 %
Wetten 1969 (diervoeders en meststoffen) en 1998 (bestrijdingsmiddelen)	9 %	5 %	5 %	6 %	5 %

De meeste overtredingen werden vastgesteld in de sector van de distributie, meer bepaald de sector van de HORECA, en in deze sector hebben meer in het bijzonder hygiëneproblemen aanleiding gegeven tot PV's van inbreuk wat wellicht kan verklaard worden door een lager professionalisme bij de verantwoordelijken in deze sectoren.

De commissarissen zien via persoonlijke contacten en aan de hand van steeds nauwkeuriger en vollediger verslagen toe op de stipte betaling van de boetes, sensibiliseren de parketten bij de Procureurs des Konings voor de problematiek van het Agentschap inzake inbreuken in de voedselketen ; dit heeft tot gevolg dat wanneer een parket een dossier in behandeling neemt dit met meer zekerheid leidt tot een gerechtelijke beslissing en dus een duidelijke vermindering van het aantal dossiers die zonder gevolg worden geklasseerd door de Parketmagistraten.

Fraudebestrijding

5

In het kader van de fraudebestrijding voor de veiligheid van de voedselketen neemt de Nationale Opsporings-eenheid van het FAW (NOE) deel aan de volgende werkgroepen van:

- De Multidisciplinaire HormonenCel (MHC). De Federale politie is belast met de coördinatie tussen de verschillende inspectie- en politiediensten. Zij dient een signaal-, advies- en informatiefunctie te verzekeren ten behoeve van de bijstandsmagistraat, bevoegde politieke verantwoordelijken, bestaande overlegstructuren en de betrokken administraties. Tevens is zij belast met onderzoeken op vraag van politiediensten, gerechtelijke overheden en de bijstandsmagistraat. Hierdoor is de MHC een operationele cel.
- De Interdepartementale Commissie voor de Coördinatie van de Fraudebestrijding in de economische sectoren (ICCF) die belast is met:
 - het efficiënt beheer van informatie-uitwisseling
 - het uitwerken van voorstellen waarbij gezamenlijke strategieën in de fraudebestrijding worden vastgelegd
 - het gezamenlijk overleg inzake fraudemechanismen.
- De Interdepartementale Coördinatiecel voor de Controle van de Voedselveiligheid (ICW) die belast is met:
 - het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende diensten die betrokken zijn bij de strategie en de controles inzake de veiligheid van de voedselketen en de farmaceutische regelgeving
 - alle nuttige initiatieven om de coördinatie van de opsporingen van de inspectie- en politiediensten te verzekeren.

De NOE neemt tevens het voorzitterschap waar van de Multidisciplinaire Fraudebestrijdingscel voor de Veiligheid van de Voedselketen (MCVV) die met volgende taken belast is:

- bijdragen tot het bepalen van de terreinacties tegen personen en organisaties die zich inlaten met fraude in de voedselketen en dit door het inzamelen, verwerken, uitwisselen en verspreiden van informatie aan de verschillende betrokken diensten
- coördineren van de inspanningen van de betrokken diensten
- evaluatie van de uitgevoerde acties.

In 2007 heeft de NOE, samen met de betrokken PCE's, deelgenomen aan een vergadering met de substituten Procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement bij het Parket Generaal van het Hof van Beroep te Luik. In het kader van een multidisciplinaire samenwerking werden er 50 dossiers afgehandeld met andere diensten: politie (lokaal - federaal), parketten, gemeentelijke milieudiensten, diverse diensten van de FOD Financiën (douane, BBl...), FOD VVWL, Milieu Inspectie, Mestbank, IBGE-BIM, Geneesmiddelenagentschap (FAGG), FOD Economie, anti-stroperij eenheid.

1. Verwerking van de dossiers

In 2007 werden 502 administratieve beslagen door de Nationale Opspringseenheid (NOE) geregistreerd.

	Aantal vattingen
Bijkomende informatie die aanleiding kan geven tot het opstarten van een fraudeonderzoek	403
Deelname aan een wegcontrole	16
Uitvoeren van een verdachte monsterneming op het landbouwbedrijf	29
Uitvoeren van een verdachte monsterneming in het slachthuis	1 jaaropdracht die aanleiding heeft gegeven tot het nemen van 905 monsters
Uitwerken van een actie	6
Informatie werd doorgestuurd naar een andere dienst, zowel intern als extern	59
Geklasseerd met het oog op de afhandeling ervan op een later tijdstip	40

In 80 % van de gevallen heeft de informatie aanleiding gegeven tot het opstarten van een fraudedossier. Bij het opmaken van dit activiteitenverslag werden 69% van de in 2007 geopende dossiers reeds afgewerkt.

175

2. Soort inbreuken

In 2007 werden door de NOE 237 overtredingen vastgesteld die in 119 PV's en 19 waarschuwingen werden opgenomen.

De meeste inbreuken werden vastgesteld op:

- de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen (16 %)
- de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van gifstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica (12 %)
- de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, antihormonale, beta-adrenergische of productiestimulerende werking (12 %).

3. Strijd tegen illegale groeibevorderaars en verboden stoffen

3.1 Slachtdieren op landbouwbedrijven

3.1.1 Monsters in het kader van het controleplan

Er werden in 2007 4.077 monsters genomen voor het opsporen van anabolica en verboden stoffen in het kader van het controleplan dat werd opgemaakt in toepassing van de Europese wetgeving. Het gaat om 2.255 monsters van runderen, 482 van kalveren, 1.230 van varkens en 110 van pluimvee. Omdat in één monster verscheidene groepen van stoffen werden opgespoord, ligt het totaal aantal analyses veel hoger.

2 monsters die werden genomen bij kalveren van eenzelfde bedrijf, bleken positief te zijn voor prednisolone.

Er worden ook monsters genomen op landbouwbedrijven wanneer vermoed wordt dat anabolica worden gebruikt.

In 2007 werden een aantal H-statuten toegekend als gevolg van het gebruik van mengsels van stoffen met hormonale werking en corticosteroiden (3 rundveebedrijven) en van corticosteroiden (2 rundveebedrijven). De R-statuten die werden toegekend hadden te maken met het gebruik van antibiotica (22) en van niet-steroidale ontstekingswerende producten (2).

176

Evolutie van de H- en R-statuten in rundvee- en varkensbedrijven

	H-statuut		R- statuut	
	Runderen	Varkens	Runderen	Varkens
2004	6	1	18	3
2005	3	4	7	9
2006	9	1	7	9
2007	5	0	12	12

Het R-statuut houdt in dat gedurende een periode van 8 weken 1 dier op tien van het beslag bij het slachten op kosten van de verantwoordelijke analyses ondergaat. Toekenning van een H-statuut betekent dat de dieren gedurende een periode van 52 weken het bedrijf alleen mogen verlaten als ze naar een slachthuis in België worden gebracht en dat 1 op 10 dieren op kosten van de verantwoordelijke wordt bemonsterd en analyses ondergaat.

3.1.2 Verdachte monsternemingen op landbouwbedrijven

Het gebruik van natuurlijke hormonen in de vetmesting

In 2007 werd er in het kader van een gerechtelijk onderzoek door het Parket van Dendermonde gebruik gemaakt van een analysetechniek voor het detecteren van toediening van natuurlijke hormonen aan runderen.

Wat wordt er verstaan onder natuurlijke hormonen? Elk zoogdier maakt lichaamseigen hormonen aan: vrouwelijke hormonen (vb. oestrogenen zoals oestradiol), mannelijke hormonen (testosteron: nortestosteron...) en drachtigheidshormonen (gestagenen zoals progesteron...). Deze natuurlijke lichaamseigen hormonen worden "endogene" hormonen genoemd. Er kunnen op artificiële wijze "synthetische" natuurlijke hormonen worden aangemaakt (vb. testosteron propionaat, oestradiol benzoaat, enz.). Als deze hormonen worden toegediend aan een rund spreekt men van een toediening van "exogene" natuurlijke hormonen. Het dier metaboliseert deze hormonen zodat alleen testosteron of oestradiol overblijft.

Bij de gewone gangbare analysetechnieken kan geen onderscheid worden gemaakt tussen endogene of exogene hormonen. De GC-C-IRMS-methode laat evenwel toe om dit onderscheid te maken. Het Franse laboratorium LABERCA heeft een accreditatie voor deze methode. De duur (min. 1 maand) en de kostprijs van deze analyse (min. 1.100 €) beperkt het gebruik ervan. Met een andere detectiemethode kunnen exogene hormonen in haar opgespoord worden. RIKILT, een Nederlands laboratorium, is voor deze analysetechniek geaccrediteerd.

In 2007 werden 2.214 monsters genomen (urine, vacht, feces, materieel, veevoeders) op 29 landbouwbedrijven.

Reden van monsterneming op landbouwbedrijven

	Aantal	Niet conform
Niet-conform bij screening & verdachte monsterneming	2	1
Zachte informatie (Hormonencel)	16	4
Parket	11	4
Totaal	29	9

Hierbij werd in het kader van het dossier DENANTES een gerechtelijk onderzoek door het Parket van Dendermonde uitgevoerd waarbij in 2007 8 verdachte monsters werden genomen. Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van misbruik van natuurlijke hormonen bij de

vetmesting van runderen. Er werden ook huiszoeken uitgevoerd.

Van de 29 bemonsterde bedrijven waren er 9 niet conform (31 %).

Verdachte monsternameingen op landbouwbedrijven

	Runderen		Kalveren		Varkens	
	Aantal	Niet conform	Aantal	Niet conform	Aantal	Niet conform
Oestrogenen, gestagenen, androgenen	595	27	58	0	21	0
Beta-agonisten	595	2	58	0	21	0
Corticosteroiden	595	13	58	0	21	0
Stanozolol	52	0	0	0	0	0
Thyreostatica	125	0	15	0	0	0
Totaal	1.962	42 (2,1 %)	189	0	63	0

De niet-conforme monsters (2,1 %) betroffen:

- materiaal (spuiten, naalden, flacons...): 50 %
- dieren: 45,2 %
- voeders: 4,8 %.

178

Aangetroffen stoffen (niet-conforme monsters)

Oestro-, andro- en gestagenen:	Diethylstilboestrol Testosteron propionaat, methyltestosteron, nortestosteron decanoaat, methylboldenon Progesteron, medroxyprogesteron acetaat
Beta-agonisten	Isoxsuprine Mabuterol
Corticosteroiden:	Dexamethasone, dexamethasone-isonicotinoaat Prednisolon, methylprednisolon Hydrocortisone acetaat, triamcinolone acetaat Clobetasolpropionaat

3.2 In het slachthuis aangeboden slachtdieren

3.2.1 Monsters in het kader van het controleplan

In het kader van het bewakingsplan voor residuen en verontreinigingen worden in het slachthuis monsters genomen van geslachte dieren. De monsters worden onderzocht op de aanwezigheid van anabolica (hormonen, thyreostatica, beta-agonisten en corticosteroiden), verboden stoffen (chloramfenicol, nitrofuranen, nitro-imidazolen), diergeneesmiddelen en verontreinigingen.

In het slachthuis genomen monsters (aantal dieren en % conforme resultaten)

	Runderen	Kalveren	Varkens	Schapen	Paarden
Anabolica	869 (99,9 %)	414 (100 %)	1.535 (100 %)	35 (100 %)	32 (100 %)
Verboden stoffen	49 (100 %)	53 (100 %)	266 (100 %)	26 (100 %)	27 (100 %)
Antibiotica	353 (99,7 %)	197 (99,5 %)	1.850 (99,2 %)	16 (93,8 %)	16 (100 %)
Anthelmintica	66 (100 %)	45 (100 %)	297 (100 %)	23 (100 %)	10 (100 %)
Anticoccidia	10 (100 %)	93 (98,9 %)	50 (100 %)	10 (100 %)	10 (100 %)
Pyrethroiden	25 (100 %)	17 (100 %)	103 (100 %)	10 (100 %)	10 (100 %)
Kalmeermiddelen	66 (100 %)	33 (100 %)	459 (100 %)	10 (100 %)	10 (100 %)
Niet-steroidale ontstekingswerende middelen	89 (100 %)	25 (100 %)	145 (100 %)	10 (100 %)	10 (100 %)
Dioxinen, dioxineachtige PCB's en marker-PCB's	97 (95,9 %)	45 (97,8 %)	87 (100 %)	19 (94,7 %)	15 (100 %)
Organische chloorverbindingen	34 (100 %)	11 (100 %)	86 (100 %)	10 (100 %)	10 (100 %)
Organische fosforverbindingen	28 (100 %)	14 (100 %)	92 (100 %)	10 (100 %)	9 (100 %)
Lood en cadmium	49 (100 %)	9 (100 %)	48 (97,92 %)	9 (100 %)	10 (90 %)
Ochratoxine	12 (100 %)	9 (100 %)	32 (100 %)	10 (100 %)	10 (100 %)

Van de niet-conforme resultaten van de steekproefsgewijze bemonstering kon er 1 worden toegeschreven aan de aanwezigheid van prednisolone, 18 aan residuen van antibiotica en 1 aan residuen van anticoccidia. Er werden ook verontreinigingen aangetroffen in hoeveelheden die groter waren dan de norm : in 2 gevallen ging het om cadmium, 1 geval had te maken met de aanwezigheid van dioxines en 5 vertoonden een gehalte aan dioxines en dioxineachtige PCB's die hoger waren dan de norm die is vastgelegd voor de som van beide stoffen (waaronder een monster dat ook de norm voor dioxinen overschreed). De niet-conforme karkassen die nog in het slachthuis aanwezig waren, werden in beslag genomen en vernietigd.

Er werden in het slachthuis 96 monsters genomen van verdachte runderen en onderzocht op de aanwezigheid van diergeneesmiddelen :

- 22 bevatten residuen van antibiotica
- 1 bevatte clorsulon en ivermectine
- 11 bevatten niet-steroidale ontstekingswerende middelen.

Er werden in het slachthuis 77 monsters genomen van verdachte varkens en onderzocht op de aanwezigheid van diergeneesmiddelen : 3 monsters bevatten residuen van antibiotica. De niet-conforme karkassen werden vernietigd. Verdachte karkassen die worden bemonsterd, blijven in het slachthuis in afwachting van het resultaat van de analyses. Als het resultaat niet-conform is, worden de karkassen vernietigd.

Er worden in het slachthuis ook monsters genomen bij vermoeden van het gebruik van anabolica.

3.2.2 Verdachte monsters in slachthuizen

In 2007 werden er van 825 dieren monsters genomen met een totaal van 913 monsters (faeces, urine, vet, lever, vlees, spuitplaats, schildklier...). Op 1 monster kunnen er verschillende analyses worden uitgevoerd. Twee monsters waren niet conform: 1 voor dexamethasone (1 rund, spuitplaats) en 1 voor salbutamol (1 rund, vlees).

	Runderen	Kalveren	Varkens
Oestrogenen, gestagenen, androgenen	782	5	1
Beta-agonisten	183	1	0
Stanozolol	0	0	0
Corticosteroiden	227	84	2
Totaal	1.192	90	3

4. Wegcontroles

Op vraag van de lokale en federale politie neemt de NOE op regelmatige basis deel aan wegcontroles die een duidelijk multidisciplinair karakter hebben (deelname van RVA, douane...). De plaatselijke PCE neemt meestal deel aan deze controles. In 2007 heeft de NOE deelgenomen aan 23 wegcontroles waarbij 586 voertuigen werden gecontroleerd. Bij 39 vrachtwagens (11,4 %) werden non-conformiteiten vastgesteld. Hiervoor werden er 30 PV's en 14 waarschuwingen opgemaakt. De vaststellingen betroffen vooral de vervoersdocumenten, de etikettering en de traceerbaarheid van de producten en de bewaartemperatuur.

In samenwerking met de Algemene Inspectiedienst (AID) van het Nederlands Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij, de Federale Wegpolitie, de douane en de opsporingsdienst van de FOD Financiën werden er op 11/6/2007 en 11/10/2007 gecoördineerde grenscontroles georganiseerd. Op 11/6 werden er 109 vrachtwagens gecontroleerd en 7 PV's werden opgesteld; 5 transporten werden door het FAVV naar Nederland teruggestuurd. Op 11/10 werden er 97 vrachtwagens gecontroleerd en van 5 PV's werden opgesteld; 4 transporten werden door het FAVV naar Nederland teruggestuurd.

In 4 grensovergangen (2 in de provincie Antwerpen, 1 in Limburg en 1 in de provincie Luik) werden er tezelfdertijd controles uitgevoerd op het vervoer van levend vee, vlees, vis en levensmiddelen.

5. Acties

De NOE organiseert jaarlijks een aantal specifieke acties of neemt eraan deel.

5.1 Actie compost

De actie compost werd opgestart naar aanleiding van een overschrijding van de norm van fysieke onzuiverheden voor PCB in compost, en naar aanleiding van een rechtszaak in Frankrijk met betrekking tot de mogelijke toxiciteit van een organisch toevoegsel. In 2007 heeft de NOE in samenwerking met de Milieu-Inspectie, de Mestbank van het Vlaamse Gewest en het Office Wallon des Déchets van het Waalse Gewest een controle uitgevoerd bij 10 compostproducerende bedrijven. Eén bedrijf werd gecontroleerd in het kader van een gerechtelijk onderzoek door het Parket van Charleroi.

Voor wat de FAVV reglementering betreft werd er vastgesteld dat:

- bedrijven geen erkenning hadden: PV werd opgesteld;
- 4 bedrijven niet geregistreerd waren.

Tijdens de bedrijfsbezoeken werden geen non-conformiteiten met betrekking tot de veiligheid van het eindproduct vastgesteld. Aangezien deze sector zich op de grens bevindt van voedselveiligheid en afvalverwerking is het nodig alert te blijven, zeker voor wat de kwaliteit betreft. Er werd ook vastgesteld dat de controle op het productieproces van het eindproduct niet altijd éénduidig is als gevolg van de versnippering van de wetgeving en de bevoegdheden (Gewesten – FAVV). Een aantal aanbevelingen werden aan de DG Controlebeleid overgemaakt (het belang van een sectoriële gids voor de sector, het sensibiliseren van de sector voor het nemen van monsters in een sectorieel bemonsteringsplan, verhogen van de frequentie en het aantal controles in het controleprogramma).

5.2 Actie pootgoedaardappelen

Ingevolge de hoge prijs van het gecertificeerd pootgoed worden soms alternatieve circuits gezocht. De NOE heeft in samenwerking met de PCE West- en Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant 11 bedrijven gecontroleerd. Volgende anomalieën werden vastgesteld:

- het telen van hoevepootgoed voor derden
- het verhandelen van consumptieaardappelen als pootgoed
- het aankopen van afgekeurd pootgoed dat verkocht werd als consumptieaardappelen en niet meer geschikt is voor menselijke consumptie
- de onvolledige tracerings in de groothandel.

Het resultaat van deze vaststellingen werd met de sector besproken.

5.3 Actie kaviaar

Op vraag van de FOD Volksgezondheid heeft het FAVV begin december aan deze actie deel genomen en dit in samenwerking met de diensten van CITES, de federale gerechtelijke politie leefmilieu en douane. Voorafgaandelijk heeft de FOD een opleiding terzake gegeven.

Naast de controles in diverse horecazaken door verschillende PCE's werd eveneens een grenscontrole (GHD Luxemburg) georganiseerd. Hierbij werden er geen vaststellingen gedaan (zie evenwel het hoofdstuk import-export).

5.4 Actie KORBEEF

In samenwerking met het Parket van Kortrijk, de Federale Gerechtelijke Politie van Kortrijk, de lokale politiezones, de Federale Wegpolitie Verkeerspost Kortrijk werd er op 26/11/2007 een controleactie gehouden die was gericht op het vervoer van levende dieren nabij slachthuizen en op de autowegen in het arrondissement Kortrijk.

De controle was voornamelijk gericht op het dierenwelzijn, het vervoer van dieren en het gebruik van verboden hormonale stoffen. De zware dieren (29) aangetroffen tijdens deze controle, werden afgevoerd naar het slachthuis om te worden bemonsterd op de aanwezigheid van hormonale stoffen. Er werden ongeveer 80 voertuigen en personen gecontroleerd (dierentransporteurs, vetmesters en veehouders). De belangrijkste non-conformiteiten betroffen het dierenwelzijn, de diergezondheid en de wetgeving inzake diergeneesmiddelen; 15 PV's werden opgesteld.

5.5 Actie voedingssupplementen

In 2007 werd de actie inzake de voedingssupplementen voorbereid. De expansie van deze sector, de grijze zone tussen geneesmiddelen en voedingssupplementen (farmaceuticals vs nutriceuticals), de wanorde in het aanbod via diverse distributiepunten (fitness zaken, sportwinkels..) en het internet evenals het advies van het Wetenschappelijk comité van het FAVV van 2006 vormen de aanleiding voor deze actie.

Eerst werden er door de NOE enkele controles uitgevoerd in verschillende distributiepunten in Vlaanderen en Wallonië. In september 2007 werd de actie opgestart in de PCE Brussel. In november werd de actie uitgevoerd door de PCE West Vlaanderen en Namen. De actie wordt in juni 2008 afgesloten en afsluitende conclusies zullen worden getrokken.

5.6 Actie schapen in het kader van het offerfeest

Zoals in de vorige jaren en in de aanloop (van week 47 tot en met 50) naar het Islamitisch offerfeest werden op 22 december 2007, in samenwerking met alle PCE's, 90 controles bij schapenhouders en handelaars uitgevoerd. De aandacht was gericht op de identificatie en registratie, het dierenwelzijn, eventuele sluikslaching en het geneesmiddelendepot.

Vaststellingen actie schapen

	Identificatie en registratie	Geneesmiddelen depot	Sluikslaching	Dierenwelzijn
Aantal	90	90	90	90
Conform	58,9 %	94,4 %	90,0 %	87,8 %

Er werden 17 PV's en 12 waarschuwingen opgemaakt. In 8 dossiers werd een opvolging voorzien.

6. Beheer bedreigingen FAVV-agenten

In 2007 werden 16 dossiers waarbij agenten van het FAVV in de uitvoering van hun taak werden bedreigd, voor verder gevolg overgemaakt aan de Multidisciplinaire HormonenCel. In dit kader werden 2 vonnissen uitgesproken:

- Rechtbank van Oudenaarde: vonnis ten laste van 2 personen met toekenning van een schadevergoeding na burgerlijke partijstelling
- Rechtbank van Kortrijk: vonnis ten laste van 1 persoon met toekenning van een schadevergoeding na burgerlijke partijstelling.

Crisispreventie en crisisbeheer

6

1. Vogelgriep

Het H5N1 vogelgriepvirus, dat ook bij de mens voor problemen kan zorgen, heeft in 2007 veel minder de pers gehaald dan in 2006. Toch kan er bezwaarlijk van een verbetering van de situatie gesproken worden. Ons land is gespaard gebleven van vogelgriep bij pluimvee en wilde vogels, maar elders in Europa (Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Tsjechië, Polen, Hongarije, Roemenië, Rusland en Turkije) en in de wereld is het virus opgedoken. In grote delen van Azië en Afrika kan zelfs gesteld worden dat het H5N1 vogelgriepvirus endemisch aanwezig is.

Men kan verwachten dat dit H5N1 vogelgriepvirus vroeg of laat ook in ons land zal worden aangetroffen. De gevallen en uitbraken in andere Europese landen wijzen er op dat het geregeld opnieuw geïntroduceerd wordt in de lokale wilde vogelpopulatie – vermoedelijk spelen trekvogels hierin een cruciale rol – waar het dan tijdelijk circuleert en tot ziekte en sterfte bij deze dieren leidt. Waar er omwille van het ontbreken van aangepaste bioveiligheidsmaatregelen contact is met wilde vogels, vindt het virus zijn weg naar gekweekt pluimvee van hobbyhouders of professionele bedrijven.

Het blijft belangrijk om alert te blijven voor andere vogelgriepvirussen van het H5 en H7 type (laagpathogene virussen). Deze worden frequent aangetroffen bij wilde watervogels (eenden, zwanen, ganzen en meeuwen). Ze zorgen weliswaar bij wilde vogels, noch bij de mens voor problemen, maar kunnen zich wel tot hoogpathogene virussen omvormen zodra ze bij gekweekt pluimvee terechtkomen.

In 2007 had het FAVV– net zoals in de voorgaande jaren – diverse monitoringsprogramma's en preventieve maatregelen lopen om een eventuele insleep van vogelgriep in onze pluimveestapel sneller op te sporen en om de dreiging die wilde vogels voor de pluimveestapel betekenen beter in te schatten.

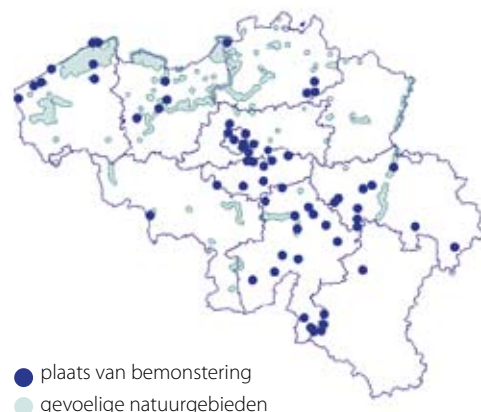
1.1 Actieve monitoring bij wilde vogels

In 2007 werden bij de actieve monitoring 2.815 wilde vogels op de aanwezigheid van vogelgriep onderzocht. De bemonsteringen daarvoor werden door het FAVV toevertrouwd aan 2 netwerken:

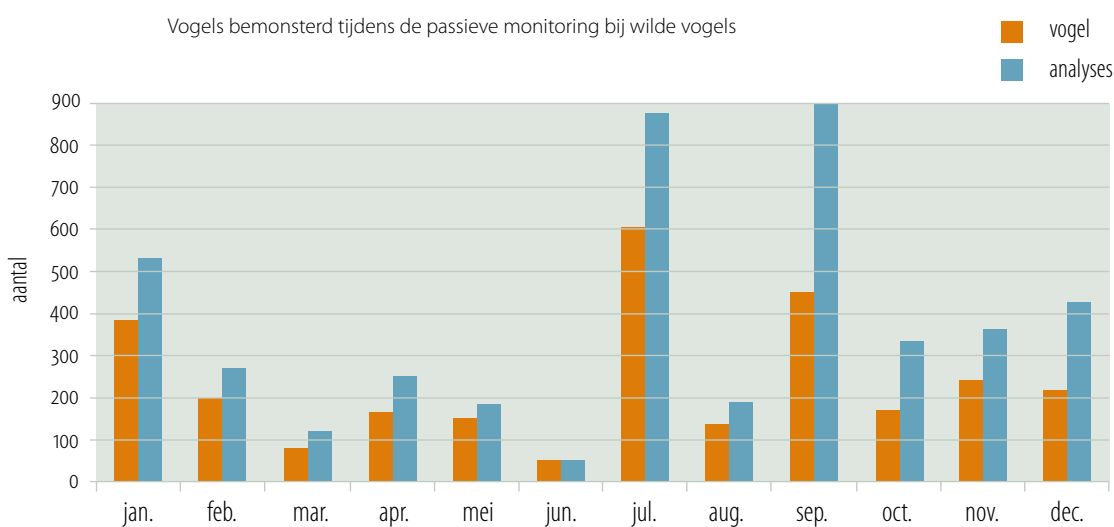
- Het ornithologisch netwerk van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBINW) voerde monsternemingen uit op 2.266 vogels van 41 verschillende soorten tijdens ringactiviteiten in het ganse land. De vogels werden onmiddellijk weer vrijgelaten.
- Het "Réseau de surveillance sanitaire de la faune sauvage" van de ULg (Université de Liège) voerde monsternemingen uit bij waterwild dat tijdens het jachtseizoen door jagers werd geschoten: 549 watervogels van 5 verschillende soorten.

Er werden vogels bemonsterd op 64 verschillende sites verspreid over het hele land. Ongeveer een derde van de dieren werd bemonsterd in gevoelige natuurgebieden (gebieden met de grootste concentratie trekvogels en daarom worden zij als het meest risicovol beschouwd voor wat de insleep van vogelgriepvirussen betreft). Voor 2.815 vogels werden meer dan 4.450 monsters (keel- en cloacamonsters en eventueel serummonsters) genomen en door het referentielaboratorium CODA geanalyseerd.

Sites voor de actieve monitoring in 2007

Bij 7 groepen eenden werden laagpathogene griepvirussen van het type H1, H3, H4, H11 of H12 aangetroffen. Bij 121 van de 347 bemonsterde canadaganzen werd antistoffen tegen griepvirussen gevonden. Slechts bij 12 dieren betrof het griepvirussen van de types H5 of H7. échantillonnés.

Deze cijfers bewijzen nogmaals dat laagpathogene virussen van allerlei types frequent voorkomen bij watervogels en in het bijzonder bij eenden, ganzen en zwanen.

1.2 Verdachte sterfte bij wilde vogels

Meldingen van verdachte sterfte bij wilde vogels worden opgevolgd door de natuurdiensten van de 3 Gewesten, nl. door het Agentschap Natuur en Bos (Vlaams gewest), de Division de la nature et des forêts (Waals gewest) en het Brussels instituut voor milieubeheer (Brussels hoofdstedelijk gewest). Deze 3 diensten stonden in voor het ophalen van de kadavers en het wegbrengen ervan naar het CODA, waar de analyses gebeurden.

Ten opzichte van 2006 is in 2007 het aantal dossiers sterk gedaald, er werden slechts 29 analyses voor 230 vogels uitgevoerd vnl. zwanen en eenden, (104 dossiers in 2006). Bijna twee derden van de dieren werd aangetroffen in de

gevoelige natuurgebieden. Deze daling is vermoedelijk te wijten aan de verminderde aandacht voor vogelgriep bij het publiek waardoor er minder gemakkelijk verdenkingen werden gesignaleerd, aan het strikter toepassen van de criteria voor verdenking en aan de gunstige weersomstandigheden in 2007, waardoor er minder sterfte bij wilde vogels is voorgekomen.

Geen van de vogels was drager van een H5- of H7-vogelgriepvirus. Bij 1 groep kokmeeuwen werd een laagpathogeen griepvirus van het type H13 aangetroffen. Dit type is van geen betekenis voor de problematiek van hoogpathogene vogelgriepvirussen bij pluimvee of wilde vogels.

1.3 Serologische monitoring bij pluimvee

Het programma voor de actieve monitoring bij pluimvee voorzag in 2007 in de bemonstering van meer dan 700 professionele pluimveebedrijven: per bedrijf werden door het FAVV 50 (eenden en ganzen) of 10 vogels (ander pluimvee en loopvogels) tussen april en december bemonsterd. In totaal werden ruim 7.800 dieren op 722 bedrijven bemonsterd.

Overzicht van de serologische monitoring bij pluimvee in 2007

vogelsoort	bedrijfstype	aantal bemonsterde bedrijven
Kip	legbedrijf	331
	opfokbedrijf leg	56
	vermeerderingsbedrijf	143
	opfokbedrijf vermeerdering	61
	sierhouderij	10
Ander pluimvee	kalkoenenbedrijf	49
	eenden- en ganzenbedrijf	37
	fazanten- en patrijzenbedrijf	13
	parelhoenderbedrijf	3
Loopvogels	struisvogels	19

De resultaten van deze serologische monitoring waren de volgende:

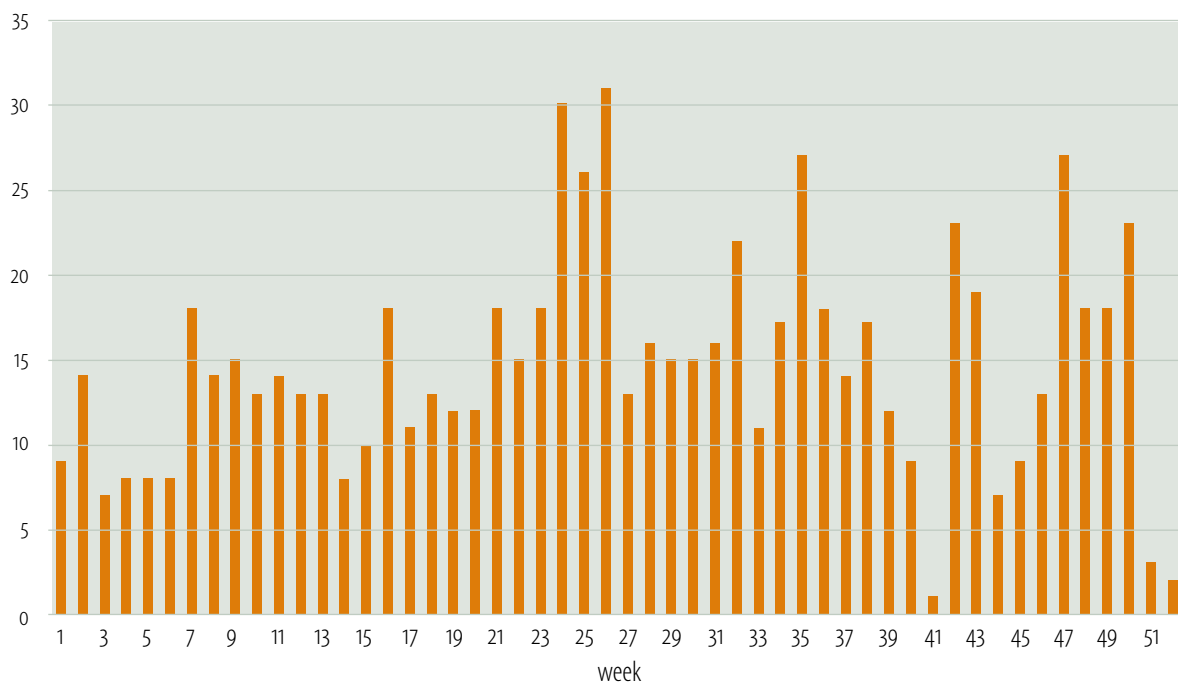
- 2 eenden en 2 kippen hadden antistoffen tegen H5 op een sierkippenhouderij
- in 2 legbedrijven had telkens 1 vogel antistoffen tegen H7
- 1 gans en 1 eend hadden antistoffen tegen H5
- Bijkomend onderzoek van 60 vogels kon op geen van deze pluimveehouderijen aantonen dat het griepvirus aanwezig was, wat wijst op een tijdelijk aanwezig laagpathogeen vogelgriepvirus.

Deze resultaten zijn geruststellend en in de lijn met de bevindingen van de voorgaande jaren.

1.4 Passief toezicht bij pluimvee

De Belgische wetgeving verplicht het melden van klinische gevallen verdacht van vogelgriep, en een onderzoek van elke ziekte en abnormale sterfte bij pluimvee door een dierenarts. Een therapeutische behandeling mag slechts gebeuren indien laboratoriumanalyses vogelgriep uitsluiten.

Aantal dossiers per week bij passieve monitoring van pluimvee in 2007

In de 761 dossiers kon geen H5 noch H7 virus worden aangetoond. Bij één kalkoen met lichte ademhalingsmoeilijkheden werd een H6N8 laagpathogeen virus geïsoleerd. Deze kalkoen werd op een openbare markt te koop aangeboden. Onderzoek bij de handelaar en op het bedrijf van oorsprong kon geen enkele aanwijzing inzake herkomst van het griepvirus geven.

2. Incident met uit het milieu afkomstige PCB's en dioxines

In juli 2007 bevatte een monster dat in samenhang met het controleplan in een slachthuis was genomen te grote hoeveelheden dioxines en PCB's. Het PCB- en het dioxinegehalte in het vet van een rund van een gemengd bedrijf uit de omgeving van de Antwerpse haven (Stabroek) was 2 à 3 maal groter dan de norm.

Alle dierlijke producten van het betreffende bedrijf, ook de melk, werden onmiddellijk geblokkeerd. Het FAVV voerde een onderzoek uit om de oorsprong van de verontreiniging te kunnen vaststellen en nam daarbij monsters van in de handel aangekochte veevoerders, van graskuilvoeder en van melk. Twee andere runderen van het geblokkeerde bedrijf die in dezelfde omstandigheden als het positieve dier werden gehouden, werden eveneens bemonsterd.

Omdat verontreiniging vanuit het milieu mogelijk was, werden ook melkmonsters genomen in andere bedrijven uit de buurt en werden er ook monsters genomen van in de omgeving geteelde ruwvoer (graskuilvoeder, maiskuilvoeder en tarwe), van nog niet geoogste gewassen (aardappelen, maïs en weidegras) en van vers gras van de weide rondom het geblokkeerde bedrijf. Het Vlaamse Gewest en met name de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) die bevoegd is voor milieuzaken, nam bodemonsters.

Het onderzoek van het FAVV wees op 4 overschrijdingen van de norm : 1 monster van vers gras, 1 monster van graskuil, 1 melkmonster en het eerste monster van rundvet. Op grond van de analyses en van het onderzoek ter plaatse konden meststoffen, bodemverbeteraars en diervoeders worden uitgesloten als bron van de verontreiniging. Op grond van de gunstige analysesresultaten konden de 3 melkbedrijven worden vrijgegeven. De dieren van het eerste bedrijf werden steeds grondig gecontroleerd voordat ze werden geslacht. In 2007 kon geen van de besmette runderen tot de voedselketen worden toegelaten.

Op basis van de analysesresultaten en rekening houdend met de nabijheid van de haven van Antwerpen en het bijbehorende industriegebied, concludeerde het Wetenschappelijk Comité van het FAVV in zijn advies dat de verontreiniging wellicht het gevolg van luchtverontreiniging was. Deze conclusie moet in verband worden gebracht met de dioxine- en PCB-gehalten die de VMM in mei en in juni 2006 heeft gemeten in de bodem en die 10 maal groter waren dan het maandgemiddelde voor dat jaar.

Als verklaring voor deze tijdelijke overschrijdingen van de normen wordt dus een tijdelijke luchtverontreiniging naar voren geschoven als oorzaak van de contaminatie van de gewassen die nadien als kuilvoer aan de dieren werden gevoederd. Hoewel dergelijke milieuverontreiniging niet vaak wordt vastgesteld, is een soortgelijk incident steeds mogelijk in de omgeving van sterk geïndustrialiseerde gebieden. Dat maakt de controleprogramma's van het FAVV bijzonder relevant.

3. Geval van rabiës bij een ingevoerde hond

Rabiës of hondsdolheid komt in de eerste plaats voor bij carnivoren en vleermuizen, maar ook de mens en andere zoogdieren kunnen besmet raken na contact met speeksel van een besmet dier. Rabiës is bij mens en dier altijd dodelijk zodra er symptomen worden opgemerkt. Een behandeling heeft maar succes indien ze onmiddellijk na de infectie wordt ingezet.

In Europa komt rabiës normaal alleen voor bij in het wild levende carnivoren zoals de vos en de wasbeerhond en bij verschillende soorten vleermuizen. In Afrika, Azië en Zuid-Amerika daarentegen is de ziekte zeer wijd verspreid in de lokale fauna, en de zwervhondenpopulatie is tevens een enorm reservoir van het virus. Hoewel er in België in de laatste tien jaar geen inheemse gevallen van rabiës werden vastgesteld en ons land sinds 2001 officieel rabiësvrij is, bestaat toch steeds het risico van een nieuwe insleep van de ziekte.

Eind oktober 2007 werd zo een "geïmporteerd" geval van rabiës bevestigd bij een jonge hond uit Beersel (Vlaams-Brabant). Deze hond werd zonder de verplichte gezondheidsdocumenten, noch gezondheids- en invoercontroles, begin juli 2007 ingevoerd uit Marokko, een land waar rabiës nog steeds regelmatig voorkomt en waar geen vaccinatieplicht geldt. Eind oktober begon de hond verdachte symptomen van rabiës te vertonen. De diagnose werd bevestigd door het Pasteurinstituut te Ukkel. Gezien de afwezigheid van rabiës in België en er geen contact met andere potentieel besmette dieren plaatsvond, werd besloten dat alleen dit dier als erg jonge pup in Marokko werd besmet.

Onmiddellijk na de bevestiging van hondsdolheid, werd door het FAVV en de gewestelijke overheid (de gezondheidsinspectiediensten van het Vlaams gewest) een onderzoek ingesteld om zo snel mogelijk alle personen en dieren die contact hadden met het dier, terug te vinden. Daarnaast werden alle inwoners van Beersel en van 6 omliggende gemeenten (Drogenbos, St-Genesius-Rode, Linkebeek, Braine-l'Alleud, St-Pieters-Leeuw en Ukkel) via een grootschalige informatiecampagne, opgezet door de betrokken gemeentelijke overheden, ingelicht. Alle personen die direct contact hadden met de besmette hond, werden preventief behandeld en opgevolgd door het Instituut Pasteur; de dieren die contact hadden met deze hond, werden gevaccineerd en gedurende zes maanden opgevolgd door het FAVV. Gelukkig werden er geen nieuwe besmettingen geïdentificeerd.

In overleg met de burgemeesters van deze gemeenten werden gedurende 6 maanden de nodige maatregelen genomen:

- verplichting om de honden van de betreffende zone aan de leiband te houden
- sterk advies tot vaccinatie van de honden en katten
- in de beginfase werd sterk aangeraden om katten binnenshuis te houden.

Ook andere Europese landen zoals Frankrijk en Finland kregen in 2007 te maken met besmettingen die afkomstig bleken van een besmet dier, dat lichtvaardig door reizigers was ingevoerd uit landen waar rabiës nog frequent voorkomt. Deze – gelukkig nog sporadische – gevallen en het risico op een fatale besmetting bij de mens wijzen nog steeds op de noodzaak van een zeer strenge reglementering met betrekking tot de invoer van honden en katten vanuit de rest van de wereld, reglementering die op dit ogenblik van toepassing is binnen de Europese Unie.

4. Blauwtong

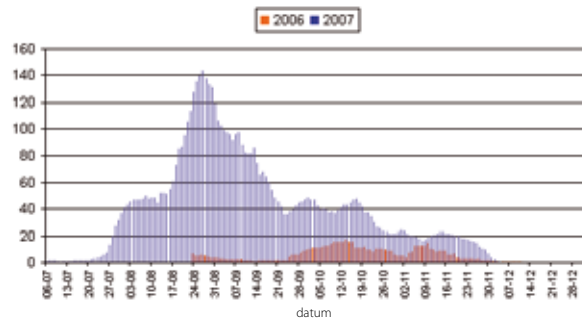
Blauwtong

Blauwtong (bluetongue) is een virale ziekte die wordt overgebracht door een steekmug behorende tot het geslacht *Culicoides* die bepaalde planteneters treft. In Europa is deze ziekte sinds de jaren 50 bekend. Ze kwam toen echter alleen voor in de landen rond de Middellandse Zee.

In België werd het blauwtongvirus (serotype 8) voor het eerst vastgesteld in augustus 2006. Tussen augustus en december 2006 werden op het hele grondgebied 695 gevallen bevestigd.

Na de periode waarin de vector inactief was (van 15 december 2006 tot 30 maart 2007) verscheen de ziekte rond half juli 2007 opnieuw in een schapenhouderij. Binnen een tijdsperiode van 2 weken verspreidde de ziekte zich over heel België. De incidentie en de sterfte was in 2007 bij schapen veel groter dan in 2006. Het hogere sterfte cijfer wordt bevestigd door het aantal in de bedrijven opgehaalde kadavers. Tussen juli en december 2007 steeg het sterftecijfer bij schapen met 25.000 in vergelijking met dezelfde periode in 2006; bij runderen was er een stijging met 13.000 dieren. Die stijging kan alleen worden verklaard door de aanwezigheid van het blauwtongvirus in België.

In 2007 werden in België 6.870 gevallen van blauwtong bevestigd en geregistreerd, wat ongeveer 10 maal meer is dan in 2006. De ziekte veroorzaakte aanzienlijke economische en zoötechnische verliezen in de betrokken sectoren.

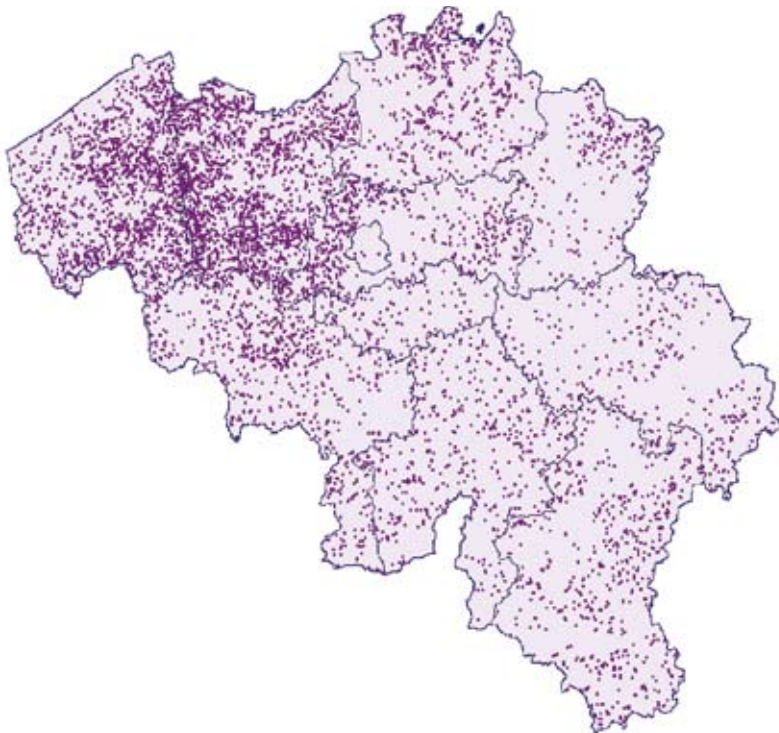

Deze markante evolutie van de ziekte werd bevestigd door de monitoring die het FAVV in 2007 heeft georganiseerd:

- Uit een cross-sectionele monitoring uitgevoerd in januari en februari in meer dan 370 melkveebedrijven (waarbij bijna 30.000 bloedmonsters van melkkoeien werden genomen), bleek dat in 2006 meer dan 9 op de 10 van landbouwbedrijven in België met het virus in contact waren geweest. Enkel in de provincies West-Vlaanderen, Henegouwen en Luxemburg was de impact iets beperkter. Gemiddeld bedroeg de seroprevalentie – d.i. het percentage besmette dieren – ongeveer 20 % met minima van bijna 5% in de laatst besmette provincies en maxima van 50% in de vroeger in het seizoen besmette provincies.
- Op basis van de resultaten van de cross-sectionele monitoring werden 270 melkveehouderijen als sentinelbedrijf geselecteerd. Op elk van deze sentinelbedrijven werden vanaf april maandelijks 15 compleet BT-negatieve dieren bemonsterd om na te gaan of de dieren sinds de vorige bloedafname in contact waren geweest met het virus. Het programma trachtte m.a.w. om het opnieuw opduiken van het virus zo vroeg mogelijk op te sporen. Het programma werd in augustus vroegtijdig stopgezet gezien het virus zich massaal in de veestapel had verspreid. Uiteindelijk werden in het kader van het sentinelprogramma meer dan 20.000 monsters genomen en geanalyseerd. Het sentinelprogramma heeft aangetoond dat het veel efficiënter is om het toezicht af te stemmen op het goed opvolgen van verdenkingen.

- In december 2007 werden alle, na de laatste bloedafname in juli of augustus, nog negatieve sentineldieren een laatste maal bemonsterd. Daaruit bleek de veralgemeende verspreiding van het virus overduidelijk: met uitzondering van de provincie West-Vlaanderen, bedroeg de seroprevalentie van deze dieren aan het einde van het bluetongueseizoen meer dan 90% (tegenover 5 tot 50% in 2006). Dit betekent dat ze zowat allemaal in de loop van de zomer en het vroege najaar met het virus waren besmet.

Bedrijven besmet met de blauwtongziekte in 2007

In de buurlanden werden dezelfde ontwikkelingen vastgesteld als in België. Bovendien heeft het virus zich daar stelselmatig uitgebreid aan de grenzen van het besmette gebied om zo aan het einde van het vectorseizoen 2007 een oppervlakte in te palmen, die zowat viermaal zo groot was als in 2006. Het virus bereikte Scandinavië, de Alpen en Zuid-Europa. Eind 2007 werden in Europa meer dan 48.000 runder- en schapenbedrijven geregistreerd als officieel besmet door bluetongue van het serotype 8.

Aantal dieren door blauwtong serotype 8 aangetast in Europa (officiële monitoring)

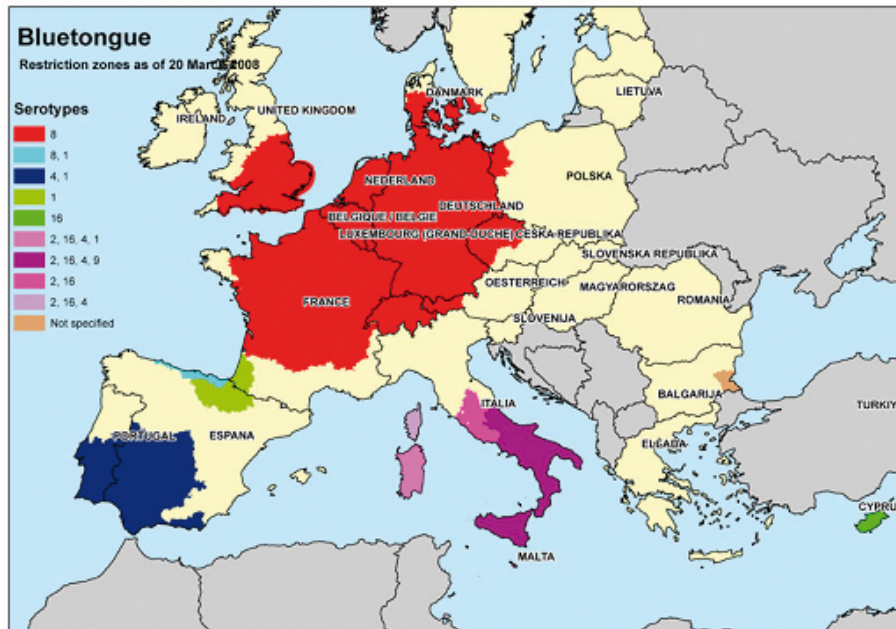
land	2006	2007
België	695	6.890
Denemarken	0	1
Duitsland	860	> 20.000
Frankrijk	6	> 12.000
Luxemburg	5	> 1.300
Nederland	451	> 8.000
Tsjechië	0	1
Verenigd Koninkrijk	0	66
Zwitserland	0	5
totaal	2.017	> 48.000

194

De grenzen van de beschikbare bestrijdingsmaatregelen (beperkingen op het verkeer van dieren, insectenverdelgung...) die sinds augustus 2006 worden toegepast, zijn bij deze omvang van de ziekte in België en de buurlanden duidelijk gebleken. Vaccinatie lijkt thans dan ook de enige mogelijkheid om de klinische symptomen en de prevalentie van deze ziekte terug te dringen en de uitroeiing ervan op middellange termijn mogelijk te maken. Er werd in 2007 dan ook veel tijd besteed aan de opmaak van een vaccinatieplan tegen blauwtong (aanpassing van de Belgische wetgeving, indiening van het vaccinatieprogramma bij de Europese Commissie met het oog op medefinanciering, contact met farmaceutische bedrijven, algemene offerteaanvraag voor de aankoop van het vaccin).

In Europa werden nog andere serotypes aangetroffen, nl. 1, 2, 4, 9 en 16. Het risico bestaat steeds dat deze serotypes zich ook naar en in onze contreien zouden kunnen verspreiden.

Verspreiding van bluetonguevirussen in de Europese Unie

bron: Europese Commissie – DG Sanco

Activiteiten van de laboratoria

7

1. Het laboratoriumnetwerk van het FAVV

De laboratoria zijn een onmisbare schakel bij de uitvoering van de controleprogramma's van het FAVV. De belangrijkste opdracht van het bestuur van de laboratoria bestaat erin een performant netwerk tot stand te brengen van externe laboratoria en eigen laboratoria met competente medewerkers die bekend zijn met de nieuwste technologieën. Dat netwerk wordt wetenschappelijk en technisch ondersteund door referentielaboratoria die in zeer specifieke gebieden gespecialiseerd zijn.

1.1. De laboratoria van het FAVV

De 5 laboratoria van het FAVV zijn over heel België verspreid en werden door BELAC geaccrediteerd. Hun belangrijkste opdracht bestaat erin analyses uit te voeren in samenhang met de opdrachten van het FAVV en steeds in staat te zijn om hun analysecapaciteit te verhogen bij incidenten in de voedselketen. De laboratoria breiden hun accreditatiescope jaar na jaar uit. Een overzicht van de scopes is beschikbaar op de website van BELAC (www.belac.fgov.be).

Het laboratoriumnetwerk van het FAVV

198

5 laboratoria van het FAVV

Gent - Gembloux - Luik - Melle - Tervuren

52 erkende laboratoria

lijst beschikbaar op www.favv.be

11 referentielaboratoria

Melle

- Microbiologie, chemische analyse, chromatografie
- Levensmiddelen, diervoeders
- Dispatching

Gembloux

- Microbiologie, chemische samenstelling, PCB's, fysisch-chemische eigenschappen, organochloorpesticiden, tracers, fraude, aard van vetten
- Levensmiddelen, diervoeders
- Dispatching

Gent

- Residuen van diergeneesmiddelen en verboden stoffen, chemische samenstelling, mineralen en zware metalen, cystenaaltjes
- Producten van dierlijke oorsprong, diervoeders, levensmiddelen, meststoffen en bodemverbeteraars

Luik

- Substantiële kwaliteit van voeders en meststoffen, diermeel, mycotoxinen, bestrijdingsmiddelen, bewaarmiddelen, opsporen van bestraald voedsel
- Diervoeders, producten van dierlijke oorsprong, levensmiddelen, meststoffen en bodemverbeteraars, formuleringen van fytofarmaceutische producten

Tervuren

- PCB's, dioxines, residuen van diergeneesmiddelen, mycotoxinen, vitaminen, organochloorpesticiden, diermeel, PAK's
- Diervoeders, producten van dierlijke oorsprong, levensmiddelen

1.2. De erkende laboratoria

De lijst van de erkende laboratoria en de analyses waarvoor zij werden erkend, kan worden ingekeken op de website van het FAVV.

1.3. De nationale referentielaboratoria

De belangrijkste taken van de nationale referentielaboratoria bestaan erin het FAVV technisch en wetenschappelijk te ondersteunen, de activiteiten van de op hun gebied werkzame laboratoria te coördineren, interlaboratoriumtests te organiseren en opleidingen te geven.

Lijst en werkgebied van de nationale referentielaboratoria van het FAVV

Werkgebied	Referentielaboratoria
Besmettelijke dierziekten en overdraagbare spongiforme encefalopathieën (TSE)	CODA
Controle op de doeltreffendheid van vaccins tegen rabiës	
Genotypering van schapen	
Trichinen	Instituut Tropische Geneeskunde
Dioxinen en PCB's in voeding voor mensen en dieren	Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) & Centre d'Analyses des Résidus en Traces (CART)
Visziekten	CODA & CER
Residuen en verontreinigingen (dieren en planten)	WIV
Mariene biotoxinen	
Voedseltoxi-infecties	
Antibioticaresistentie	
Dioxinen – PCB's	
Coagulase positieve stafylokokken	
Rabiës	
In diervoeding gebruikte toevoegingsmiddelen	
Microbiologie van levensmiddelen van dierlijke oorsprong (behalve zuivelproducten) en tweekleppige weekdieren, met inbegrip van virologie van tweekleppige weekdieren	Université de Liège, Laboratoire de Microbiologie des Denrées Alimentaires
GGO's	WIV – ILVO - CRA
Zuivelproducten : microbiologie en kwaliteitsparameters	ILVO - Eenheid Technologie & Voeding & CRA-W Département Qualité des Productions agricoles
Dioxinen en dioxineachtige PCB's (Calux- methode) in voeding voor mensen en dieren	Laboratorium van het FAVV in Tervuren
Dierlijk eiwit in voeding voor dieren	
Dioxinen en dioxineachtige PCB's (andere methoden) in voeding voor mensen en dieren	Laboratorium van het FAVV in Tervuren & SIPH & CART
Plantenziekten : bacteriën, schimmels, aaltjes, insecten en virussen	LVO – Departement voor gewasbescherming & CRA – Département Lutte Biologique et Ressources Phytogénétiques

Het Centre wallon de recherches agronomiques (CRA-W) is het intracommunautair referentielaboratorium voor de opsporing van dierlijke eiwitten in diervoeders.

2. Activiteiten in 2007

FOODLIMS

FOODLIMS (Laboratory Information Management System) is de nieuwe informatica-applicatie van het bestuur van de laboratoria. Het systeem dat in 2007 werd ontwikkeld, maakt een efficiënt beheer mogelijk van de analyses van de laboratoria die met het FAVV samenwerken, en voldoet aan de kwaliteitsnorm ISO 17.025. FOODLIMS maakt het mogelijk om de gegevens te volgen van bij de dispatching tot in de laboratoria en stelt externe laboratoria in staat de resultaten van de analyses die zij voor het FAVV hebben uitgevoerd, rechtstreeks in te voeren. Dit systeem vergemakkelijkt het ingeven en valideren van analyses (de werktal te kiezen, het traject van de monsters te volgen, voor elk laboratorium de toegewezen analyses te bepalen, de facturatie van de analyses op te volgen en te controleren).

Met FOODLIMS kunnen ook de activiteiten en de taken van het personeel van de FAVV-laboratoria worden beheerd.

Om een optimale dienstverlening te verzekeren voerde het bestuur van de laboratoria een kwaliteitssysteem in dat voldoet aan ISO-norm 9.001 en werden alle laboratoria geaccrediteerd volgens de ISO-norm 17.025. Het kwaliteitssysteem staat beschreven in een kwaliteitshandboek dat geldt voor de 5 laboratoria van het FAVV. De kwaliteitsvoorschriften die in dat document zijn vastgelegd, worden aangevuld met specifieke kwaliteitsdoelstellingen die elk van de FAVV-laboratoria in samenspraak met het bestuur van de laboratoria heeft uitgewerkt.

De laboratoria van het FAVV nemen deel aan ringonderzoeken en gebruiken referentiematerialen om de kwaliteit van hun resultaten te garanderen. Het personeel blijft technisch competent dank zij voortdurende opleiding. De analyses moeten ook tegen een economisch redelijke

prijs worden uitgevoerd. In 2007 droegen de verdere rationalisering van de werking van de verschillende laboratoria en een gecoördineerd aankoopbeleid hiertoe bij.

De nationale referentielaboratoria (NRL) staan in voor de wetenschappelijke ondersteuning van het hele laboratoriumnetwerk. De NRL zijn wetenschappelijke instellingen van de federale of gewestelijke overheid, of van de universiteiten die nationaal en internationaal worden aangeduid om de wetenschappelijke en technische aspecten van bepaalde vakgebieden te volgen. Zij zijn verantwoordelijk voor het standaardiseren van de analysemethoden, het ontwikkelen van diagnosemethoden, het organiseren van ringtesten en de internationale follow-up. Zij houden een collectie van referentiematerialen en standaardreagentia in stand. Zij verzorgen technische en wetenschappelijke opleidingen en coördineren studies.

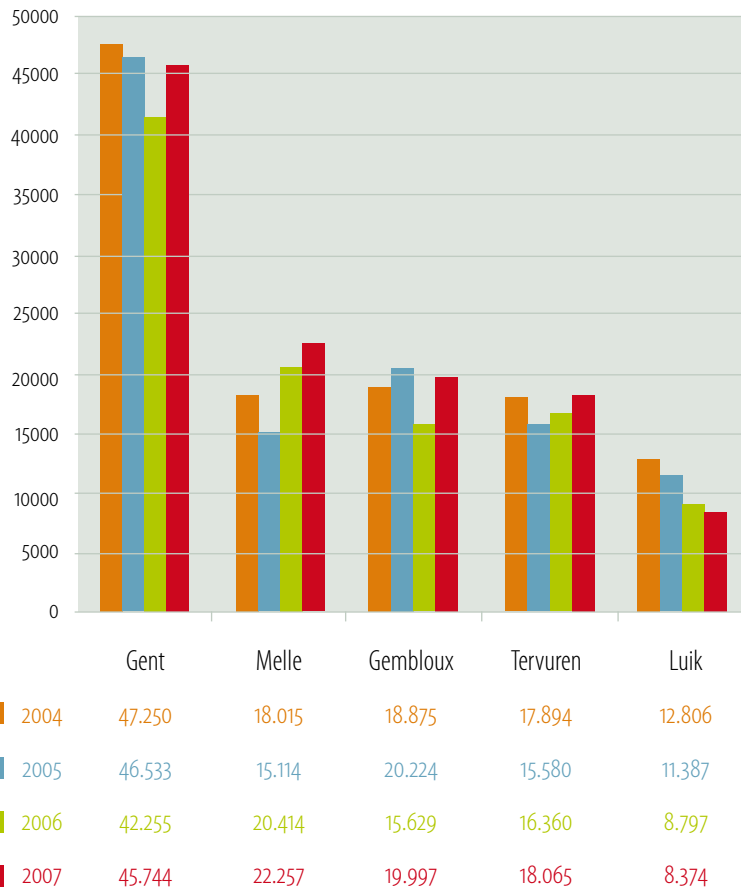
Er werden twee bijkomende samenwerkingsprotocollen afgesloten met CRA-W en ILVO in verband met de instelling van een NRL voor plantenziekten en een NRL voor melk en melkproducten. De samenwerking tussen het FAVV en de NRL werd ook hechter: de taken en activiteiten van de NRL worden besproken in begeleidingscomités en elk NRL moet jaarlijks 2 communicatievergaderingen houden met de erkende laboratoria. De NRL moeten ook opleidingen organiseren voor het personeel van het FAVV en van de erkende laboratoria die in hun werkgebied actief zijn. Alle opleidingen werden geëvalueerd en kregen in 2007 een gemiddelde score van 3,5/5. De prestaties van de NRL worden gemeten met prestatie-indicatoren die bij het begin van het jaar worden vastgelegd.

Er werd een "beveiligde intranetsite" ontwikkeld voor de erkende laboratoria. Die maakt rechtstreekse en geheel transparante communicatie mogelijk met alle laboratoria en verleent toegang tot de verschillende nota's en brieven die aan de laboratoria worden toegezonden, tot de procedures en documenten die in de samenwerking tussen laboratoria en FAVV worden gehanteerd en tot de door de NRL gegeven opleidingen.

3. De laboratoria van het FAVV

Globaal is het aantal analyses van de 5 laboratoria van het FAVV sinds 2004 beduidend gestegen.

Evolutie van het aantal analyses in de laboratoria van het FAVV

202

In het FAVV-laboratorium in Luik werden in 2007 sommige afdelingen samengevoegd en werd de uitvoering van analyses gerationaliseerd. De afdeling voor meststoffen van het laboratorium in Luik voert thans alle analyses uit die betrekking hebben op de substantiële kwaliteit van meststoffen. De afdeling voor fytofarmacie/residuen neemt elk jaar deel aan de analyses die door de CIPAC (Collaborative International Pesticides Analytical Council) worden opgezet om nieuwe analysemethoden te kunnen valideren.

De analyses die voor het BIRB worden uitgevoerd, werden van het laboratorium van Melle overgebracht naar het laboratorium van Gembloux. Die operatie werd begin 2007 opgestart en werd afgerond in juni 2007. Beide laboratoria konden op die manier hun analysecapaciteit heroriënteren. In het lab van Gembloux is het aantal monsters en microbiologische analyses fors gestegen. De departementen chemie en chromatografie werden samengevoegd om nieuwe analyses te kunnen ontwikkelen en er werd een aanvang gemaakt met de oprichting

van een departement voor fytopathologie. De gebruikte microbiologische analysemethoden in het lab van Melle en van Gembloux werden geharmoniseerd. In het lab van Melle verdubbelde het aantal monsters voor microbiologisch onderzoek. De accreditatiescope van dat lab werd uitgebreid en er werden ook nieuwe analyses ontwikkeld, nl. analyses op GGO's en het ijken van controlemateriaal.

FAVV-laboratorium in Tervuren

Het federale laboratorium voor de veiligheid van de voedselketen in Tervuren (FLVVT) werd op 1 januari 2007 een nationaal referentielaboratorium (NRL) voor de opsporing van dioxinen en dioxineachtige PCB's in diervoeders en levensmiddelen volgens de Calux-methode en voor de opsporing van dierlijk eiwit in diervoeders. Bij het dioxine-incident van 2006 werd het FLVVT gekozen omdat het over een uitstekende technische expertise beschikt. Tijdens de dioxinecrisis werden alle monsters daar immers op zeer korte tijd onderzocht. Het is ook het eerste Belgische laboratorium dat voor de Calux-methode geaccrediteerd werd.

Dierlijke eiwitten worden in samenhang met de bestrijding van BSE opgespoord. Het FLVVT leverde een bijdrage aan de Europese projecten STRATFEED en SAFEED-PAP voor het ontwikkelen van nieuwe (diersoortspecifieke) analysemethoden en het verbeteren van de bestaande methoden.

In het laboratorium van Gent steeg het aantal onderzochte monsters met 7% (vooral monsters van vlees, lever, ruwvoer en plasma) terwijl het aantal analyses met 4% toenam (analyses voor het opsporen van anabolica, beta-agonisten, tranquillizers en nitro-imidazol). Er werden nieuwe analyses geïntroduceerd in de afdelingen residuen en verontreinigingen (screening op anabolica) en anorganische scheikunde (lood, cadmium, koper...). In maart 2007 werd het laboratorium van Gent het dispatchingcentrum voor alle monsters die worden genomen door de Nationale Opsporingseenheid van het FAVV en voor alle verdachte monsters uit slachthuizen. Die monsters worden in het lab zelf onderzocht als zij binnen de werkscope van het lab vallen of worden naar externe laboratoria doorgestuurd als dat niet zo is. Dat verklaart de stijging van het aantal monsters en analyses in de afdeling residuen en verontreinigingen.

Het laboratorium van Tervuren organiseerde in 2007 als nationaal referentielaboratorium een workshop over dioxinen en dioxineachtige PCB's in diervoeders en levensmiddelen (Calux-methode) en over dierlijk eiwit in diervoeders. Het aantal in het laboratorium van Tervuren geanalyseerde monsters bleef stabiel terwijl het aantal analyses van 14.000 in 2006 is gestegen tot 15.500 in 2007. Het laboratorium ontwikkelde ook de analyse op moederkoren.

Aantallen analyses en monsters in de FAVV-laboratoria

Laboratorium	Aard van de analyse	2006	2007	
Melle	Microbiologie	14.277	22.037	
	Chemische analyses	6.137	220	
	Totaal aantal analyses	20.414	22.257	
	Analyses voor het BIRB	5.368	220	
	Totaal aantal monsters	7.870	12.463	
Gembloux	Microbiologie	8.237	12.989	
	Chemische samenstelling	4.403	3.257	
	Fysisch-chemische eigenschappen	62	1.673	
	Organochloorpesticiden	151	0	
	Aard van vetten	1.290	1.384	
	Tracers	1.522	694	
	Fraude	100	0	
	Totaal aantal analyses	15.629	19.997	
	Analyses voor het BIRB	7.066	6.804	
	Totaal aantal monsters	6.154	9.171	
Gent	Residuen en verontreinigingen			
	Anabolica	6.445	6.708	
	Beta-agonisten	6.218	7.007	
	Corticosteroiden	7.188	6.503	
	Thyreostatica	1.096	950	
	Chloormequat	489	232	
	Tranquillizers	391	587	
	Acrylamide	188	184	
	Nitro-imidazolen	561	793	
	Chloramfenicol	1.042	1.083	
	Nitrofuranen	923	1.038	
	Sulfonamiden	216	287	
	Streptomycine, tetracyclinen, zearalenon, malachietgroen en andere	611	823	
	Stoffen met bacteriostatische werkingen	4.759	5.184	
		subtotaal analyses	30.127	31.379
		Subtotaal monsters	16.608	17.741
		Anorganische scheikunde		
		Metalen (Cd, Pb, As, Hg, Ni, Cr, Se, Al)	5.285	6.146
		Spoorelementen (Cu, Zn, Fe, Mn, Co, B, Mo)	1.557	0
		Hoofdelementen en secundaire elementen (P, K, Mg, Na, Ca, S, Si)	674	306
		Halogenen, stikstofvormen, fysische parameters en compostparameters, chelaten en andere	1.625	1.265
	Subtotaal analyses	9.141	7.717	
	Subtotaal monsters	3.520	3.000	
	cystenaaltje	2.987	3.066	
	Totaal aantal analyses	42.255	45.744	
	Totaal aantal monsters	23.115	23.807	

Aantallen analyses en monsters in de FAVV-laboratoria

Laboratorium	Aard van de analyse	2006	2007	
Luik	Substantiële kwaliteit van voeders (eiwit, vet...)	3.017	2.890	
	Mycotoxinen (alfa M1, patuline)	294	208	
	Gepolymeriseerde triglyceride	106	131	
	Diermeel	1.328	1.311	
	Substantiële kwaliteit van meststoffen (Na, Ca, S...)	1.420	920	
	Opsporing van bestraald voedsel	144	91	
	Fysisch-chemische eigenschappen van fytofarmaceutische producten	746	518	
	Bewaarmiddelen	449	468	
	Minerale kwaliteit van diervoeders	220	462	
	Onzuiverheden in vet, verontreinigingen	163	402	
	Allergenen	427	305	
	Residuen van bestrijdingsmiddelen	79	346	
	Melamine, zoetstoffen, kleurstoffen en andere	404	322	
	Totaal aantal analyses		8.797	8.374
	Analyses voor het BIRB		533	0
Totaal aantal monsters		5.002	5.054	
Tervuren	Vitaminen	1.308	1.559	
	Diermeel	364	370	
	Antibiotica	2.220	2.743	
	Coccidiostatica	1.331	1.844	
	PCB's	2.505	2.305	
	Dioxinen	4.947	5.361	
	Mycotoxinen	2.268	2.608	
	Organochloorpesticiden	806	584	
	PAK en andere	611	691	
	Totaal aantal analyses		16.360	18.065
	Totaal aantal monsters		10.248	10.827

Bijlagen **8**

1. EFFECTIEVE LEDEN VAN HET RAADGEVEND COMITÉ

Vertegenwoordigers van de verbruikersorganisaties:

- mevrouw Sigrid Laurysen - Belgische Verbruikersunie - Test Aankoop
- de heer Robert Remy - Belgische Verbruikersunie - Test Aankoop
- de heer Jan Turf - Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen
- mevrouw Caroline Jonckheere - Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB)
- mevrouw Sonja Broucke - Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV)
- mevrouw Ingrid Vanhaevre - Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO)
- de heer Renaat Vandevelde - Algemeen Christelijk Werkersverbond (ACW)
- de heer Michel Vandenbosch - Global Action in the Interest of Animals (GAIA)

Vertegenwoordigers van de organisaties van de sector van de landbouwproductie:

- de heer Eric Mijten – Boerenbond (BB)
- de heer Camiel Adriaens - Algemeen Boerensyndikaat (ABS)
- de heer René Ladouce - Fédération Wallonne de l'Agriculture (FWA)
- mevrouw Marie-Laurence Semaille - Fédération Wallonne de l'Agriculture (FWA)
- de heer Patrick Ruppel - Bioforum Wallonie

208

Vertegenwoordiger van de sector van de fabricage van diervoeding:

- de heer Yvan Dejaegher - Beroepsvereniging van de Mengvoederfabrikanten (BEMEFA)

Vertegenwoordigers van organisaties werkzaam in sectoren van de voedingsindustrie betrokken bij de fabricage van producten die onder de controlebevoegdheid van het Agentschap vallen:

- de heer Johan Hallaert - FEVIA
- de heer Renaat Debergh – Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie (BCZ-CBL)
- de heer Romain Cools – Belgapom
- de heer Thierry Smagghe - FEBEV

Vertegenwoordiger van een organisatie van de chemische nijverheid:

- de heer Peter Jaeken - Phytophar - Essenscia

Vertegenwoordigers van organisaties van de sector van de onder de controlebevoegdheid van het Agentschap vallende handel:

- de heer Alain Verhaeghe - Belgische Federatie van de Distributieondernemingen (FEDIS)
 - de heer Luc Ardies - Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO)
 - mevrouw Clarisse Ramakers - Fédération Nationale des Unions de classes moyennes (UCM)
 - de heer Willy Verbust - Landsbond der Beenhouwers, Spekslagers en Traiteurs van België
 - mevrouw Ann De Craene - Verbond van Belgische Tuinbouwweilingen (VBT)
-

Vertegenwoordigers voor organisaties van de horecasector:

- de heer Jan De Haes - FED. Ho.Re.Ca. Vlaanderen
- de heer Pierre Poriau - FED. Ho.Re.Ca. Wallonie

Vertegenwoordiger van de transportsector:

- mevrouw Carine Focquaert - Beroepsorganisatie van de Vlaamse Goederentransport Ondernemers en Logistieke Dienstverleners (SAV)

Vertegenwoordigers van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu:

- mevrouw Katia Machiels
- de heer Charles Crémer

Vertegenwoordigers van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie:

- de heer Luc Ogiers
- mevrouw Brigitte Vandecavey

Vertegenwoordigers van elk van de gewesten en van elk van de gemeenschappen:

- mevrouw Kathleen Schelfhout, voorgedragen door de Minister-President van de Vlaamse Regering
- mevrouw Katrien Nijs, voorgedragen door de Minister-President van de Vlaamse Regering
- de heer Jérôme de Roubaix, voorgedragen door de Ministre-Président du Gouvernement de la Communauté française de Belgique
- de heer Jean Marot, voorgedragen door de Ministre-Président du Gouvernement Wallon
- de heer Philippe Dehaut, voorgedragen door de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering
- de heer Helmut Maraite, voorgedragen door de Ministerpräsident der Regierung der Deutschsprachigen Gemeinschaft

2 PLAATSVERVANGENDE LEDEN VAN HET RAADGEVEND COMITÉ

Vertegenwoordigers van de verbruikersorganisaties:

- Mevrouw Gwendolyn Maertens - Belgische Verbruikersunie - Test-Aankoop
- Mevrouw Isabelle Scarniet - Belgische Verbruikersunie - Test-Aankoop
- De heer Jan Turf - Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen
- De heer Vincent Van Der Haegen, Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB)
- De heer Rob Renaerts - Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO)
- De heer Marc Vandercammen - Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO)
- De heer Daniel Van Daele - Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV)
- Mevrouw Ann De Greef - Global Action in the Interest of Animals (GAIA)

Vertegenwoordigers van de organisaties van de sector van de landbouwproductie:

- de heer Georges Van Keerberghen – Boerenbond (BB)
- De heer Aloys Van Goethem - Algemeen Boerensyndikaat (ABS)
- De heer Alain De Bruyn - Fédération Wallonne de l'Agriculture (FWA)
- De heer Alain Masure - Fédération Wallonne de l'Agriculture (FWA)
- Mevrouw Leen Laenens – BioForum Vlaanderen

210

Vertegenwoordiger van de sector van de fabricage van diervoeding:

- De heer Erik Hoeven - Beroepsvereniging van de Mengvoederfabrikanten (BEMEFA)

Vertegenwoordigers van organisaties werkzaam in de sectoren van de voedingsindustrie betrokken bij de fabricage van producten die onder de controlebevoegdheid van het Agentschap vallen:

- Mevrouw Maud Sermeus - Federatie Voedingsindustrie (FEVIA)
- De heer De Wijngaert Lambert – Belgische Brouwers
- De heer Frans Leroux - Fenavian
- De heer Dirk Peeters - Syndikale Unie BBCI (brood-, banket-, chocolade- en ijsbereiders)

Vertegenwoordiger van de sector van de chemische nijverheid:

- De heer Philippe Van den Bossche – Pharma.be

Vertegenwoordigers van organisaties van de van de onder de controlebevoegdheid van het Agentschap vallende handel:

- De heer Gérard de Laminne de Bex – Belgische Federatie van de Distributieondernemingen (FEDIS)
 - De heer Johan Van Bosch – Unie van Zelfstandige Ondernemers - UNIZO
 - De heer Arnaud Deplae - Nationale Federatie der Unies van de Middenstand (UCM)
 - De heer Jean-Luc Pottier - Landsbond der Beenhouwers, Spekslagers en Traiteurs van België
 - De heer Philippe Appeltans - Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen (VBT)
-

Vertegenwoordigers voor organisaties van de horecasector:

- De heer Luc De Bauw - Ho.Re.Ca. Vlaanderen
- De heer Roger Kestens - Ho.Re.Ca. Brussel

Vertegenwoordiger van de transportsector :

- De heer Roland Serwas - Koninklijke Federatie van Belgische Transporteurs en Logistieke Dienstverleners

Vertegenwoordigers van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu:

- De heer Dirk De Groof
- Mevrouw Isabelle Laquière

Vertegenwoordigers van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie:

- Mevrouw Valérie Bastin
- Mevrouw Dina Segers

Vertegenwoordigers van elk van de gewesten en van elk van de gemeenschappen:

- Mevrouw Sofie Woestenborghs voorgedragen door de Minister-President van de Vlaamse Regering
- de heer Wim Van Moeseke, voorgedragen door de Minister-President van de Vlaamse Regering
- Mevrouw Sophie Lokietek, voorgedragen door de Ministre-Président du Gouvernement de la Communauté française de Belgique
- Mevrouw Marie-Françoise Closset, voorgedragen door de Ministre-Président du Gouvernement wallon
- Mevrouw Liane Deweghe, voorgedragen door de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering
- Mevrouw Lucia Schneiders, voorgedragen door de Ministerpräsident der Regierung der Deutschsprachigen Gemeinschaft

3. SAMENSTELLING VAN HET WETENSCHAPPELIJK COMITÉ

Voorzitter:

Prof. Em. Dr. Ir. **André Huyghebaert**, Universiteit Gent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, Vakgroep voor Levensmiddelentechnologie en Voeding, Gent

Ondervoorzitter:

Dr. Ir. **Luc Pussemier**, Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid Voedselketen en Leefmilieu, Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie, Departement Kwaliteit en veiligheid, Tervuren

Leden:

Dr. Ir. **Vincent Baeten**, Centre Wallon de Recherches Agronomiques, CRA-W, Gembloux

Prof. Dr. Ir. **Dirk Berkvens**, Instituut voor Tropische Geneeskunde, Departement

Diergeneeskunde, Eenheid Epidemiologie en Toegepaste Statistiek, Antwerpen

Prof. Dr. **Claude Bragard**, Université catholique de Louvain, Faculté des Sciences agronomiques, Louvain-La-Neuve

Prof. Em. Dr. **Paul Daenens**, Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Farmaceutische Wetenschappen, Laboratorium voor Toxicologie en Bromatologie, Leuven

Prof. Dr. **Georges Daube**, Université de Liège, Faculté de Médecine vétérinaire, Département des Sciences des Denrées alimentaires d'origine animale, Laboratoire de microbiologie, Liège

Prof. Dr. Ir. **Johan Debevere**, Universiteit Gent, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, Vakgroep voor Levensmiddelentechnologie en Voeding, Laboratorium voor Levensmiddelenmicrobiologie en –conservering, Gent

Dr. Lic. **Philippe Delahaut**, Centre d'Economie Rurale de Marloie, Laboratoire d'Hormonologie, Marloie

Dr. **Katelijne Dierick**, Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid Voedselketen en Leefmilieu, Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid, Departement Farmaco-Bromatologie, Brussel

Prof. Dr. **Rik Ducatelle**, Universiteit Gent, Faculteit Diergeneeskunde, Vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten, Laboratorium voor pathologie van de huisdieren, Merelbeke

Dr. **Lieve Herman**, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek, Departement Kwaliteit van Dierlijke Producten en Transformatietechnologie, Melle

Dr. **Hein Imberechts**, Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid Voedselketen en Leefmilieu, Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie, Laboratorium Algemene Bacteriologie, Brussel

Prof. Dr. Ir. **Bruno Schiffers**, Faculté universitaire des Sciences agronomiques de Gembloux, Laboratoire de Phytopharmacie, Gembloux

Prof. Dr. **Etienne Thiry**, Université de Liège, Faculté de Médecine vétérinaire, Département des Maladies infectieuses et parasitaires, Laboratoire de virologie-épidémiologie, Liège

Prof. Em. Dr. **Jan Van Hoof**, Universiteit Gent, Faculteit Diergeneeskunde, Vakgroep Veterinaire Volksgezondheid en Voedselveiligheid, Merelbeke

Prof. Dr. **Carlos Van Peteghem**, Universiteit Gent, Faculteit Farmaceutische Wetenschappen, Laboratorium voor Bromatologie, Gent

4. ADVIEZEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK COMITÉ IN 2007

Advies nr.	Onderwerp
01-2007	Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 februari 2006 tot vaststelling van de voorwaarden inzake erkenning en toelating van inrichtingen in de diervoedersector. (dossier Sci Com 2007/01)
02-2007	Wetenschappelijke evaluatie van de "Gids voor de invoering van een autocontrolesysteem in de sector van de voedingssupplementen" (dossier Sci Com 2006/49)
03-2007	Evaluatie van de risico's i.v.m. de verschillende modaliteiten tot versoepeling van het actieve bewakingsprogramma in het kader van de bestrijding van boviene spongiforme encefalopathie (BSE) (dossier Sci Com 2006/08ter)
04-2007	Ontwerp koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid in de voedselketen (dossier Sci Com 2007/11)
05-2007	Evaluatie van voorstellen voor maatregelen ter bestrijding van blauwtongziekte (Bluetongue) met behulp van insecticiden (dossier Sci Com 2007/05)
06-2007	Evaluatie van de risico's die samenhangen met de herziening van het opruimingsbeleid in geval van overdraagbare spongiforme encefalopathieën (OSE, TSE) bij kleine herkauwers waarin is voorzien in het kader van het OSE Stappen Plan (TSE Road Map) (dossier Sci Com 2006/08quater)
07-2007	Evaluatie van de kans dat de blauwtongziekte (bluetongue, BT) opnieuw opduikt in het voorjaar van 2007, evaluatie van voorstellen voor maatregelen ter preventie en ter bestrijding van deze ziekte, met name vaccinatie, en vaststelling van een bewakingsniveau voor in het wild levende dieren (dossier Sci Com 2007/05)
08-2007	Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (dossier Sci Com 2007/15)
09-2007	Medisch attest voor personen die betrokken zijn bij de productie, de be- en verwerking en het hanteren van levensmiddelen (dossier Sci Com 2006/37; dossier HGR 8207)
10-2007	Evaluatie van het risico voor de voedselveiligheid verbonden aan de contaminatie van het kopvlees door weefsel van het centrale zenuwstelsel bij runderen (in verband met BSE) (dossier Sci Com 2007/02)
11-2007	Autocontrolegids voor de sector van de grootkeukens en verzorgingsinstellingen (dossier Sci Com 2007/06)
12-2007	Autocontrolegids primaire dierlijke productie (dossier Sci Com 2007/04)
13-2007	Ontwerp van koninklijk besluit betreffende het in de handel brengen en het gebruik van meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten, tot opheffing en vervanging van het koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten (dossier Sci Com 2007/18)
14-2007	Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van landbouwhuisdieren tijdens het vervoer en de voorwaarden voor toelating of erkenning van vervoerders, handelaars, controleposten en verzamelcentra (dossier Sci Com 2007/20)
15-2007	Wetenschappelijke evaluatie van de autocontrolegids in de sector van de productie en de distributie van minerale meststoffen voor beroepsmatig gebruik in de land- en tuinbouw – G-035 (dossier Sci Com 2007/14)
16-2007	Wetenschappelijke evaluatie van de sectorgids autocontrole voor de aannemers van land- en tuinbouwwerken voor de primaire plantaardige productie – G-033 (dossier Sci Com 2007/21)
17-2007	Studie van de bronnen van verontreiniging van HCl door dioxinen (dossier Sci Com 2006/17)
18-2007	Melding van gegevens in het kader van de voedselketeninformatie door de varkenshouder aan het slachthuis (dossier Sci Com 2007/17)
19-2007	Actielimieten voor microbiologische contaminanten (dossier Sci Com 2006/25bis)
20-2007	Mogelijke bronnen van verontreiniging van rundveebedrijven in Stabroek en in Hoevenen met dioxinen en dioxineachtige PCB's (dossier Sci Com 2007/34)*
21-2007	Vermindering van de dioxine- en PCB-concentraties in besmette runderen *(dossier Sci Com 2007/33) *
22-2007	Aanwezigheid van malachietgroen en leucomalachietgroen in gekweekte vis (dossier Sci Com 2007/31)
23-2007	Wetenschappelijke evaluatie van bijlagen bij de gids voor autocontrole en traceerbaarheid : Vleesproducten – kant-en-klaarmaaltijden – Salades – Natuurdarmen (dossier Sci Com 2007/23)
24-2007	Gids voor goede bijenteeltpraktijken – G-030 (dossier Sci Com 2007/19)
25-2007	Inventaris acties en actiegrenzen en voorstellen voor harmonisering – Chemische verontreinigingen, residuen en additieven" (dossier Sci Com 2006/30)

26-2007	Wetenschappelijke evaluatie van de autocontrolelijds voor de koffiebrandrijen (dossier Sci Com 2007/27)
27-2007	Actielimieten voor microbiologische contaminanten met betrekking tot <i>Vibrio cholerae</i> , <i>Vibrio parahaemolyticus</i> , toxines van <i>Staphylococcus aureus</i> en toxines van <i>Bacillus cereus</i> (dossier Sci Com 2006/25ter)
28-2007	Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 december 1987 betreffende de koopvermietigende gebreken bij de verkoop of de ruiling van huisdieren (dossier Sci Com 2007/22)
29-2007	Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bestrijding van boviene virale diarree (dossier Sci Com 2007/16)
30-2007	Evaluatie van de sectorlijds van de productie van organische meststoffen (dossier Sci Com 2007/25)
31-2007	Blootstellingsschatting van de Belgische bevolking aan pesticidenresidu's via de consumptie van groenten en fruit - 2005 (dossier Sci Com 2005/58 – eigen initiatief)
32-2007	Ontwerp koninklijk besluit betreffende de maatregelen om het binnenbrengen en het verspreiden van bacterievuur (<i>Erwinia amylovora</i> (Burr.) Winsl. en al.) te voorkomen (dossier Sci Com 2007/38)
33-2007	Ontwerp koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vastleggen van de frequenties van inspecties waarvoor de aanwezigheid van een agent van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen in inrichtingen van de vlees- en vissector in het raam van het controleprogramma van het Agentschap vereist is (dossier Sci Com 2007/39)
34-2007	Autocontrolelijds voor de brood- en banketbakkerij (dossier Sci Com 2007/29)
35-2007	Opkomende chemische risico's in de voedselketen – Gevalsstudie: Opkomende mycotoxinen (dossier Sci Com 2007/07)
36-2007	Evaluatie van de autocontrolelijds voor de handel in granen en agro-toelevering (dossier Sci Com 2007/32)
37-2007	Herevaluatie van de autocontrolelijds voor de diervoedersector (dossier Sci Com 2007/24)
38-2007	Autocontrolelijds voor wegtransport en opslag in de voedselketen (dossier Sci Com 2007/28)

*Spoedraadgeving

5 WETENSCHAPPELIJKE PUBLICATIES EN VOORDRACHTEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK COMITE VAN HET FAVV

Wetenschappelijke publicaties

Van Soom, A., Imberechts, H., Delahaut, Ph., Thiry, E., Van Roy, V., Walravens, K., Roels, S. & Saegerman, C. (2007). Sanitary control in bovine embryo transfer. How far should we go? A review. *Veterinary Quarterly*, 29(1), 2:17.

Harcz P, De Temmerman L, De Voghel S, Waegeneers N, Wilmart O, Vromman V, Scmit J.-F., Moons E., Van Peteghem C., De Saeger S., Schneider Y.-J., Larondelle Y. & Pussemier L. (2007) Contaminants in organically and conventionally produced winter wheat (*Triticum aestivum*) in Belgium. *Food Additives and Contaminants* 24(7), 713-720.

Harcz P, Tangni E, Wilmart O, Moons E, Van Peteghem C, De Saeger S, Schneider Y.-J., Larondelle Y. & Pussemier L. (2007) Intake of ochratoxin A and deoxynivalenol through beer consumption in Belgium. *Food Additives and Contaminants* 24(8), 910-916.

Claeys W, de Voghel S, Schmit J-F, Vromman V & Pussemier L. 2007. Exposure assessment of the Belgian population through fruit and vegetable consumption. Aangenomen voor publicatie in *Food Additives & Contaminants*.

Vromman V, Saegerman C, Pussemier L, Huyghebaert A, De Temmerman L, Pizzolon J.-C, Waegeneers N. Cadmium in the food chain nearby non-ferrous metal production sites. Aangenomen voor publicatie in *Food Additives and Contaminants*.

Voordrachten

L. Pussemier. Voordracht voor DG SANCO - Comité d'experts "persistente organische pollutanten in levensmiddelen" over het thema "Chemical contamination of eggs from free range hens in Belgium"

E. Thiry, S. Cardoen. Voordracht voor "Scientific Panel AHAW" van de l'EFSA over de blauwtongziekte

S. Cardoen, K. Dierick, H. Imberechts, L. Herman, D. Berkvens, R. Ducatelle, X. Van Huffel. Voordracht en posterpresentatie op het zoonosecongres van Glasgow "Methodology for prioritization of food-borne zoonoses"

S. Van Boxstael. Voordracht Workshop Sci Com 2007: *Listeria monocytogenes* in gerookte zalm

W. Claeys, O. Wilmart. Voordracht Workshop Sci Com 2007: Schatting van de blootstelling van de consument aan residuen van bestrijdingsmiddelen

V. Vromman. Voordracht Workshop Sci Com 2007: Schatting van de blootstelling van de consument aan cadmium.

S. Cardoen. Voordracht voor de EFSA Zoonoses Data Collection Unit over het thema "Prioritization of food-borne zoonoses"

L. Pussemier, Dioxins : lessons from past incidents in Belgium Congres : Second International Feed safety Conference, Namur, 27-28 november 2007

6. AFKORTINGEN

AQSIQ	Administration for quality supervision, inspection and quarantine (Volksrepubliek China)
ARSIA	Association régionale de santé et d'identification animales asbl
Beltrace	Geïnformiseerd traceersysteem voor de vleessector
BIRB	Belgisch Interventie- en Restitutiebureau
BOOD	Operatoren databank
BSE	Boviene Spongiforme Encefalopathie
CART	Centre d'analyses des résidus en traces
CCP	Critical control point (kritische controlepunten in het kader van de toepassing van een HACCP-plan of een autocontroleplan)
CIPAC	Collaborative international pesticides analytical council
CITES	Convention of the international trade of endangered species of wild fauna and flora
CODA	Centrum voor onderzoek in diergeneeskunde en agrochemie
CRA	Centre de recherches agronomiques
CVTI	Collectieve voedsel toxi-infectie
Debohra	Database oracle human resources application
DG	Directie generaal (bestuur)
DGZ	Dierengezondheidszorg Vlaanderen vzw
DMO	Dierenarts met opdracht
EFSA	European Food Safety Agency (Europese Autoriteit voor voedselveiligheid)
EU	Europese Unie
FAGG	Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten
FANC	Federaal Agentschap voor de Nucleaire Controles
FAO	Food and agriculture organization of the United Nations (organisatie van de Verenigde Naties voor de voeding en de landbouw)
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FOD	Federale Overheidsdienst
FOD Volksgezondheid	Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
FVO	Food and veterinary office (Voedsel en Veterinair Bureau van de Europese Unie)
GGO	genetisch gemodificeerd organisme
GIP	Grensinspectiepost
HACCP	Hazard analysis and critical control points (gevarenanalyse en kritische punten met het oog op de beheersing)
ICT	information and communication technologies
ILVO	Instituut voor landbouw en visserijonderzoek
KB	Koninklijk besluit
LIMS	Laboratory information management system
MRL	Maximum Residu Level (maximale residu limiet)
NICE	Nationale Implementatie- en Coördinatie-Eenheid
NOE	Nationale Opsporingseenheid
NRL	Nationaal referentielaboratorium
NVRQS	National veterinary research & quarantine Service (Zuid-Korea)

NVT	Niet van toepassing
OCI	Geaccrediteerde certificerings- of inspectie-instelling
OSE	Overdraagbare Spongiforme Encefalopathieën
PAK	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen
PCB	Polichloorbifenylen
ppb	parts per billion (delen per miljard)
PSTVd	Potato Spindle Tuber Viroïde (aardappel spoel knol viroïde)
PV	proces-verbaal
RASFF	Rapid Alert System for Food and Feed
SEM	Semicarbazide
Sanitel	Geïnformatiseerd identificatie- en registratiesysteem voor nutsdieren
TRACES	Trade Control and expert system
ULg	Université de Liège
VKI	Voedselketeninformatie
VTE	Voltijds equivalent
WIV	Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

AC-Kruidtuin - Food Safety Center

Kruidtuinlaan 55 - 1000 Brussel

info@favv.be

www.favv.be